

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ

ΦΟΙΤΗΤΕΣ

ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΙΣΣΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΑΡΓΑΣ

ΙΩΑΝΝΑ ΛΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΡΔΑΣ

ΠΑΤΡΑ, 2017

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
Abstract	8
Εισαγωγή	9
Κεφάλαιο 1: Φορολογία.....	11
1.1. Εισαγωγή.....	11
1.2. Ιστορική αναδρομή.....	11
1.3. Γνωρίσματα των φόρων.....	12
1.4. Φορολογική βάση.....	13
1.5. Η φορολογούμενη μονάδα.....	14
1.6. Ο φορολογικός συντελεστής	15
1.7. Απόψεις.....	16
1.8. Ταξινόμηση των φόρων	18
1.8.1. Φόροι ανάλογα με την φορολογική βάση.....	19
1.8.2. Φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή.....	20
1.8.3. Φόροι ανάλογα με τον δημόσιο τομέα για τον οποίο επιβάλλονται	26
1.8.4. Προσωπικοί και πραγματικοί φόροι.....	27
1.8.5. Άμεσοι και έμμεσοι φόροι.....	28
1.9. Βασικές λειτουργίες των φόρων.....	29
1.10. Αδυναμίες του Ελληνικού φορολογικού συστήματος	31
1.11. Το πολύπλοκο Ελληνικό νομοθετικό σύστημα.....	32
1.12. Αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης.....	32
1.13. Φοροδιαφυγή και παραοικονομία.....	34
Κεφάλαιο 2: Οικονομική μεγέθυνση	38
2.1. Ορισμός.....	38
2.2. Ιστορική αναδρομή.....	40

2.3.	Σημασία για το κοινωνικό σύστημα στην Ευημερία	42
2.4.	Παράγοντες μεγέθυνσης	44
2.5.	Μεγέθυνση στην Ελλάδα.....	46
Κεφάλαιο 3ο :Φορολογία και Οικονομική Μεγέθυνση.....		51
3.1.	Εισαγωγή.....	51
3.2.	Βιβλιογραφική ανασκόπηση.....	52
3.3.	Η περίπλοκη σχέση φορολογίας και ανάπτυξης	55
3.4.	Αντίκτυπος της φορολογίας σε άλλες οικονομικές πολιτικές	56
3.5.	Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών διοικήσεων	58
Κεφάλαιο 4ο : Ελληνική και Ευρωπαϊκή πραγματικότητα		59
4.1.	Βασικά χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας	59
4.1.1.	Φόροι στην εργασία	62
4.1.2.	Καταναλωτικοί φόροι	63
4.1.3.	Φορολογία του εισοδήματος των επιχειρήσεων	69
4.2.	Οι φορολογικοί συντελεστές σε Ευρώπη και Ελλάδα.....	71
4.3.	Λειτουργία της Ευρωζώνης.....	74
4.4.	Κατανομή και ύψος των υποχρεωτικών εισφορών.....	80
4.5.	Εξέλιξη της τεχνολογίας και παγκοσμιοποίηση της οικονομίας	81
Συμπεράσματα – περαιτέρω συζήτηση.....		83
Βιβλιογραφία		86

Πίνακας Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Φόροι ανάλογα με την φορολογική βάση.....	19
Διάγραμμα 2: Φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή	20
Διάγραμμα 3: Εξέλιξη του φορολογικού συντελεστή - έσοδα από τον αναλογικό φόρο	21
Διάγραμμα 4: Αύξηση των εσόδων με την αύξηση της φορολογικής βάσης.....	21
Διάγραμμα 5: Εξέλιξη του μέσου φορολογικού συντελεστή με σταθερή - αύξουσα - φθίνουσα προοδευτικότητα.	22
Διάγραμμα 6: Διάγραμμα 5: Εξέλιξη εσόδων με σταθερή - αύξουσα -φθίνουσα προοδευτικότητα.....	23
Διάγραμμα 7: Εξέλιξη μέσου & οριακού συντελεστή και εσόδων από τον γραμμικό προοδευτικό φόρο.....	24
Διάγραμμα 8: Φορολογικοί συντελεστές από γραμμικό προοδευτικό φόρο.....	24
Διάγραμμα 9: Έσοδα από γραμμικό προοδευτικό φόρο.....	25
Διάγραμμα 10: Φορολογικοί συντελεστές από αντίστροφα προοδευτικό φόρο	25
Διάγραμμα 11: Έσοδα συντελεστές από αντίστροφα προοδευτικό φόρο	26
Διάγραμμα 12: Φόροι ανάλογα με τον δημόσιο τομέα για τον οποίο επιβάλλονται...26	
Διάγραμμα 13: Λειτουργίες Φόρων.....	29
Διάγραμμα 14: Παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα	31
Διάγραμμα 15: Κόστος συμμόρφωσης χωρών ΕΕ	33
Διάγραμμα 16: Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην ΕΕ	34
Διάγραμμα 17: Αυτοαπασχολούμενοι	35
Διάγραμμα 18: Επίδοση Φορολογικής διοίκησης	36

Διάγραμμα 19: Δείκτης εμπιστοσύνης πολιτών στην κυβέρνησή τους.....	37
Διάγραμμα 20: Ρυθμοί μεγέθυνσης σε Ελλάδα & ΕΕ	47
Διάγραμμα 21: Κατανάλωση-Επενδύσεις	48
Διάγραμμα 22: Προσδοκώμενο ζωής	49
Διάγραμμα 23: Δαπάνες για Υγεία (%ΑΕΠ).....	50
Διάγραμμα 24: φορολογικής πολιτικής και άλλες οικονομικές πολιτικές	56
Διάγραμμα 25 Φορολογικά έσοδα ως % του ΑΕΠ.....	59
Διάγραμμα 26 Έσοδα από περιουσιακούς φόρους % των φορολογικών εσόδων.....	60
Διάγραμμα 27 Ετήσιοι φόροι στην ακίνητη περιουσία % των φορολογικών εσόδων	61
Διάγραμμα 28 Λοιποί φόροι ακίνητης περιουσίας % των φορολογικών εσόδων.....	61
Διάγραμμα 29 Επιβάρυνση στην εργασία % του εργατικού κόστους.....	63
Διάγραμμα 30 Βασικοί συντελεστές ΦΠΑ.....	65
Διάγραμμα 31Κενό ΦΠΑ ως % του ΑΕΠ.....	68
Διάγραμμα 32 Πραγματικοί μέσοι και οριακοί φορολογικοί συντελεστές	71

Πίνακας Πινάκων

Πίνακας 1: Εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών.....	32
Πίνακας 2 Έσοδα από έμμεσους φόρους ως % του ΑΕΠ	64
Πίνακας 3 Εκτιμήσεις του κενού ΦΠΑ του έτους 2011 και μέσου όρου 2000-2011	67
Πίνακας 4 Φορολογία κερδών και μερισμάτων.....	69
Πίνακας 5: Φορολογία στις χώρες της ΕΕ.....	72

Περίληψη

Ο σκοπός της παρούσας μελέτης είναι να παρουσιαστεί και να διερευνηθεί η πολύπλοκη σχέση μεταξύ φορολογίας και οικονομικής ανάπτυξης, καθώς σύμφωνα με την οικονομική θεωρία η οικονομία μιας χώρας επηρεάζεται από την φορολογική της πολιτική. Για αυτό πραγματοποιείται εκτενή παρουσίαση των δύο εννοιών και μελετάται η μεταξύ τους σχέση. Γίνεται προσπάθεια διερεύνησης των επιπτώσεων της φορολογίας στις υπόλοιπες πολιτικές και στον τελικό αντίκτυπο την οικονομική μεγέθυνση. Με τη χρήση στοιχείων τόσο από την Ελληνική όσο και από την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα γίνονται πιο κατανοητά τα παραπάνω. Το Ελληνικό φορολογικό σύστημα συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη, όμως θεωρείται αντιαναπτυξιακό λόγω του ότι το εξαρτάται και από άλλους παράγοντες όπως η φορολογική διαδικασία και η φορολογική διοίκηση.

Λέξεις κλειδιά : Φορολογία, Οικονομική μεγέθυνση, ανάπτυξη Φοροδιαφυγή, Εισφορές

Abstract

The purpose of this paper is to present and explore the complex relationship between taxation and economic development, as economic theory suggests that a country's economy is affected by its tax policy. This is why the two concepts are extensively presented and the relation between them is studied. An effort is being made to investigate the impact of taxation on other policies and the ultimate impact on economic growth. By using elements from both Greek and European reality, the above is more understandable. The Greek tax system contributes positively to growth, but is considered to be underdeveloped because it depends on other factors such as the tax process and the tax administration.

Key words: Taxation, Economic growth, Tax evasion, Contributions

Εισαγωγή

Στην παρούσα μελέτη γίνεται μια προσπάθεια να παρουσιαστούν τα βασικά στοιχεία των εννοιών φορολογική πολιτική και οικονομική μεγέθυνση. Αρχικά ως δύο χωριστές έννοιες αλλά στη συνέχεια και η μεταξύ τους σχέση. Η σχέση ανάμεσα στην μεγέθυνση και την φορολογία είναι αρκετά πολύπλοκη καθώς η φορολογία δρα ανασταλτικά για τη σύσταση ή ανάπτυξη των επιχειρήσεων όπως και ότι περιορίζει τις χρηματοδοτήσεις και γίνεται αναδιανομή του πλούτου.

Από την μελέτη του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας μπορούμε να οδηγηθούμε στο συμπέρασμα πως οι περισσότεροι πόροι του κράτους για την χρηματοδότηση των δραστηριοτήτων του προέρχονται κυρίως από την έμμεση φορολόγηση και όχι από την άμεση γεγονός που συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη. Από την άλλη, οι ασφαλιστικές εισφορές είναι αρκετά υψηλότερες σε σχέση με τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και αυτό μειώνει τον ανταγωνισμό των ελληνικών προϊόντων. Τέλος η ύπαρξη πολλών αυτοαπασχολούμενων, συμβάλει στην ύπαρξη της φοροδιαφυγής.

Το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας σε γενικές γραμμές συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη, όμως οι πολίτες και οι αναλυτές το χαρακτηρίζουν αντιαναπτυξιακό κυρίως λόγω του ότι το φορολογικό σύστημα εξαρτάται, εκτός από τους συντελεστές φορολογίας, και σε άλλους παράγοντες όπως η φορολογική διαδικασία και η φορολογική διοίκηση.

Για την καλύτερη κατανόηση των παραπάνω αλλά και σύγκριση τους με την υπόλοιπη Ευρωπαϊκή Ένωση ή μελέτη δομήθηκε ως εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται μία εκτενής παρουσίαση της φορολογίας, ξεκινώντας από μια σύντομη ιστορική αναδρομή της έννοιας και παρουσιάζοντας τα γνωρίσματα των φόρων. Στη συνέχεια δίνονται οι ορισμοί των βασικών εννοιών της φορολογίας, η ταξινόμηση των φόρων με τη χρήση διαφόρων κριτηρίων καθώς και οι βασικές λειτουργίες της. Ακολουθώντας, μια αναφορά στην πολυπλοκότητα και τις αδυναμίες του φορολογικού συστήματος καθώς αναλυτική παρουσίασή του γίνεται στο 4^ο κεφάλαιο. Τέλος παρουσιάζεται η αποτελεσματικότητα και η μη σωστή εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται η έννοια της οικονομικής μεγέθυνσης. Αρχικά επιχειρείται μια σύντομη ιστορική αναδρομή και στη συνέχεια εξηγείται η σημασία της για την ευημερία. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι παράγοντες μεγέθυνσης και η Ελληνική πραγματικότητα.

Στο τρίτο κεφάλαιο μελετάται η σχέση μεταξύ φορολογίας και οικονομικής μεγέθυνσης. Αρχικά παρουσιάζεται μια βιβλιογραφική επισκόπηση όπου γίνεται μια συνοπτική αναφορά σε σχετικές μελέτες και γίνεται προσπάθεια να γίνει κατανοητή η πολύπλοκη σχέση μεταξύ των δύο μεγεθών. Τέλος παρουσιάζονται τρόποι βελτίωσης της ως αποτελεσματικότητας της φορολογικής διοίκησης.

Στο τελευταίο κεφάλαιο παρουσιάζονται στοιχεία τόσο από την Ελληνική όσο και από την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα.

Κεφάλαιο 1: Φορολογία

1.1. Εισαγωγή

Η φορολογία είναι η υποχρέωση των πολιτών να καταβάλλουν φόρους στο κράτος. Η σημαντικότερη πηγή δημοσίων εσόδων αποτελείται από τους υποχρεωτικούς φόρους των φυσικών και νομικών προσώπων. Σκοπός της επιβολής της φορολογίας είναι η επίτευξη των παρακάτω στόχων:

- Η χρηματοδότηση των κρατικών δαπανών
- Η ενίσχυση της οικονομικής ανάπτυξης
- Η ανακατανομή του πλούτου για την μείωση των ανισοτήτων

Σε όλες τις χώρες, και ιδιαίτερα στις ανεπτυγμένες, σε ποσοστό γύρω στο 90% τα έσοδα των δημόσιων φορέων προέρχονται από την φορολογία. Ενδεικτικά, το 1998 ο μέσος όρος των κρατικών δαπανών στην Ευρωπαϊκή Ένωση ήταν 45% του Α.Εγχ.Π. και τα συνολικά έσοδα από τους φόρους περίπου 41%. Στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης το περίπου το 28% των κρατικών δαπανών είναι κοινωνικές δαπάνες, σε τομείς όπως η παιδεία, η υγεία ενώ σε χώρες όπως η Η.Π.Α. και η Ιαπωνία το ποσοστό σε κοινωνικές δαπάνες είναι περίπου στο 15%.

1.2. Ιστορική αναδρομή

Η φορολογία προϋπάρχει από τα αρχαία χρόνια, κατά τα οποία οι πολίτες κατέβαλλαν αντικείμενα στα κράτη ή σε άρχοντες. Σε κάθε περιοχή υπήρχε συνήθως ένας άρχοντας με εξουσία ή κάποιος γαιοκτήμονας στον οποίο καταβάλλονταν οι φόροι ο οποίος στην συνέχεια τους παρέδιδε στην ανώτατη αρχή. Ένα σημαντικό στοιχείο εκείνης της εποχής ήταν η παροχή υπηρεσιών από τους άρχοντες με σκοπό την είσπραξη φόρων για προσωπικό του όφελος. Στην Ελλάδα κατά τα Βυζαντινά χρόνια οι φόροι καταβάλλονταν στην κοινότητα και στην συνέχεια αυτή τα απέδιδε στο κράτος.

Έχουν καταγραφεί περιπτώσεις σύμφωνα με τις οποίες ένα ολόκληρο κράτος κατέβαλλε φόρους σε άλλο κράτος. Τέτοιες περιπτώσεις συνέβαιναν κατά τον

Μεσαίωνα όπου τα σλαβικά κράτη κατέβαλλαν φόρο στο Βυζάντιο, το οποίο επίσης κατέβαλλε φόρο στην Οθωμανική αυτοκρατορία.

Ταυτόχρονα με την φορολογία έκανε την εμφάνισή της και η φοροδιαφυγή και έτσι δημιουργήθηκαν οργανώσεις για την εξασφάλιση της καταβολής των φόρων καθώς και για την επιβολή ποινών στους φοροφυγάδες.

Αρχικά η φορολογία ήταν τμήμα από την σοδειά και στην συνέχεια αντικαταστάθηκε από τα χρήματα. Ο υπολογισμός τους ωστόσο εξακολουθούσε να γίνεται από την έκταση των κτημάτων του φορολογούμενου.

1.3. Γνωρίσματα των φόρων

Οι δημόσιοι φορείς έχουν ανάγκη από πόρους, έτσι ώστε να είναι σε θέση να διαθέτουν τα δημόσια αγαθά δωρεάν στους πολίτες. Αυτούς τους πόρους όμως, δεν τους διαθέτουν λόγω της περιορισμένης περιουσίας τους και για να τους αποκτήσουν χρησιμοποιούν διάφορα μέσα. Μερικά από αυτά είναι μονομερή, δηλαδή είναι παροχή από ιδιωτικούς φορείς χωρίς όμως αντίστοιχη αντιπαροχή. Άλλα μέσα είναι διμερή, δηλαδή είναι παροχές των ιδιωτικών φορέων προς τους δημόσιους και αντίστοιχα αντιπαροχή. Στην πρώτη κατηγορία εντάσσονται κυρίως οι φόροι ενώ στην δεύτερη κυρίως έσοδα από δανεισμό και από την άσκηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Από τα παραπάνω προκύπτει πως οι φόροι έχουν δυο βασικά χαρακτηριστικά:

- Είναι αναγκαστικό μέσο παροχής πόρων των ιδιωτικών φορέων προς του δημοσίου
- Είναι μονομερές μέσο, δηλαδή είναι παροχές των ιδιωτικών προς τους δημόσιους φορείς χωρίς την αντίστοιχη αντιπαροχή.

1.4. Φορολογική βάση

Το ποσό του φόρου το οποίο υποχρεούται να καταβάλει ο φορολογούμενος υπολογίζεται με την φορολογική βάση. Ως φορολογική βάση μπορεί να χαρακτηριστεί οποιοδήποτε οικονομικό ή μη γνώρισμα των φορολογούμενων. Στην αρχαιότητα για να υπολογιστεί η φορολογία ορισμένα από τα στοιχεία που χρησιμοποιούνταν ήταν τόσο οικονομικά στοιχεία, όπως για παράδειγμα η περιουσία, όσο και μη οικονομικά όπως για παράδειγμα ο αριθμός των παραθύρων ενός σπιτιού. Στην σημερινή εποχή για τον καθορισμό του φόρου χρησιμοποιούνται κυρίως οικονομικά χαρακτηριστικά όπως το εισόδημα, η περιουσία και η καταναλωτική δαπάνη.

Υπάρχει πολύ μεγάλη διαμάχη σχετικά με το ποιο από τα τρία παραπάνω χαρακτηριστικά αποτελεί την καλύτερη βάση για τον προσδιορισμό της φορολογίας και ποιο οδηγεί σε πιο δίκαιη επιβάρυνση την οποία προκαλούν οι φόροι. Πριν από την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης βασικός συντελεστής ήταν η περιουσία γιατί αποτελούσε την κύρια πηγή εισοδήματος, επομένως έδειχνε την οικονομική ευημερία των πολιτών. Μετά από αυτήν την περίοδο και με την αύξηση του δευτερογενή και τριτογενή τομέα η κύρια πηγή ήταν το συνολικό εισόδημα τον οποίο αντικατέστησε την περιουσία στον υπολογισμό της φορολογίας. Σήμερα το εισόδημα αποτελεί την βάση της φορολογίας λόγω του ότι αποδεικνύει την οικονομική κατάσταση των πολιτών και επομένως την δυνατότητα του καθενός να συμβάλει στις δημόσιες δαπάνες. Συμπληρωματικά ωστόσο χρησιμοποιείται και η περιουσία. Ο λόγος που γίνεται αυτό είναι γιατί αν για παράδειγμα υπάρχουν δυο φορολογούμενοι με ίδια εισοδήματα αλλά ο ένας έχει και περιουσία θα πρέπει να συμβάλει περισσότερο στις δημόσιες δαπάνες.

Οι περισσότεροι θεωρητικοί υποστηρίζουν πως η καταναλωτική δαπάνη πρέπει να αποτελεί την βάση για τον υπολογισμό της φορολογίας για τους παρακάτω λόγους:

- Λόγω του ότι η καταναλωτική δαπάνη αποδεικνύει τι αποκομίζει ο πολίτης από την κοινωνία ενώ το εισόδημα δείχνει την συνεισφορά του στο κοινωνικό σύνολο, η φορολόγηση με την καταναλωτική δαπάνη είναι πιο δίκαιη.

- Η φορολογία με βάση την καταναλωτική δαπάνη υπολογίζεται με μεγαλύτερη ακρίβεια γιατί ορισμένα εισοδήματα λόγω τεχνικών προβλημάτων δεν μπορούν να υποβληθούν σε φορολογία.

Στην αντίθετη πλευρά, αυτοί που υποστηρίζουν πως βάση φορολογίας πρέπει να αποτελεί το εισόδημα στηρίζονται στους παρακάτω λόγους:

- Το ύψος του εισοδήματος φανερώνει την αγοραστική δύναμη του κάθε πολίτη επομένως και το πόσο αυτό μπορεί να συμμετέχει στις δημόσιες δαπάνες.
- Επισημαίνουν πως όταν η φορολογία βασίζεται στην καταναλωτική δαπάνη δεν υπολογίζονται οι αποταμιεύσεις γεγονός το οποίο οδηγεί στην απόκτηση περιουσίας και στην ανισοκατανομή του πλούτου.
- Αν η καταναλωτική δαπάνη είναι η βάση της φορολογίας η επιβάρυνση των πολιτών θα εξαρτάται και από τις προσωπικές τους συνήθειες.

Στην πραγματικότητα για τον υπολογισμό της φορολογίας υπολογίζονται και οι τρεις παράγοντες δηλαδή και το εισόδημα και η καταναλωτική δαπάνη και η περιουσία. Την μεγαλύτερη βαρύτητα έχει το εισόδημα και η καταναλωτική δαπάνη σε αντίθεση με την περιουσία της οποίας η συμμετοχή στα φορολογικά έσοδα είναι περιορισμένη.

1.5. Η φορολογούμενη μονάδα

Το πρόσωπο το οποίο φορολογείται έτσι ώστε να καταβάλει στο δημόσιο τον φόρο, ονομάζεται φορολογούμενη μονάδα. Ένα πρόβλημα που προκύπτει σε μερικές κατηγορίες φόρων είναι εάν φορολογούμενη μονάδα αποτελούν μόνο τα φυσικά πρόσωπα ή και τα νομικά. Ένα ακόμη πρόβλημα σε μερικούς φόρους και κυρίως οι προσωπικοί φόροι, είναι το εάν θα θεωρείται ολόκληρη η οικογένεια ως φορολογούμενη μονάδα ή τα επιμέρους άτομα που την αποτελούν. Αυτό έχει ιδιαίτερη βαρύτητα γιατί ο φόρος εισοδήματος ή κάποιοι φόροι περιουσίας επιφέρουν μεγαλύτερη επιβάρυνση όταν ολόκληρη η οικογένεια θεωρείται ως φορολογούμενη μονάδα από το όταν φορολογούνται τα επιμέρους μέλη της.

1.6. Ο φορολογικός συντελεστής

Ο φορολογικός συντελεστής είναι ο φόρος που αντιστοιχεί να πληρώσει κάθε μια φορολογούμενη μονάδα και διακρίνεται σε δυο κατηγορίες:

- Μέσος φορολογικός συντελεστής: είναι ο λόγος του συνολικού φόρου που καταβάλλεται από μια φορολογούμενη μονάδα προς την συνολική αξία της φορολογικής βάσης.
- Οριακός φορολογικός συντελεστής: είναι ο επιπλέον φόρος που πρέπει να πληρωθεί για κάθε αύξηση κατά μια μονάδα στην φορολογική βάση.

Εάν υποθέσουμε πως ο φόρος προκύπτει από την σχέση:

$$T = \varphi(B),$$

όπου T είναι το ύψος του φόρου και

B η φορολογική βάση.

Οπότε,

μέσος φορολογικός συντελεστής $\bar{t} = T/B$

οριακός φορολογικός συντελεστής $t' = \Delta T / \Delta B$.

Όταν η φορολογική βάση υπολογίζεται σε μονάδες ποσότητας ο συντελεστής ονομάζεται συντελεστής κατά μονάδα, π.χ. 0,5€ ανά κιλό, ενώ εάν υπολογίζεται σε μονάδες αξίας ονομάζεται συντελεστής κατ' αξία, π.χ. 24% της τιμής του προϊόντος. Οι φόροι που υπολογίζονται κατά μονάδα προϊόντος δεν διαφοροποιούν την επιβάρυνση ανάλογα με την ποιότητα των προϊόντων και ως αποτέλεσμα επιφέρουν μεγαλύτερη επιβάρυνση στις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις μεγαλύτερη από αυτή των φόρων που υπολογίζονται κατ' αξία. Για παράδειγμα έστω ότι ο φόρος στα τσιγάρα είναι 0,20€ ανά πακέτο. Ο φορολογούμενος που αγοράζει ένα πακέτο που κοστίζει 1€ πληρώνει φόρο 20% ενώ ένας άλλος που αγοράζει ένα πακέτο με 2€ πληρώνει φόρο 10%. Όπως προκύπτει η επιβάρυνση δεν είναι ανάλογη με την τιμή του προϊόντος, πράγμα που συμβαίνει όταν ο συντελεστής υπολογίζεται κατ' αξία. Από τα παραπάνω προκύπτει πως φτωχότερα άτομα που αγοράζουν φθηνότερα

τσιγάρα πληρώνουν περισσότερο φόρο από αυτούς που αγοράζουν τα ακριβότερα, επομένως είναι κοινωνικά άδικος ο φόρος.

Στην σημερινή εποχή οι περισσότεροι φόροι υπολογίζονται με βάση την αξία των προϊόντων και μόνο κάποιοι ειδικοί φόροι υπολογίζονται κατά μονάδα.

1.7. Απόψεις

Οι περισσότερες πολιτικές φιλοσοφίες υποστηρίζουν πως η καταβολή φόρων είναι σωστή, γιατί μέσω των φόρων μπορούν να χρηματοδοτηθούν ενέργειες που είναι σημαντικές για την κοινωνία. Παράλληλα, με την προοδευτική φορολογία έχει την δυνατότητα να μειώσει την οικονομική ανισότητα ανάμεσα στους φορολογούμενους πολίτες αφού στα περισσότερα ανεπτυγμένα κράτη συμβάλει θετικά στην κοινωνική ανάπτυξη. Μάλιστα, ο Όλιβερ Γουέντελ Χόλμς είχε δηλώσει πως «Οι φόροι είναι το τίμημα του πολιτισμού».

Στην δημοκρατία, την επιβολή των φόρων την αποφασίζει η εκάστοτε κυβέρνηση και οι πολίτες της χώρας αποφασίζουν για την οργάνωση του φορολογικού συστήματος. Στην περίοδο την Αμερικανικής επανάστασης κυριάρχησε το σλόγκαν «Καμία φορολογία χωρίς αντιπροσώπευση». Η συντηρητική άποψη για την φορολογία υποστηρίζει πως η καταβολή φόρου προέρχεται από την υποχρέωση των πολιτών απέναντι στους νόμους και ίσως το πιο γνωστό απόφθεγμα των δημόσιων οικονομικών, «Ένας παλιός φόρος είναι ένας καλός φόρος». Επίσης, υποστηρίζουν την «θεμελιώδη συντηρητική προϋπόθεση ότι κανείς δεν θα πρέπει να εξαιρεθεί από το να πληρώνει για την κυβέρνηση, μην τυχόν και αρχίσουν να πιστεύουν ότι η κυβέρνηση δεν κοστίζει τίποτα σε αυτούς με την βέβαιη συνέπεια ότι θα απαιτήσουν περισσότερες κυβερνητικές «υπηρεσίες». Οι σοσιαλδημοκράτες γενικά είναι υπέρ υψηλότερων επιπέδων φορολογίας ώστε να χρηματοδοτείται η δημόσια πρόνοια ενός ευρέως φάσματος υπηρεσιών όπως η συνολική υγεία και εκπαίδευση, όπως επίσης η πρόνοια ενός φάσματος κοινωνικών επιδομάτων. Όπως υποστηρίχθηκε από τον Τόνι Κρόσλαντ και άλλους, η ικανότητα να φορολογήσεις το εισόδημα από το κεφάλαιο είναι ένα κεντρικό στοιχείο της σοσιαλδημοκρατικής περίπτωσης για μία μικτή οικονομία σε αντίθεση με τα μαρξιστικά επιχειρήματα για μία ενιαία δημόσια ιδιοκτησία του κεφαλαίου.

Η υποχρεωτική φορολογία των ατόμων, όπως ο φόρος εισοδήματος, συχνά δικαιολογείται με επιχειρήματα που περιλαμβάνουν την εδαφική κυριαρχία, και το κοινωνικό συμβόλαιο. Οι υπερασπιστές της επιχειρηματικής φορολογίας υποστηρίζουν ότι υπάρχει μία αποτελεσματική μέθοδος να φορολογηθεί το εισόδημα για το λόγο ότι η εμπορική δραστηριότητα απαραίτητα περιλαμβάνει χρήση δημόσια εδραιωμένης και συντηρημένης οικονομικής υποδομής, και ότι οι επιχειρήσεις στην πραγματικότητα χρεώνονται για αυτή την χρήση. Οι Γεωργιστές οικονομολόγοι υποστηρίζουν ότι όλο το οικονομικό ενοίκιο που συγκεντρώνεται από φυσικές πηγές (γη, εξόρυξη μετάλλων, ποσοστά αλιείας, κτλ.) είναι μη δεδουλευμένο εισόδημα, και ανήκει στην κοινότητα παρά στο άτομο. Είναι υπέρ ενός υψηλού φόρου (ο «Μοναδικός Φόρος») στη γη και σε άλλες φυσικές πηγές για να επιστραφεί αυτό το μη δεδουλευμένο εισόδημα στο κράτος, αλλά όχι άλλων φόρων.

Εκτός από τους υπέρμαχους της φορολογίας υπάρχουν και αυτοί που αντιδρούν. Επειδή η καταβολή του φόρου είναι υποχρεωτική και επιβάλλεται από το νομικό σύστημα, κάποιες πολιτικές φιλοσοφίες θεωρούν τη φορολογία κλοπή, εκβιασμό ή τυραννία, κατηγορώντας την κυβέρνηση για την είσπραξη φόρων μέσω βίας και καταναγκαστικών μέσων. Βολонταριστές, ατομικιστές αναρχικοί, αντικειμενιστές, αναρχο-καπιταλιστές, και ελευθεριακοί βλέπουν τη φορολογία ως επιθετικότητα του κράτους. Η άποψη ότι η δημοκρατία νομιμοποιεί τη φορολογία απορρίπτεται από εκείνους που ισχυρίζονται ότι κάθε μορφή κυβέρνησης, συμπεριλαμβανομένων των νόμων που επιλέχθηκαν με δημοκρατικά μέσα, είναι θεμελιωδώς καταπιεστική. Σύμφωνα με τον Λούντβιχ φον Μίζες, «η κοινωνία στο σύνολό της», δεν θα πρέπει να λαμβάνει τέτοιες αποφάσεις, λόγω του μεθοδολογικού ατομικισμού. Οι φιλελεύθεροι πολέμιοι της φορολογίας ισχυρίζονται ότι η κυβερνητική προστασία, όπως η αστυνομία και οι αμυντικές δυνάμεις, θα μπορούσε να αντικατασταθεί από εναλλακτικές λύσεις της αγοράς, όπως ιδιωτικούς οργανισμούς άμυνας, υπηρεσίες διαιτησίας ή εθελοντικές εισφορές. Ο Γουόλτερ Ουίλιαμς, καθηγητής οικονομικών στο Πανεπιστήμιο Τζορτζ Μείσον, δήλωσε ότι «τα κυβερνητικά προγράμματα αναδιανομής του εισοδήματος παράγουν το ίδιο αποτέλεσμα όπως η κλοπή. Στην πραγματικότητα, αυτό είναι που κάνει ένας κλέφτης: αναδιανέμει το εισόδημα. Η διαφορά μεταξύ κυβέρνησης και κλοπής είναι κυρίως θέμα νομιμότητας

Η φορολογία έχει, επίσης, βρει αντίθετους τους κομμουνιστές και τους σοσιαλιστές. Ο Καρλ Μαρξ θεωρούσε ότι η φορολόγηση θα είναι περιττή μετά την έλευση του

κομμουνισμού και προσδοκούσε τον «μαρασμό του κράτους». Στις σοσιαλιστικές οικονομίες, όπως της Κίνας, η φορολόγηση έπαιξε μικρό ρόλο, δεδομένου ότι τα περισσότερα από τα έσοδα του κράτους προέρχονταν από την ιδιοκτησία των επιχειρήσεων, και υποστηρίχθηκε από ορισμένους ότι η νομισματική φορολογία δεν ήταν απαραίτητη. Μολονότι η ηθική της φορολογίας μερικές φορές αμφισβητείται, τα περισσότερα επιχειρήματα για τη φορολογία περιστρέφονται γύρω από το βαθμό και τη μέθοδο της φορολογίας και των συναφών κρατικών δαπανών και όχι γύρω από την ίδια την φορολογία.

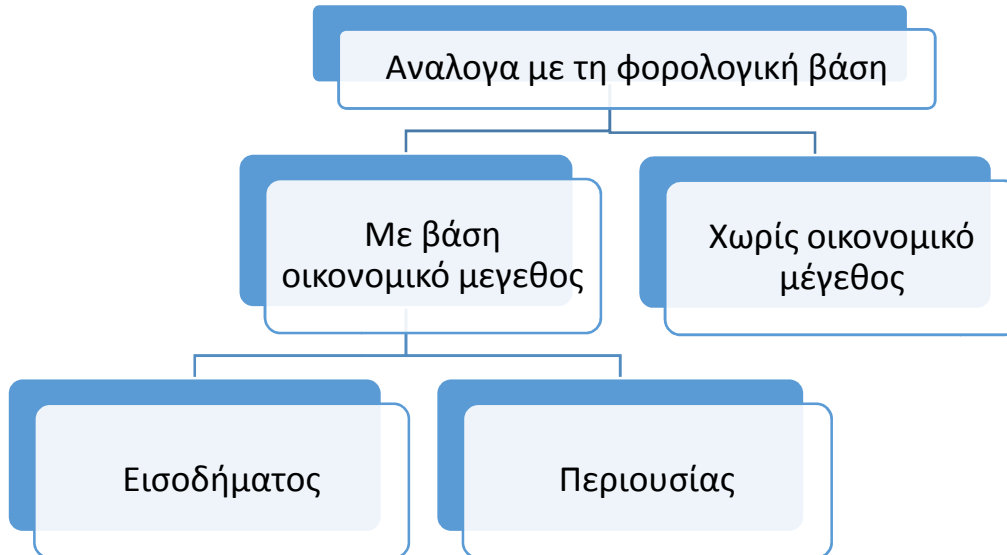
1.8. Ταξινόμηση των φόρων

Για την επίτευξη των στόχων τους οι δημόσιοι φορείς επιβάλλουν αρκετούς φόρους. Οι φόροι αυτοί ταξινομούνται με βάση τα παρακάτω κριτήρια:

- Φόροι ανάλογα με την φορολογική βάση
- Φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή
- Φόροι ανάλογα με τον δημόσιο φορέα για τον οποίο επιβάλλονται
- Προσωπικοί και πραγματικοί φόροι
- Άμεσοι και έμμεσοι φόροι

1.8.1. Φόροι ανάλογα με την φορολογική βάση

Σύμφωνα με το κριτήριο αυτό οι φόροι διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Διάγραμμα 1: Φόροι ανάλογα με την φορολογική βάση

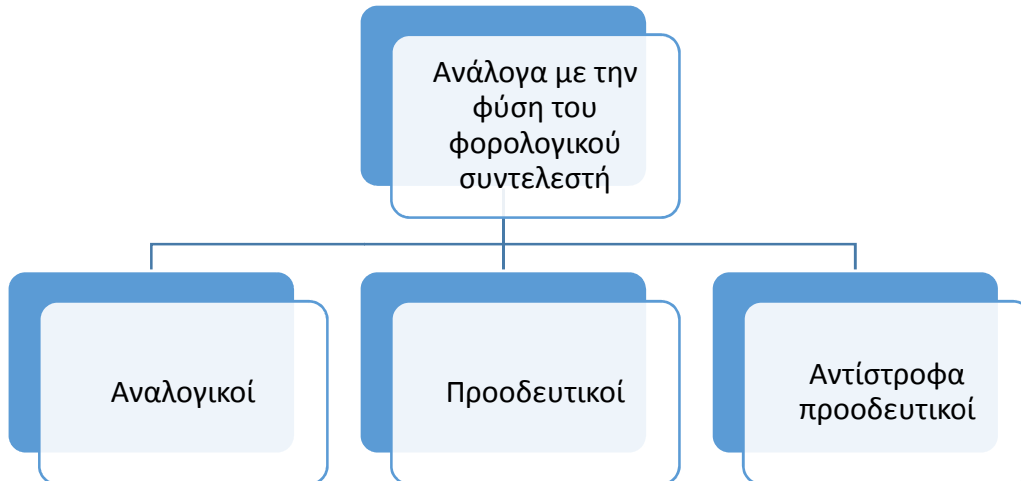
Φόροι οι οποίοι έχουν βάση κάποιο οικονομικό μέγεθος και φόροι οι οποίοι δεν έχουν. Στην πρώτη κατηγορία υπάρχει επιπλέον διαχωρισμός σε φόρους που επιβάλλονται στα εισοδήματα και την τρέχουσα παραγωγή, και σε φόρους που καταβάλλονται στην περιουσία. Οι φόροι της πρώτης κατηγορίας επιβαρύνουν είτε στον πωλητή είτε στον αγοραστή κάποιου προϊόντος. Επίσης οι φόροι αυτής της κατηγορίας μπορεί να επιβληθούν είτε για την χρησιμοποίηση του προϊόντος είτε για την απόκτηση εισοδήματος από την πώλησή του προϊόντος. Οι πρώτοι ονομάζονται φόροι δαπάνης ενώ οι δεύτεροι εισοδήματος.

Στην δεύτερη κατηγορία ανήκουν κεφαλικοί φόροι το μέγεθος των οποίων είναι ανεξάρτητο της οικονομικής κατάστασης του φορολογούμενου, τις περισσότερες φορές δεν έχουν οικονομική επίδραση και για τον λόγο αυτό χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση φόρων που βασίζονται σε κάποιο οικονομικό μέγεθος.

1.8.2. Φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή

Ο φορολογικός συντελεστής, όπως αναφέραμε και νωρίτερα είναι ο φόρος που αντιστοιχεί να πληρώσει κάθε μια μονάδα φορολογικής βάσης.

Οι φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες:

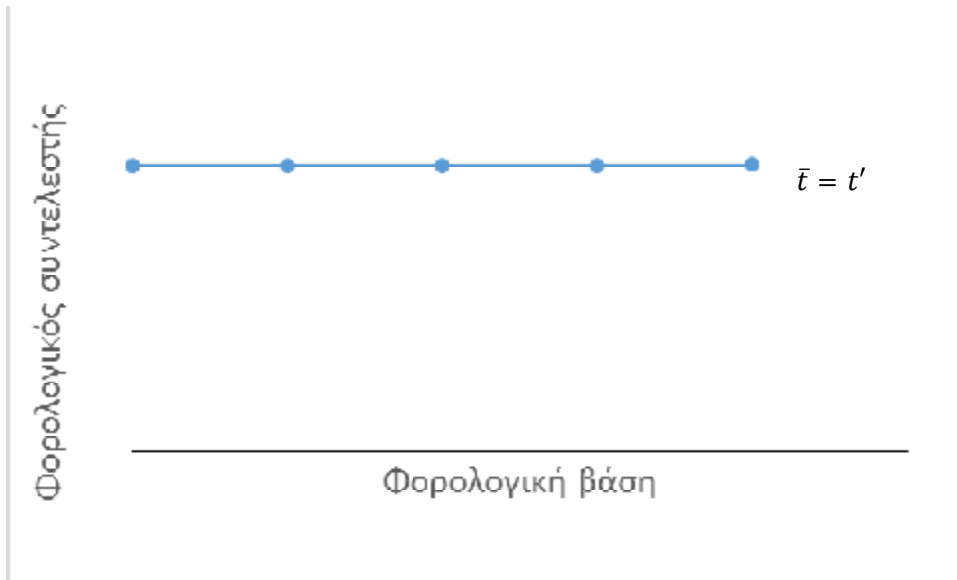

Διάγραμμα 2: Φόροι ανάλογα με την φύση του φορολογικού συντελεστή

Αναλογικοί φόροι είναι εκείνοι στους οποίους δεν μεταβάλλεται ο φορολογικός τους συντελεστής όταν μεταβάλλεται η φορολογική βάση. Είναι δηλαδή σταθερός ανεξαρτήτως του μεγέθους της φορολογικής βάσης. Στην Ελλάδα αναλογικός είναι ο φόρος εισοδήματος που επιβάλλεται με ενιαίο συντελεστή στο εισόδημα νομικών προσώπων και ανώνυμων εταιριών ανεξάρτητα από τα κέρδη τους. Επίσης ο φόρος προστιθέμενης αξίας, ο φόρος των τσιγάρων είναι και αυτοί αναλογικοί γιατί επιβάλλονται με τον ίδιο συντελεστή ανεξάρτητα από το ύψος των πωλήσεων.

Στα παρακάτω διαγράμματα απεικονίζονται η εξέλιξη του φορολογικού συντελεστή και τα έσοδα από τον αναλογικό φόρο. Όπως βλέπουμε στο πρώτο διάγραμμα, ο συντελεστής του αναλογικού φόρου είναι σταθερός και ο μέσος φορολογικός συντελεστής με τον οριακό συντελεστή είναι ίσοι. Στο δεύτερο διάγραμμα απεικονίζεται η αύξηση των εσόδων με την αύξηση της φορολογικής βάσης. Τα συνολικά έσοδα του αναλογικού φόρου από την αύξηση της φορολογικής βάσης αυξάνονται με σταθερό ρυθμό κατά μήκος της ευθείας OR και παράλληλα η κλίση της

ευθείας η οποία παριστάνει τον μέσο φορολογικό συντελεστή ο οποίος είναι ίσος με τον οριακό, είναι σταθερή.

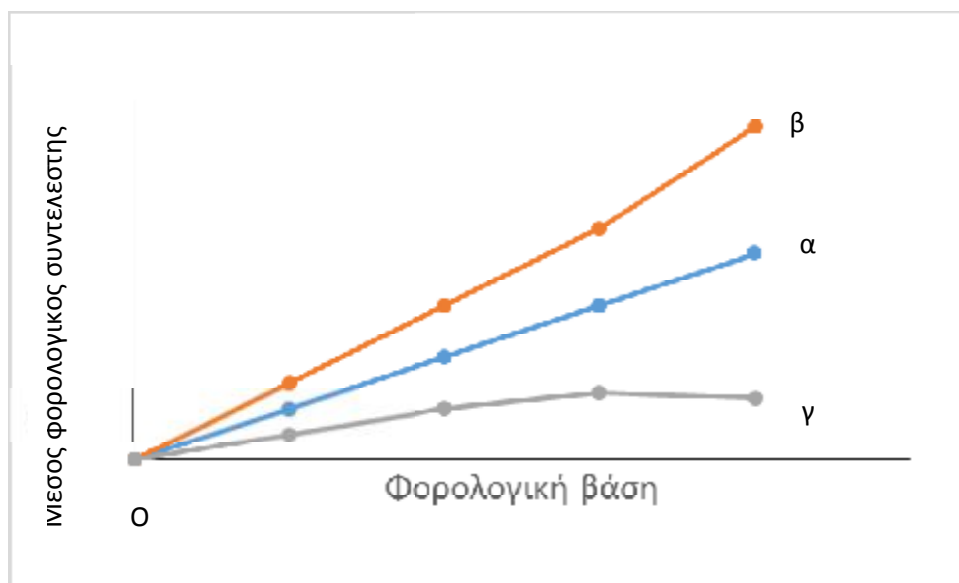

Διάγραμμα 3: Εξέλιξη του φορολογικού συντελεστή - έσοδα από τον αναλογικό φόρο

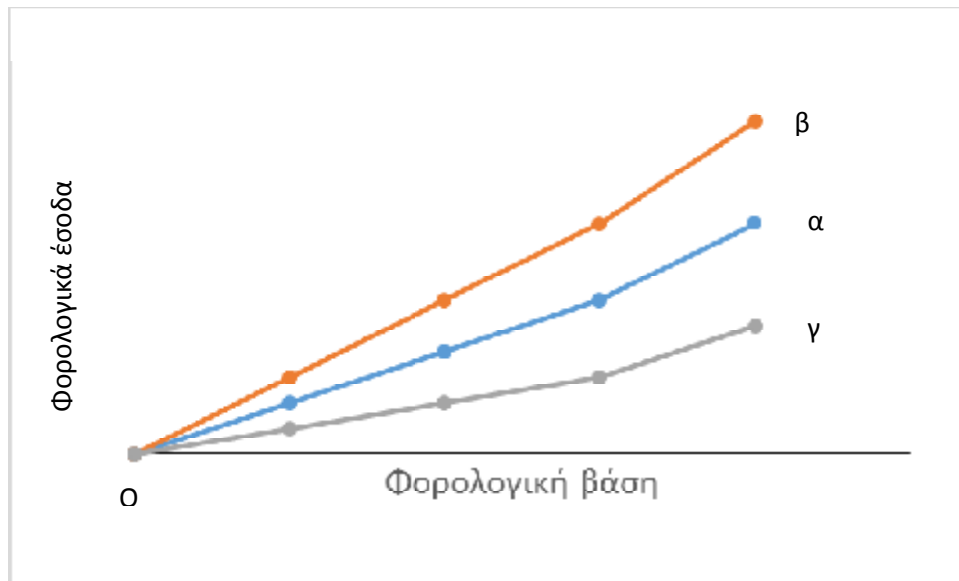

Διάγραμμα 4: Αύξηση των εσόδων με την αύξηση της φορολογικής βάσης

Προοδευτικοί είναι οι φόροι στους οποίους ο φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται ανάλογα με την μεταβολή της φορολογικής βάσης. Αυξάνεται δηλαδή όταν αυξάνεται η φορολογική βάση και αντίστοιχα μειώνεται όταν η φορολογική βάση μειώνεται. Στην Ελλάδα ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομιάς είναι προοδευτικοί φόροι. Όταν ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται με σταθερό ρυθμό έχουμε την σταθερή προοδευτικότητα, όταν αυξάνεται με αύξοντα ρυθμό έχουμε αύξουσα προοδευτικότητα ενώ όταν αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό έχουμε φθίνουσα προοδευτικότητα. Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει την εξέλιξη του μέσου φορολογικού συντελεστή και των εσόδων για σταθερή, αυξάνουσα και φθίνουσα προοδευτικότητα με την προϋπόθεση πως ο οριακός φορολογικός συντελεστής είναι συνεχής. Στο πρώτο διάγραμμα η ευθεία Οα απεικονίζει την εξέλιξη του μέσου φορολογικού συντελεστή με σταθερή προοδευτικότητα, η καμπύλη Οβ την εξέλιξη του συντελεστή με αύξουσα προοδευτικότητα και η καμπύλη Ογ την εξέλιξη του συντελεστή με φθίνουσα προοδευτικότητα. Στο δεύτερο διάγραμμα παριστάνεται η εξέλιξη των εσόδων στις αντίστοιχες περιπτώσεις.

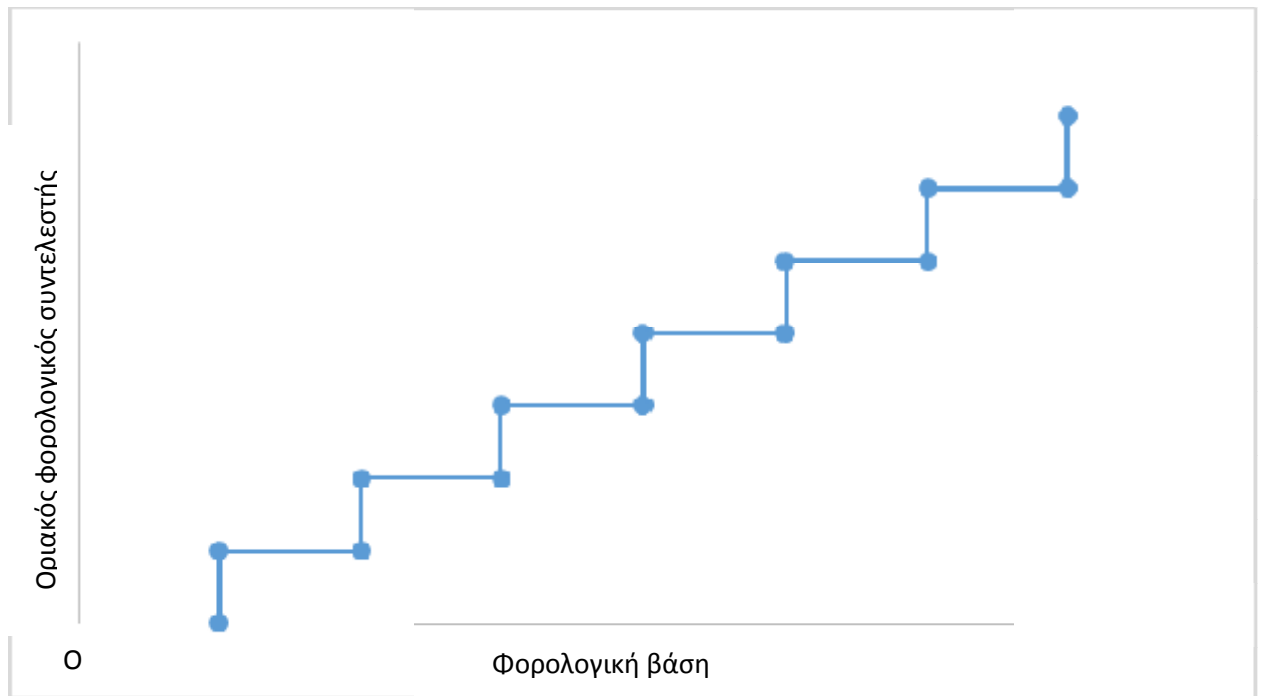
Διάγραμμα 5: Εξέλιξη του μέσου φορολογικού συντελεστή με σταθερή - αύξουσα -φθίνουσα προοδευτικότητα.

Διάγραμμα 6: Διάγραμμα 5: Εξέλιξη εσόδων με σταθερή - αύξουσα -φθίνουσα προοδευτικότητα.

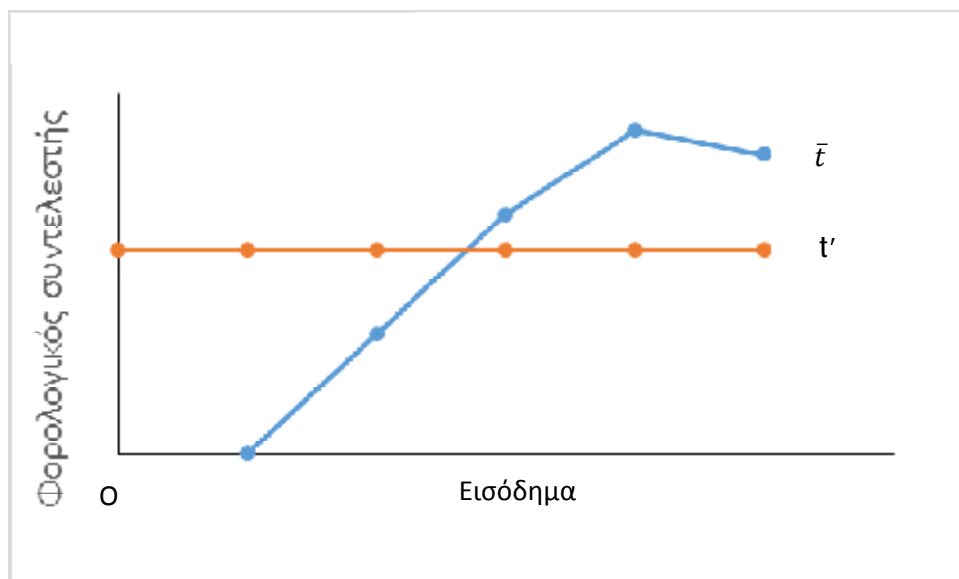
Στην πραγματικότητα η μεταβολή του φορολογικού συντελεστή είναι κλιμακωτή. Για να εφαρμοστεί ο προοδευτικός φόρος διαιρείται σε κλιμάκια η φορολογική βάση και σε κάθε ένα από αυτά εφαρμόζεται διαφορετικός οριακός συντελεστής. Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζεται η εξέλιξη του οριακού φορολογικού συντελεστή στην προοδευτική φορολογία με κλιμακωτή αύξησή του. Για μέγεθος φορολογικής βάσης ΟΑ ο συντελεστής είναι μηδενικός και μετά αυξάνεται.

Στην ανάλυση των επιπτώσεων της προοδευτικότητας μεγάλη σημασία έχει ο γραμμικός προοδευτικός φόρος που είναι μια απλή μορφή προοδευτικού φόρου. Ο φόρος αυτός επιβάλλεται στο εισόδημα του πολίτη αφού όμως πρώτα έχει αφαιρεθεί ένα ποσό το οποίο θεωρείται απαραίτητο για να συντηρηθεί. Άτομα με εισόδημα κάτω από αυτό το ποσό έχουν αρνητική φορολογική υποχρέωση, δηλαδή τους επιστρέφεται το ποσό που προκύπτει με την εφαρμογή του συντελεστή στην διαφορά ανάμεσα στο εισόδημά τους και στο ποσό συντήρησης. Στο παρακάτω διάγραμμα φαίνεται η εξέλιξη τόσο του μέσου όσο και του οριακού συντελεστή καθώς και των εσόδων από τον γραμμικό προοδευτικό φόρο.

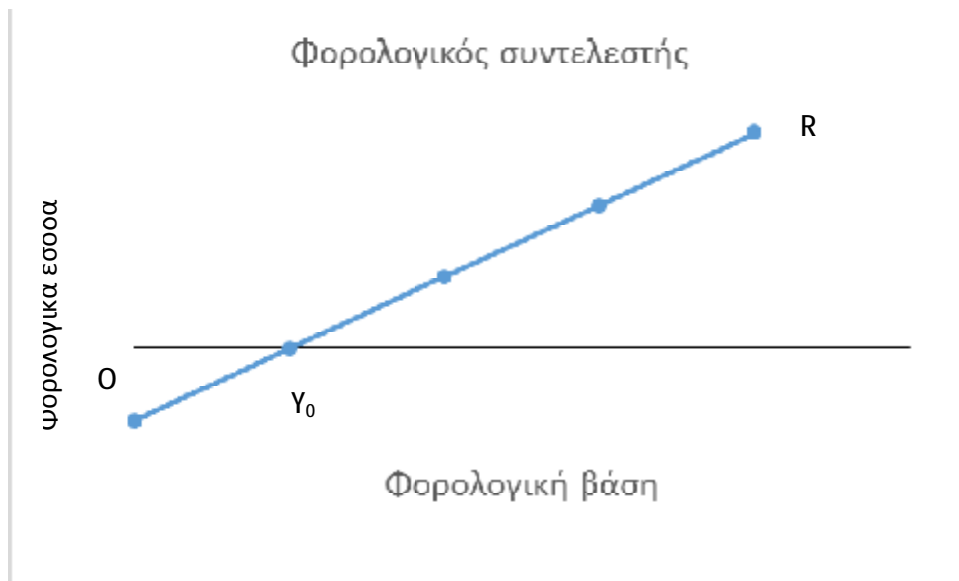

Διάγραμμα 7: Εξέλιξη μέσου & οριακού συντελεστή και εσόδων από τον γραμμικό προοδευτικό φόρο.

Από το πρώτο διάγραμμα προκύπτει πως ο οριακός συντελεστής είναι σταθερός ενώ ο μέσος αυξάνεται. Τα έσοδα που προκύπτουν είναι αρνητικά όταν το εισόδημα του φορολογούμενου είναι κάτω από το Y_0 , ενώ είναι θετικά όταν το εισόδημά του είναι πάνω από Y_0 . Το τμήμα κάτω από το Y_0 ονομάζεται αρνητικός φόρος εισοδήματος και είναι ένα καλό μέτρο για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

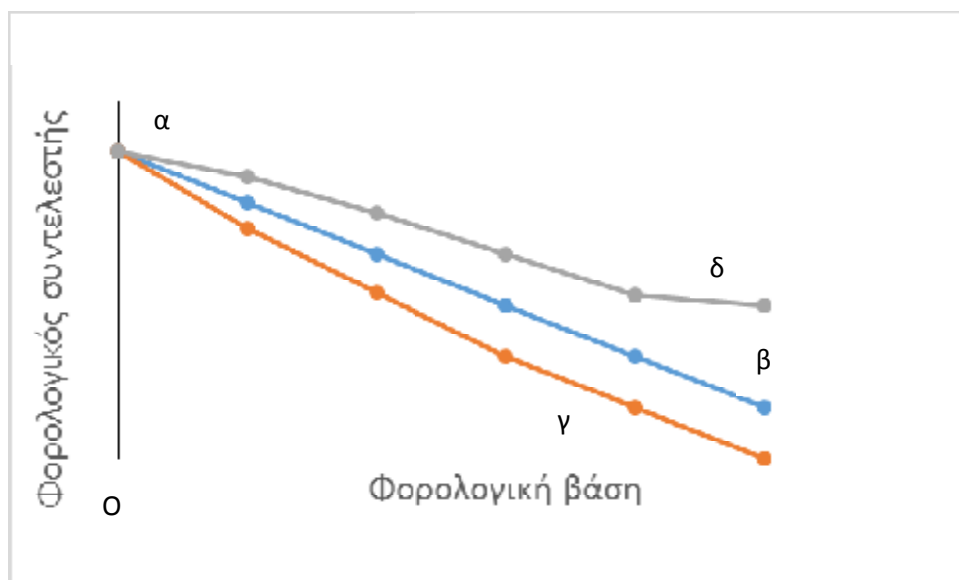

Διάγραμμα 8: Φορολογικοί συντελεστές από γραμμικό προοδευτικό φόρο

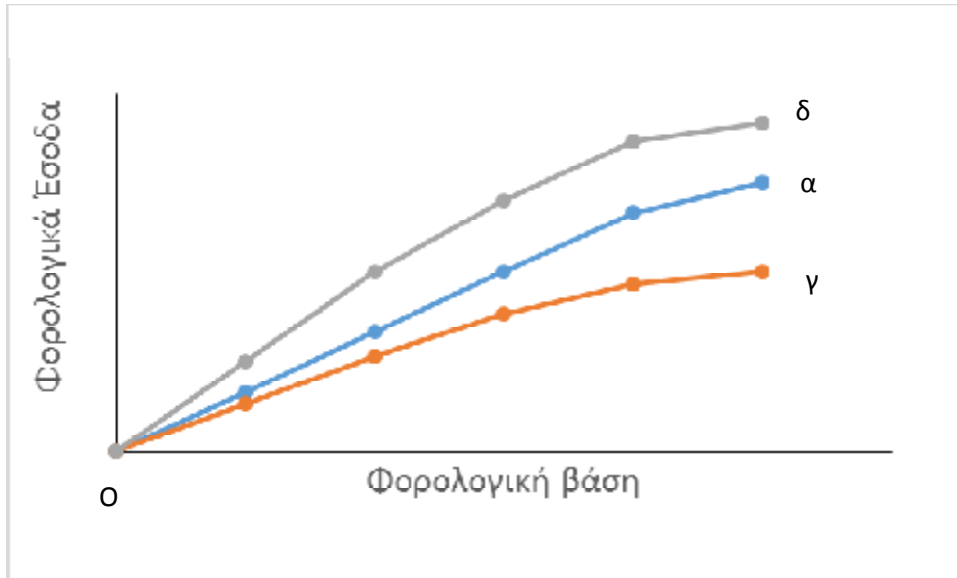

Διάγραμμα 9: Έσοδα από γραμμικό προοδευτικό φόρο

Αντίστροφα προοδευτικοί είναι οι φόροι στους οποίους ο μέσος φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται αντιστρόφως ανάλογα με την μεταβολή της φορολογικής βάσης. Και στους φόρους αυτούς έχουμε την σταθερή, αυξάνουσα και φθίνουσα προοδευτικότητα. Στα διαγράμματα που ακολουθούν απεικονίζονται η εξέλιξη του φορολογικού συντελεστή και των αντίστοιχων εσόδων.

Διάγραμμα 10: Φορολογικοί συντελεστές από αντίστροφα προοδευτικό φόρο

Διάγραμμα 11: Έσοδα συντελεστές από αντίστροφα προοδευτικό φόρο

Στην πραγματικότητα φόροι αυτής της κατηγορίας δεν εφαρμόζονται. Στην Ελλάδα το 2002 το 81,3% των εσόδων ήταν από αναλογικούς φόρους και μόλις το 18,7% από προοδευτικούς.

1.8.3. Φόροι ανάλογα με τον δημόσιο τομέα για τον οποίο επιβάλλονται

Οι φόροι ανάλογα με τον δημόσιο τομέα για τον οποίο επιβάλλονται χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

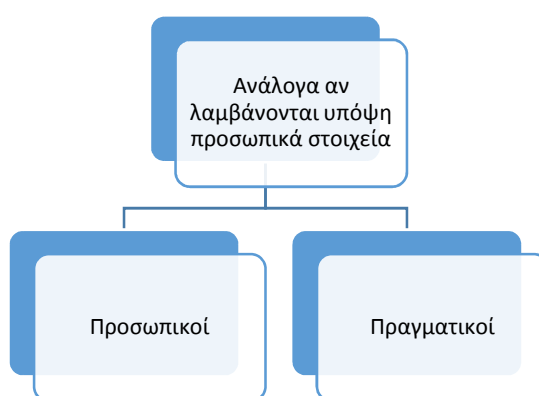

Διάγραμμα 12: Φόροι ανάλογα με τον δημόσιο τομέα για τον οποίο επιβάλλονται

Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΟΣΑ περίπου τα 2/3 των συνολικών φορολογικών εσόδων της Ελλάδος περιέρχονται στο κράτος και το υπόλοιπο από στους οργανισμούς κοινής ασφάλισης και η συμμετοχή των υπολοίπων είναι πολύ μικρή.

1.8.4. Προσωπικοί και πραγματικοί φόροι

Μια ακόμα ταξινόμηση των φόρων που συναντάται γίνεται με κριτήριο αν λαμβάνονται ή όχι υπόψη προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου.

Προσωπικοί είναι οι φόροι των οποίων η υποχρέωση δεν εξαρτάται μόνο από την φορολογική βάση αλλά και από προσωπικά στοιχεία του κάθε φορολογούμενου όπως για παράδειγμα η οικογένεια, η κατάσταση της υγείας του, στοιχεία τα οποία που ασκούν επίδραση στην δυνατότητά του να καταβάλλει φόρο. Αντικειμενικοί είναι οι φόροι οι οποίοι δεν λαμβάνουν υπόψιν τους προσωπικά στοιχεία του φορολογούμενου. Προσωπικοί φόροι στην Ελλάδα αποτελούν ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομιάς οι οποίοι είναι και οι κύριοι προοδευτικοί φόροι, ενώ αντικειμενικοί είναι φόροι όπως ο φόρος καυσίμων και ο φόρος προστιθέμενης αξίας. Η συνεισφορά από τους πρώτους στον κρατικό προϋπολογισμό είναι 18,4% και των δεύτερων 81,6%.

1.8.5. Άμεσοι και έμμεσοι φόροι

Η ταξινόμηση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους γίνεται με διάφορα κριτήρια. Ένα τέτοιο κριτήριο είναι το εάν ο φόρος επιβαρύνει το άτομο στο οποίο επιβάλλεται ή αν μεταβιβάζεται σε άλλα άτομα. Ένα άλλο κριτήριο είναι το εάν ο νομοθέτης είχε σκοπό να επιβαρύνει το άτομο στο οποίο τον επέβαλε ή εάν είχε σκοπό να μεταβιβαστεί σε άλλα άτομα. Ο φόρος που δεν μεταβιβάζεται αλλά επιβαρύνει το άτομο στο οποίο επιβάλλεται ονομάζεται άμεσος, ενώ ο φόρος που μεταβιβάζεται ονομάζεται έμμεσος. Συνήθως άμεσοι είναι οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας ενώ έμμεσοι οι φόροι δαπανών.

Στην Ελλάδα το 40% των εσόδων προέρχονται από άμεσους φόρους, ενώ το υπόλοιπο 60% από έμμεσους. Η μεγάλη συμμετοχή των έμμεσων φόρων στα έσοδα του κράτους είναι ένα άδικο κοινωνικό φαινόμενο γιατί οι έμμεσοι φόροι επιβαρύνουν τα χαμηλά εισοδήματα.

Οι διάφορες κατηγορίες φόρων παρουσιάζουν τα δικά τους πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Ο σκοπός του κάθε φορολογικού συστήματος είναι να κάνει χρήση εκείνων των φόρων που τελικά θα αποφέρουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Αρχικά οι Άμεσοι φόροι υπερτερούν έναντι των έμμεσων φόρων στα παρακάτω:

- είναι δικαιότεροι καθώς κατανέμουν το φορολογικό βάρος κοινωνικά πιο δίκαια
- δεν επηρεάζουν το καταναλωτικό πρότυπο των νοικοκυρών και την διάρθρωση της παραγωγής
- μετακυλίσουν δυσκολότερα
- παρουσιάζουν μεγαλύτερη ελαστικότητα στις μεταβολές του εισοδήματος
- δεν ασκούν πληθωριστικές πιέσεις στην οικονομία

Από την άλλη πλευρά υπάρχουν σημεία όπου οι έμμεσοι φόροι πλεονεκτούν

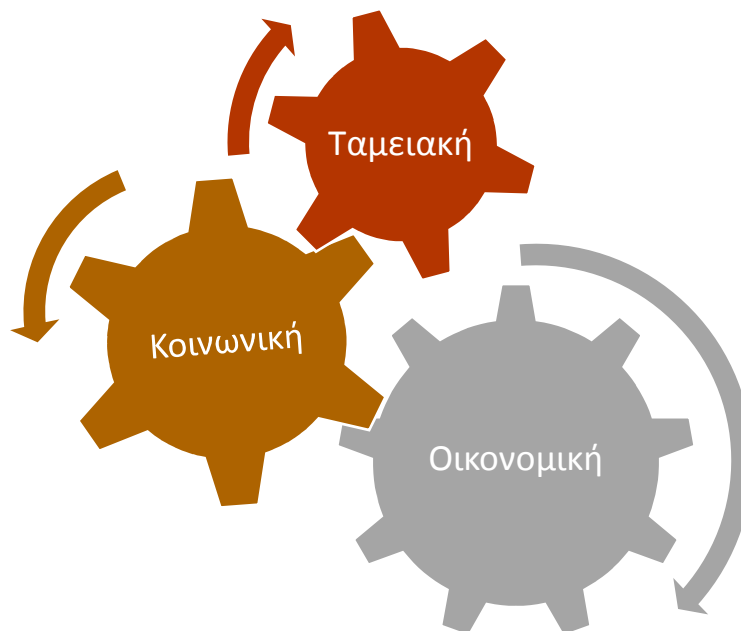
- καλύπτουν το σύνολο του πληθυσμού
- είναι απλούστεροι στην εφαρμογή τους
- δεν επηρεάζουν αρνητικά το κίνητρο για εργασία
- θεωρούνται προαιρετικοί ως ένα σημείο καθώς περιορίζονται με τον περιορισμό της κατανάλωσης

- ☑ είναι λιγότερο εμφανείς με συνέπεια να προκαλούν μικρότερες αντιδράσεις
- ☑ η φοροδιαφυγή είναι μικρότερη

Ο συνδυασμός των διάφορων φόρων που επιβάλει μια χώρα αποτελεί το φορολογικό της σύστημα . Στη συνέχεια παρουσιάζεται και το φορολογικό σύστημα της χώρας μας.

1.9. Βασικές λειτουργίες των φόρων

Οι λειτουργίες των φόρων διακρίνονται στις παρακάτω τρεις κατηγορίες:

Διάγραμμα 13: Λειτουργίες Φόρων

Με την οικονομική τους λειτουργία οι φόροι χρησιμοποιούνται για την άσκηση οικονομική πολιτικής όπως η καταπολέμηση του πληθωρισμού γιατί όσο αυξάνεται η φορολογία η καταναλωτική δαπάνη μειώνεται αφού μειώνεται το διαθέσιμο εισόδημα, καθώς και η ανακατανομή των πόρων σε άτομα που δεν έχουν εισόδημα με την μορφή π.χ. επιδομάτων.

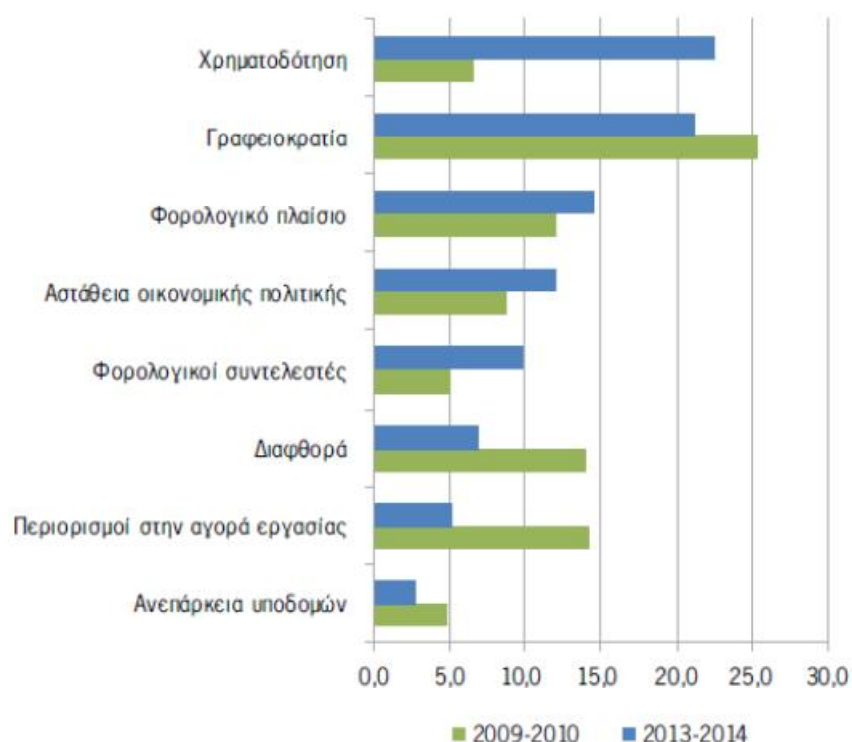
Με την κοινωνική τους λειτουργία οι φόροι χρησιμοποιούνται για την άσκηση κοινωνικής πολιτικής όπως η καλύτερη διανομή του πλούτου μέσω της μεγαλύτερης

φορολόγησης των υψηλότερων εισοδημάτων για την ενίσχυση των πολιτών με χαμηλά εισοδήματα.

Με την ταμειευτική λειτουργία οι φόροι χρησιμοποιούνται για την μετακίνηση πόρων από τον ιδιωτικό προς τον δημόσιο τομέα με σκοπό την χρηματοδότηση του δημόσιου τομέα έτσι ώστε να είναι σε θέση να παρέχει δωρεάν κοινωνικές υπηρεσίες στους πολίτες.

1.10. Αδυναμίες του Ελληνικού φορολογικού συστήματος

Τα αποτελέσματα για την ανταγωνιστικότητα όπως προκύπτουν από τα αποτελέσματα της έκθεσης του World Economic Forum του 2013 έδειξαν ποιοι είναι οι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα. Όπως προκύπτει από το παρακάτω διάγραμμα πριν από την οικονομική κρίση το μεγαλύτερο πρόβλημα της οικονομικής δραστηριότητας ήταν η γραφειοκρατία από το 2013 και μετά το βασικότερο πρόβλημα είναι η δυσκολία στην χρηματοδότηση. Τρίτο σημαντικότερο πρόβλημα, το οποίο αυξήθηκε την περίοδο της κρίσης, είναι το φορολογικό πλαίσιο και πέμπτο πιο σημαντικό το ύψος των φορολογικών συντελεστών που και αυτό αυξήθηκε την περίοδο της κρίσης.

Διάγραμμα 14: Παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα

1.11. Το πολύπλοκο Ελληνικό νομοθετικό σύστημα

Η ανάγκη για απλούστευση της φορολογίας έχει επισημανθεί τόσο από επενδυτές όσο και από τους διεθνείς οργανισμούς. Αξίζει να σημειωθεί πως από το 2010 μέχρι τα μέσα του 2013 ψηφίστηκαν 20 νόμοι για την αλλαγή στην φορολογία. Από τον παρακάτω πίνακα συμπεραίνουμε πως η αύξηση του ρυθμού έκδοσης εγκυκλίων έκανε πιο πολύπλοκο και αδιαφανές το φορολογικό σύστημα και η αίσθηση που επικρατεί είναι ότι η φοροδιαφυγή δεν μειώνεται.

Πίνακας 1: Εγκύκλιοι του Υπουργείου Οικονομικών

Που αφορούν	2010	2011	2012	2013-Οκτ
Εισόδημα	73	145	129	151
ΚΦΑΣ-ΚΒΣ	41	37	41	97
ΦΠΑ	41	74	44	102
Λοιποί φόροι	90	175	256	272
Φορολογία κεφαλαίου	32	26	43	73
Σύνολο	277	457	513	695

ΠΗΓΗ: ΚΦΑΣ (Κώδικας φορολογικής απεικόνισης στοιχείων) - ΚΒΣ (Κώδικας βιβλίων και στοιχείων)

1.12. Αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης

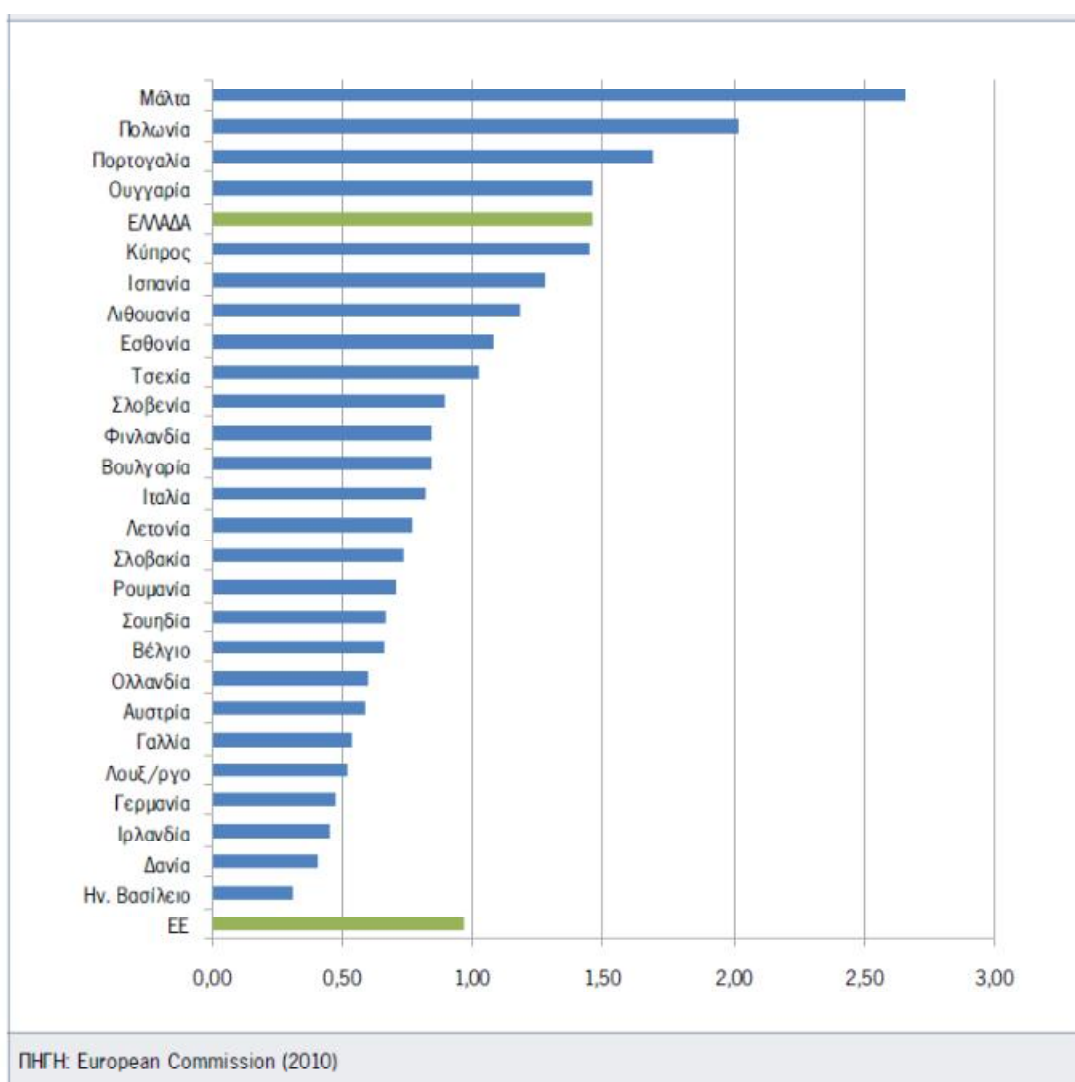
Πλέον όλες οι κυβερνήσεις και οι οργανισμοί ασχολούνται συστηματικά με την φορολογική διοίκηση. Στα μνημόνια τα οποία υπέγραψε η χώρα μας ως βασική προτεραιότητα είναι και η αναμόρφωση της φορολογικής διοίκησης. Η μείωση του αριθμού των εφοριών, η δημιουργία της Ανεξάρτητης Γενικής Γραμματείας Εσόδων, είναι μερικές από τις ενέργειες για την βελτίωση της φορολογικής διοίκησης.

Οι κυβερνήσεις, ο ΟΟΣΑ και διεθνείς οργανισμοί απασχολούνται αρκετά με την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης, και ο ΟΟΣΑ έχει καταρτίσει κάποιους δείκτες έτσι ώστε να μπορεί να υπολογίζει την αποτελεσματικότητά της. Λόγω του ότι δεν υπάρχουν στοιχεία για την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην Ελλάδα δεν μπορεί να γίνει σύγκριση με άλλες χώρες. Ωστόσο

υπάρχουν κάποιες εκτιμήσεις για την αποτελεσματικότητα στην Ελλάδα και το κόστος συμμόρφωσης των επιχειρήσεων για τις οποίες ακολουθεί μια σύντομη αναφορά.

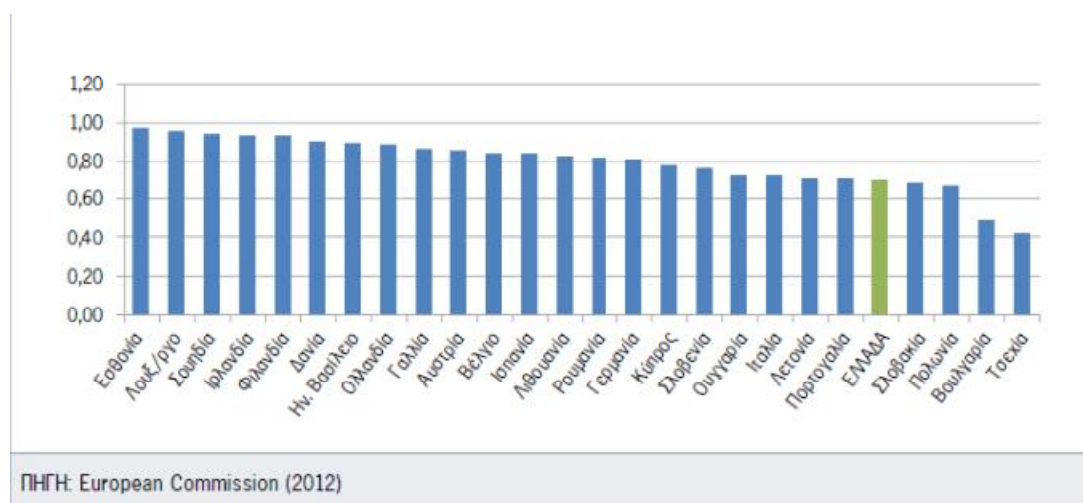
Η Ευρωπαϊκή επιτροπή έκανε προσπάθεια για να μειώσει την γραφειοκρατία τόσο για τις επιχειρήσεις όσο και για τους πολίτες και παράλληλα μελέτησε και το κόστος των επιχειρήσεων προκειμένου να συμμορφωθούν στην εγχώρια και ευρωπαϊκή νομοθεσία.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζεται το κόστος συμμόρφωσης. Η Ελλάδα βρίσκεται στην πέμπτη θέση με ποσοστό 1,45% ενώ ο μέσος όρος της ΕΕ είναι 0,96%.

Διάγραμμα 15: Κόστος συμμόρφωσης χωρών ΕΕ

Η ευρωπαϊκή επιτροπή παρουσίασε ένα δείκτη που αξιολογεί την αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης. Όσο πιο κοντά στην μονάδα είναι αυτός ο δείκτης, τόσο πιο αποτελεσματική είναι και φορολογική διοίκηση. Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζεται η αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης των χωρών και όπως παρατηρούμε η Ελλάδα βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις.

Διάγραμμα 16: Αποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης στην ΕΕ

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως η φορολογική διοίκηση είναι πολύ σημαντική για κάθε χώρα γιατί όσο καλή και αν είναι μια μεταρρύθμιση εάν η διοίκηση δεν είναι αποτελεσματική τότε η μεταρρύθμιση σίγουρα δεν θα έχει επιτυχία.

1.13. Φοροδιαφυγή και παραοικονομία

Το ύψος της φοροδιαφυγής και της παραοικονομίας στην Ελλάδα είναι από τα υψηλότερα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η φοροδιαφυγή εκτός του ότι στερεί έσοδα από το δημόσιο επηρεάζει και την ανάπτυξη της χώρας. Για αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της φοροδιαφυγής αρχικά πρέπει να εντοπιστούν οι αιτίες που την προκαλούν.

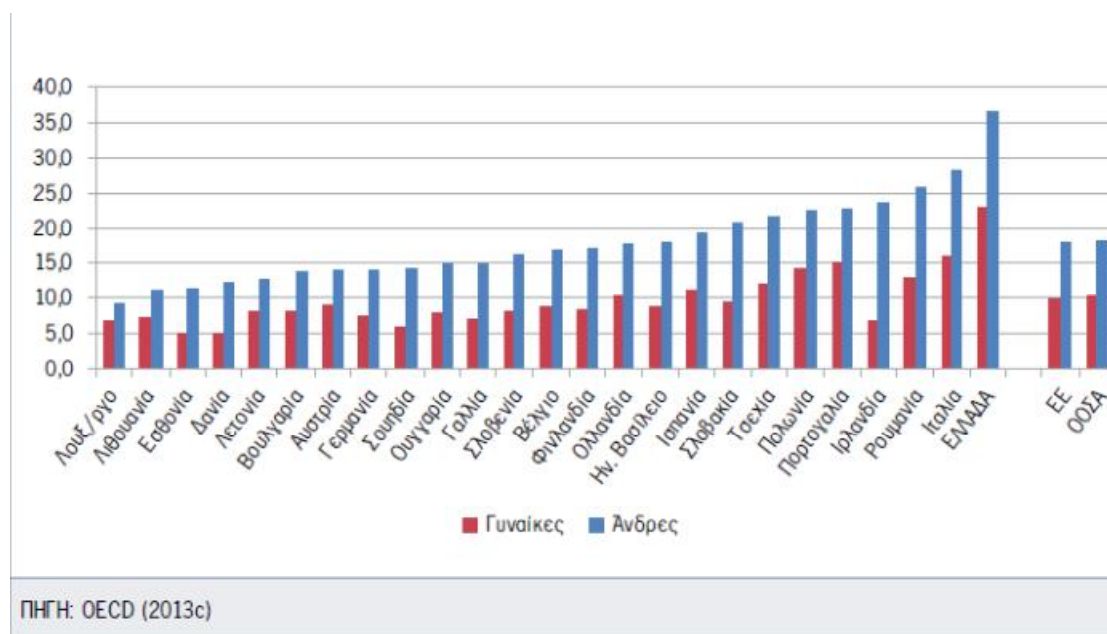
Αυτές είναι οι εξής:

- Το ύψος της φορολογικής επιβάρυνσης και των φορολογικών συντελεστών

- Η πολυπλοκότητα και ασάφεια των φορολογικών νόμων
- Οι πολλοί αυτοαπασχολούμενοι
- Η διαφθορά και η αναποτελεσματικότητα της φορολογικής διοίκησης
- Οι αντιλήψεις για την φοροδιαφυγή

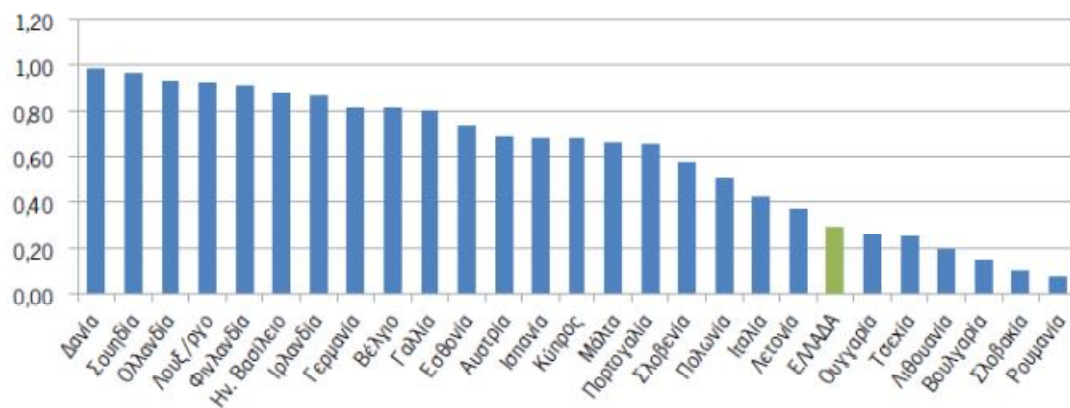
Με την κατάργηση του αφορολόγητου και των εκπτώσεων για τις οικογένειες καθώς των αποδείξεων αυξήθηκε η επιβάρυνση στον φόρο εισοδήματος. Λόγω της πολυπλοκότητας του φορολογικού συστήματος κάθε προσπάθεια πάταξης της φοροδιαφυγής είναι πολύ δύσκολη.

Ένα εξίσου σημαντικό πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ότι οι αυτοαπασχολούμενοι είναι υπερδιπλάσιοι του μέσου όρου της Ε.Ε. και είναι οι περισσότεροι από όλες τις χώρες. Λόγω των πολλών μικρών επιχειρήσεων δεν είναι δυνατός ο έλεγχος για τυχόν παραβάτες.

Διάγραμμα 17: Αυτοαπασχολούμενοι

Το πρόβλημα της διαφθοράς είναι πολύ σημαντικό όπως βλέπουμε από το παρακάτω διάγραμμα. Όσο πιο κοντά στην μονάδα είναι η επίδοση μιας χώρας τόσο χαμηλότερη φοροδιαφυγή έχει, με την χώρα μας να βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις όπως βλέπουμε και από το παρακάτω διάγραμμα.

ΠΗΓΗ: European Commission (2012)

Διάγραμμα 18: Επίδοση Φορολογικής διοίκησης

Ένας ακόμα βασικός παράγοντας είναι η αντίληψη για την φοροδιαφυγή το οποίο δεν προϋπάρχει αλλά διαμορφώνεται από τις αξίες και την κουλτούρα της κάθε χώρας.

Η παραδοσιακή θεωρία της φοροδιαφυγής υποστηρίζει πως η συμμόρφωση των πολιτών θα αυξηθεί εάν οι κυβερνήσεις αυξήσουν τους ελέγχους. Αν οι πολίτες αποφάσιζαν μόνο με οικονομικά κριτήρια οι πιο πολλοί από αυτούς θα φοροδιέφευγαν.

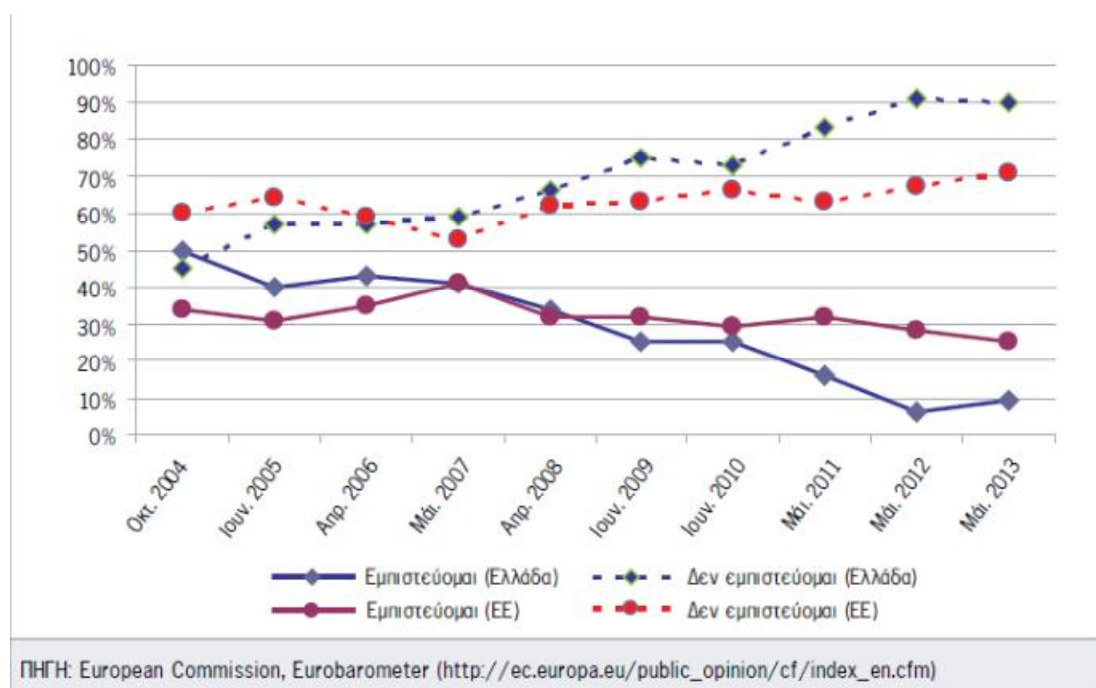
Πολλοί ερευνητές εστίασαν σε κοινωνικούς και ψυχολογικούς παράγοντες για να ερμηνεύσουν την συμπεριφορά των πολιτών. Από αυτές τις έρευνες προέκυψε πως η συμπεριφορά επηρεάζεται από μη οικονομικούς παράγοντες. Οι βασικότεροι είναι οι παρακάτω:

- Κοινωνικές και προσωπικές αξίες
- Εμπιστοσύνη στους κρατικούς θεσμούς και στην κυβέρνηση

Τα αποτελέσματα των ερευνών ήταν πως η συμπεριφορά των πολιτών σχετίζεται με την ηθική τους. Το αίσθημα της ενοχής και ο φόβος στιγματισμού τους επηρεάζουν την φοροδιαφυγή.

Η δίκαιη φορολογία, η αίσθηση των φορολογούμενων πως οι φόροι που καταβάλουν τους ανταποδίδονται με αξιόπιστες δημόσιες υπηρεσίες είναι στοιχεία που δημιουργούν σχέσεις εμπιστοσύνης ανάμεσα σε κράτος και φορολογούμενους. Στην

Ελλάδα ακόμα και την περίοδο της μεγάλης μεγέθυνσης η εμπιστοσύνη στις κυβερνήσεις ήταν πολύ χαμηλά και από την περίοδο της κρίσης και μετά κατέρρευσε. Από το παρακάτω διάγραμμα βλέπουμε ότι με τόσο χαμηλή εμπιστοσύνη που δείχνουν οι πολίτες προς την κυβέρνηση είναι δύσκολο να πεισθούν να καταβάλλουν τους φόρους αφού δεν εμπιστεύονται αυτούς που θα διαχειριστούν αυτά τα ποσά.

Διάγραμμα 19: Δείκτης εμπιστοσύνης πολιτών στην κυβέρνησή τους

Κεφάλαιο 2: Οικονομική μεγέθυνση

2.1. Ορισμός

Βασικό αντικείμενο της μακροοικονομικής είναι το συνολικό εισόδημα και ο καθορισμός του. Για την μέτρηση του επιπέδου διαβίωσης ο πιο σημαντικός παράγοντας είναι το εισόδημα. Όσο μεγαλύτερο εισόδημα έχει ένα άτομο τόσο περισσότερα προϊόντα μπορεί να αγοράζει βελτιώνοντας έτσι την οικονομική του θέση και την ευημερία του.

Μερικές φορές υπάρχει μια σύγχυση από την Ελληνική ορολογία λόγω του ότι στην Ελληνική βιβλιογραφία χρησιμοποιούνται τόσο ο όρος οικονομική ανάπτυξη που αντιστοιχεί στον αγγλικό όρο *economic growth*, όσο και ο όρος ανάπτυξη που αντιστοιχεί στον αγγλικό όρο *development economics*. Με τον όρο *economic growth* αναφερόμαστε στην μακροχρόνια αύξηση του δυνητικού προϊόντος μια χώρας, ενώ ο όρος *development economics* αναφέρεται στην ανάπτυξη τόσο των υποανάπτυκτων και αναπτυσσόμενων χωρών οι οποίες έχουν χαμηλό κατά κεφαλήν εισόδημα.

Η οικονομική μεγέθυνση είναι ένα από τα πιο βασικά αντικείμενα της οικονομική επιστήμης γιατί ασχολείται με το εισόδημα, τις μεταβολές του και τους παράγοντες που ασκούν επίδραση στα παραπάνω. Το εισόδημα εξαρτάται άμεσα από την σχέση κατανάλωσης και αποταμίευσης, επομένως όλες οι αποφάσεις για το εισόδημα εξαρτώνται από την επιλογή των νοικοκυριών για την μεγιστοποίηση της ευημερίας τους αλλά και από τις επιχειρήσεις που έχουν στόχο την μεγιστοποίηση του κέρδους τους.

Η οικονομική μεγέθυνση καθορίζεται από το εισόδημα της οικονομίας. Ο παράγοντας που είναι χρήσιμος είναι το ύψος του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Το ύψος αυτό είναι χρήσιμο τόσο ως απόλυτη τιμή η οποία δείχνει το ύψος της μεγέθυνσης αλλά και η εξέλιξή του η οποία προκύπτει από τον ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης. Αυτό που ενδιαφέρει είναι η πραγματική τιμή του ΑΕΠ και όχι η ονομαστική γιατί εάν μια οικονομία με μεγάλο πληθωρισμό δεν αναπτύσσεται η ονομαστική τιμή θα μεταβάλλεται με μεγάλο ρυθμό χωρίς να αντικατοπτρίζεται η πραγματική οικονομική μεγέθυνση.

Ο ετήσιος ρυθμός οικονομικής μεγέθυνσης δίνεται από τον τύπο:

$$\text{Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ} = (Y_t - Y_{t-1}) / Y_t$$

Όπου Y_t το πραγματικό ΑΕΠ της οικονομίας την περίοδο t .

Σε συνεχή χρόνο η σχέση γίνεται ως εξής:

$$\text{Ρυθμός μεγέθυνσης ΑΕΠ} = (dY_t / dt) / Y = \dot{Y} / Y$$

Όπου η τελεία επάνω στην μεταβλητή δηλώνει την παράγωγο ως προς τον χρόνο. Τόσο το εισόδημα όσο και ο ρυθμός μεγέθυνσης αποτελούν ενδεικτικά μεγέθη της οικονομίας. Χαμηλό ή υψηλό εισόδημα ταυτόχρονα σημαίνει και μικρή ή μεγάλη οικονομία αντίστοιχα. Χαμηλός ή υψηλός ρυθμός μεγέθυνσης ταυτόχρονα συνεπάγεται φτωχότερη ή πλουσιότερη οικονομία σε σχέση με άλλες οικονομίες.

Αν και η μεταβολή εισοδήματος είναι σημαντικό μέτρο για τον προσδιορισμό της μεγέθυνσης υπάρχει περίπτωση μια οικονομία λόγω του απόλυτου μεγέθους της να έχει υψηλό εισόδημα, χωρίς όμως να συνεπάγεται πως και οι κάτοικοί της έχουν στην διάθεσή τους υψηλά εισοδήματα. Προκειμένου να ληφθεί υπόψη ο δημογραφικός παράγοντας υπολογίζεται το κατά κεφαλήν εισόδημα που είναι ο λόγος του ΑΕΠ προς τον πληθυσμό και δίνει το διαθέσιμο κατά μέσο όρο εισόδημα. Ο ρυθμός μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ δίνεται από την σχέση:

$$\begin{aligned} \text{Ρυθμός μεγέθυνσης κατά κεφαλήν ΑΕΠ} &= \frac{\dot{y}}{y} = (\dot{Y}/N) / (Y/N) \\ &= (\dot{Y}/Y) - (\dot{N}/N) \end{aligned}$$

Όπου:

N ο πληθυσμός της οικονομίας,

y το κατά κεφαλήν εισόδημα,

Y το πραγματικό ΑΕΠ.

Ο ρυθμός μεγέθυνσης του κατά κεφαλήν ΑΕΠ είναι ο καλύτερος δείκτης οικονομικής μεγέθυνσης μιας οικονομίας. Υπάρχουν και άλλοι δείκτες για την οικονομική ευημερία όπως η μεταβολή της κατά κεφαλήν κατανάλωσης, όμως και αυτά

εξαρτώνται από το κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Επίσης το κατά κεφαλήν ΑΕΠ δεν λαμβάνει υπόψη του παράγοντες όπως το περιβάλλον, το αναμενόμενο όριο επιβίωσης, οι οποίοι όμως είναι συμπληρωματικοί ως προς το εισόδημα.

Η θεωρητική και εμπειρική μελέτη της μεγέθυνσης πραγματοποιείται σε μακροχρόνιο ορίζοντα λόγω του ότι οι επιδράσεις της είναι μακροχρόνιες. Στο θεωρητικό επίπεδο η ανάλυση εστιάζει στην μακροχρόνια ισορροπία της οικονομίας. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η μετάβαση στην μακροχρόνια ισορροπία γιατί μελετάται η συμπεριφορά της οικονομίας από τις μεταβολές στην οικονομική πολιτική ή στις εξωτερικές συνθήκες, σε θεωρητικό πλαίσιο. Το μεγαλύτερο μέρος της ανάλυσης είναι στην μελέτη της μεγέθυνσης με βάση τα κλασικά και σύγχρονα υποδείγματα. Αυτά τα υποδείγματα επισημαίνουν τους παράγοντες που ασκούν επιρροή στην μεγέθυνση.

2.2. Ιστορική αναδρομή

Στο σημείο αυτό, πριν την περαιτέρω ανάλυση την Οικονομικής μεγέθυνσης θεωρείται σκόπιμο να γίνει μια ιστορική αναδρομή. Ξεκινώντας με τον Adam Smith (1776) και τον David Ricardo (1817), και αρκετά πιο μετά και άλλοι κλασικοί οικονομολόγοι όπως ο Frank Ramsey (1928), ο Allyn Young (1928), και ο Joseph Schumpeter (1934) παρέθεσαν βασικά στοιχεία της εκσυγχρονισμένης θεωρίας της οικονομικής μεγέθυνσης. Τα στοιχεία αυτά απαρτίζονται από τον ρόλο των φθινουσών αποδόσεων και της σχέσης τους με την συσσώρευση ανθρώπινου και φυσικού κεφαλαίου, τις επιρροές από την τεχνολογική εξέλιξη στην αύξηση της εξειδίκευσης και στις νέες μεθόδους παραγωγής καθώς και ο ρόλος της δύναμης του μονοπωλίου ως κίνητρο της τεχνολογικής εξέλιξης.

Παρά την προσπάθεια των κλασικών οικονομολόγων η διεύρυνση του φαινομένου της μεγέθυνσης δεν συνεχίστηκε. Αυτό έγινε για τους δυο παρακάτω λόγους:

- Από την έλλειψη μαθηματικών για την ανάλυση μεγάλων και πολυσύνθετων προβλημάτων
- Από την έλλειψη στατιστικών στοιχείων που θα βοηθούσαν στον έλεγχο των εκάστοτε θεωριών.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1980 τα παραπάνω προβλήματα εξανεμίστηκαν και έτσι η μεγέθυνση αναγεννήθηκε. Με την εισαγωγή νέων τεχνικών οι οποίες μπορούσαν να επιλύσουν τα πολυσύνθετα προβλήματα καθώς και η δημιουργία βάσεων δεδομένων που περιείχαν στατιστικά στοιχεία για αρκετές χώρες τα οποία είχαν την δυνατότητα να συγκριθούν, βοήθησαν την μεγέθυνση τόσο από την θεωρητική όσο και από την εμπειρική πλευρά. Στις μέρες μας η μεγέθυνση είναι ένα βασικό στοιχείο της οικονομικής επιστήμης και αρκετοί οικονομολόγοι ασχολούνται με αυτήν. Ως αποτέλεσμα, έχει δημιουργηθεί μια καινούρια θεωρία της μεγέθυνσης της οποίας το βασικό χαρακτηριστικό είναι η ανάλυση υποδειγμάτων ενδογενούς μεγέθυνσης. Το ανθρώπινο κεφάλαιο, οι εξωτερικές οικονομίες, οι αύξουσες αποδόσεις καθώς και η έρευνα και η ανάπτυξη είναι οι βασικοί παράγοντες των υποδειγμάτων αυτών.

Η σύγχρονη θεωρία της μεγέθυνσης, η οποία οφείλεται στον Ramsey (1928), συνέβαλε σημαντικά στην διαχρονική μεγιστοποίηση των νοικοκυριών. Στην συνέχεια οι Swan (1956) και Solow (1956) χρησιμοποίησαν την συνάρτηση παραγωγής η οποία μαζί με την υπόθεση σταθερού ρυθμού αποταμίευσης οδηγεί σε ένα υπόδειγμα γενικής ισορροπίας το οποίο αφενός προβλέπει ότι η μεγέθυνση θα σταματήσει χωρίς την τεχνολογικής εξέλιξη και αφετέρου ότι τα εισοδήματα συγκλίνουν. Οι Cass(1965) και Koopmans(1965) βασιζόμενοι στην ανάλυση του Ramsey δημιούργησαν τον ρυθμό αποταμίευσης βελτιώνοντας το υπόδειγμα του παρά το γεγονός της ύπαρξης εξωτερικής τεχνολογικής εξέλιξης η οποία είναι απαραίτητη για την μεγέθυνση.

Η εισαγωγή εσωτερικής τεχνολογικής εξέλιξης στο νεοκλασικό υπόδειγμα είναι αρκετά δύσκολη λόγω των υποθέσεων του υποδείματος. Επειδή η τεχνογνωσία αποτελεί δημόσιο αγαθό, η συνάρτηση παραγωγής αποτελείται από σταθερές αποδόσεις σε σχέση με τις ανταγωνιστικές εισροές και επομένως η συνάρτηση αυτή έχει αύξουσες αποδόσεις υπό την προϋπόθεση πως η τεχνογνωσία θεωρείται ως εισροή. Στον τέλει ανταγωνισμό ωστόσο δεν υπάρχουν αύξουσες αποδόσεις και επομένως η αξιολόγηση της τεχνογνωσίας με βάση το οριακό κόστος δεν έχει εκείνα τα κίνητρα τα οποία θα οδηγήσουν σε νέες έρευνες και σε εξέλιξη της τεχνολογίας.

Ο Sheshinski (1977) δημιούργησε ένα υπόδειγμα το οποίο στηρίχθηκε στον Kenneth Arrow σύμφωνα με το οποίο η παραγωγή και η επένδυση βασίζεται στην τεχνογνωσία, δηλαδή αποτελεί ένα υπόδειγμα το οποίο σε ένα κλασικό υπόδειγμα

ενσωματώνει εξωτερικές οικονομίες αλλά δεν παράγει βέλτιστη λύση. Συμπεραίνουμε λοιπόν πως το ανταγωνιστικό υπόδειγμα δεν είναι αξιόπιστο με την εισαγωγή της τεχνολογικής εξέλιξης και χρειάζεται να αλλάξει τελείως το νεοκλασικό υπόδειγμα με την εισαγωγή ατελούς ανταγωνισμού για την δημιουργία μιας επιτυχημένης θεωρίας τεχνολογικής εξέλιξης.

Η έρευνα για τεχνολογική εξέλιξη, αν και απαιτεί σημαντικό κόστος, είναι ο κύριος παράγοντας της σύγχρονης μεγέθυνσης και επομένως μια τέτοια δαπάνη θα πραγματοποιηθεί μόνο για να επιτευχθεί κέρδος.

2.3. Σημασία για το κοινωνικό σύστημα στην Ευημερία

Για πολλά χρόνια η διάκριση μεταξύ της οικονομικής μεγέθυνσης και της κοινωνικής ευημερίας ήταν σημείο έντονης διαμάχης μεταξύ επιστημόνων διαφορετικών ειδικοτήτων. Το 1776 ο Adam Smith υποστήριξε ότι η ψυχική διάθεση των εργαζομένων επηρεάζεται από την οικονομική πρόοδο και την ενδεχόμενη αύξηση του εισοδήματος και του πλούτου κάθε ατόμου. Αντιθέτως, η συνεχής αύξηση του εισοδήματος οδηγεί στον υπερκαταναλωτισμό και σε άλλες αρνητικές επιπτώσεις όπως τη σπατάλη των φυσικών πόρων και τη ρύπανση του περιβάλλοντος.

Σε αυτό το σημείο φαίνεται επιτακτική η ανάγκη για τη μελέτη παραγόντων, εκτός του εισοδήματος, που είναι πιθανόν να επηρεάζουν το επίπεδο διαβίωσης και οι παράγοντες αυτοί συνιστούν την ποιότητα ζωής σε μια οικονομία και αφορούν

- Ø το περιβάλλον
- Ø τη θνησιμότητα,
- Ø τη μόρφωση
- Ø γενικά την καθημερινή διαβίωση.

Οι παραπάνω παράγοντες μπορούν να μετρηθούν προσεγγιστικά και να δώσουν μια εικόνα για την ποιότητα ζωής των κατοίκων. Στη συνέχεια παρατίθεται ένας πίνακας με ενδεικτικούς δείκτες ποιότητας ζωής. Για την καλύτερη κατανόηση αυτών

δίνονται κάποια ενδεικτικά στοιχεία αυτών σε παγκόσμιο επίπεδο, ορισμένες ομάδες οικονομιών και της Ελλάδα.

Πίνακας 2: Δείκτες ποιότητας ζωής

	Υψηλός	Πλούσιες	Μεσαίες	Φτωχές	Ελλάδα
	χώρες	χώρες	χώρες	χώρες	
Προσδόκιμο επιβίωσης	67	78	69	60	78
Παιδική θνησιμότητα ανα 1000 γεννήσεις	75	6	38	107	8
Δημ.Δαπάνες για υγεία (% ΑΕΠ)	2,5	6,2	3,1	1,3	5,3
Δημ.Δαπάνες για εκπαίδευση (% ΑΕΠ)	4,8	5,4	4,8	3,3	3,1
% μεταβολή δασικών εκτάσεων	0,3	-0,2	0,3	0,7	-2,3
Εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα	4	12,3	3,7	1,1	7,7

ΠΗΓΗ: World Bank (World Development Report 2000/2001)

Οι δείκτες που παρουσιάζονται μπορούν να δώσουν μια εικόνα της κατάστασης σε παγκόσμιο επίπεδο σε σχέση με την ποιότητα ζωής. Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά:

- Η μέση διάρκεια ζωής εξαρτάται άμεσα από το εισόδημα δηλαδή στις χώρες με χαμηλό εισόδημα, υψηλός ρυθμός αύξησης πληθυσμού, η μέση διάρκεια ζωής είναι χαμηλότερη σε σχέση με τις πλουσιότερες χώρες.
- Οι δαπάνες για υγεία είναι αναλογικές με την οικονομία της χώρας, οπότε υψηλότερες στις πλούσιες οικονομίες και χαμηλότερες σε φτωχότερες. Όπως είναι αναμενόμενο και η παιδική θνησιμότητα ακολουθεί αυτή την αναλογία και η παιδική θνησιμότητα είναι υψηλότερη στις φτωχές χώρες και συγχρόνως το προσδόκιμο ζωής είναι χαμηλότερο.
- Οι δαπάνες για εκπαίδευση: ένας επίσης σημαντικός παράγοντας που ακολουθεί την παραπάνω αναλογία και είναι αρκετά υψηλότερες στις

πλούσιες οικονομίες σε σχέση με τις φτωχότερες. Σε αντίθεση με τον προηγούμενο δείκτη η απόκλιση δεν είναι τόσο έντονη.

ΰ Εκμετάλλευση φυσικού περιβάλλον: είναι εντονότερη στις πλούσιες χώρες με αποτέλεσμα να μειώνεται το απόθεμα φυσικού πλούτου που διαθέτουν.

ΰ Περιβαλλοντική ρύπανση: σχεδόν αποκλειστικά υπεύθυνες για τις

εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα είναι οι πλουσιότερες χώρες και καθώς αυτές αποτελούν τη βασική πηγή περιβαλλοντική ρύπανση κατέχουν μεγάλο κομμάτι αυτού του προβλήματος.

Όσον αφορά την Ελλάδα που έχει υψηλό μέσο όρο ζωής και υστερεί σημαντικά σε δαπάνες για εκπαίδευση παρόλη την προσπάθεια που γίνεται κατά περιόδους. Αρνητικό επίσης στοιχείο είναι η μείωση των δασικών εκτάσεων, που ξεπερνά κατά πολύ το ποσοστό των άλλων αναπτυγμένων οικονομιών. Το επίσης αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι αυτή η μείωση δεν οφείλεται στην εντατική χρήση, αλλά σε παράγοντες όπως πυρκαγιές, καταπατήσεις κλπ. Τέλος, το ποσοστό ρύπανσης είναι υψηλό ακολουθώντας τη παγκόσμια τάση παραμένουν όμως χαμηλά σε σχέση με το μέσο όρο των αναπτυγμένων οικονομιών.

2.4. Παράγοντες μεγέθυνσης

Για την μελέτη της μεγέθυνσης αναλύονται οι μέσοι όροι από μεγάλες περιόδους, συνήθως πενταετίας ή δεκαετίας, χρησιμοποιώντας μεγάλα χρονικά διαστήματα, συνήθως τριανταετίας ή και μεγαλύτερα. Βασική δυσκολία των θεωρητικών υποδειγμάτων αποτελεί η έλλειψη αξιόπιστων στοιχείων για τα μεγάλα αυτά διαστήματα. Τα στοιχεία που υπάρχουν είναι για την μεταπολεμική περίοδο και μόνο για τις ανεπτυγμένες χώρες, ενώ υπάρχουν και ελάχιστες χώρες για τις οποίες τα στοιχεία που υπάρχουν είναι έως και έναν αιώνα πριν.

Από τα παραπάνω προκύπτει ένα σημαντικό πρόβλημα, το οποίο είναι το εάν η οικονομική μεγέθυνση ασχολείται μόνο με τις ανεπτυγμένες χώρες για τις οποίες υπάρχουν στοιχεία ή αν ασχολείται για όλες. Σε θεωρητικό επίπεδο η μεγέθυνση μελετά την μεταβολή του εισοδήματος σε όλες τις οικονομίες με βασικό στόχο την ανάδειξη των λόγων ύπαρξης διαφορών ανάμεσα στις ανεπτυγμένες και μη

οικονομίες. Έτσι με την κατάλληλη προσαρμογή στην θεωρία, μελετώνται όλες οι οικονομίες. Η εμπειρική πλευρά όμως της μεγέθυνσης βασίζεται στις ανεπτυγμένες οικονομίες γιατί μόνο για αυτές υπάρχουν στοιχεία να αξιολογηθούν. Η Διεθνής τράπεζα, κάποιοι διεθνείς οργανισμοί καθώς και ακαδημαϊκοί οικονομολόγοι τα τελευταία χρόνια κάνουν μια μεγάλη προσπάθεια έτσι ώστε να καταγράφονται στοιχεία τόσο για τις ανεπτυγμένες οικονομίες όσο και για τις μη ανεπτυγμένες. Τα περισσότερα στοιχεία όμως προέρχονται από τις ανεπτυγμένες οικονομίες λόγω του ότι και σε ποσοστό μεγαλύτερο του 80% το παγκόσμιο εισόδημα παράγεται σε αυτές τις χώρες. Για τους παραπάνω λόγους η εμπειρική ανάλυση απευθύνεται κυρίως στις ανεπτυγμένες οικονομίες.

Οικονομικά φαινόμενα που βασίζονται σε εμπειρικά γεγονότα δεν αμφισβητούνται από την θεωρητική πλευρά της μεγέθυνσης. Αντιθέτως, η θεωρητική πλευρά πρέπει να συμβαδίζει με την πραγματικότητα. Για αυτό το λόγο τα θεωρητικά υποδείγματα πρέπει κατά την αξιολόγησή τους να μην έρχονται σε αντίθεση με τα εμπειρικά γεγονότα. Τα εμπειρικά γεγονότα δηλαδή μπορούν να αξιολογήσουν τα θεωρητικά υποδείγματα.

Κάθε θεωρητικό υπόδειγμα πρέπει να μπορεί να ερμηνεύσει εμπειρικά στοιχεία από την συμπεριφορά των οικονομιών σε σχέση με την μεγέθυνση. Ο Kaldorto (1963) επεσήμανε αυτά τα στοιχεία τα οποία επιβεβαιώθηκαν το 1989 από τον Romer. Τα στοιχεία αυτά είναι τα παρακάτω:

- Το κατά κεφαλήν εισόδημα αυξάνεται διαχρονικά
- Ο λόγος του κεφαλαίου προς το προϊόν διαχρονικά είναι σταθερός
- Ο λόγος του κεφαλαίου προς την εργασία αυξάνεται διαχρονικά
- Η αμοιβή του κεφαλαίου διαχρονικά είναι σταθερή
- Τα μερίδια των κεφαλαίων και της εργασίας στο συνολικό εισόδημα διαχρονικά είναι σταθερά
- Υπάρχει μεγάλη διαφορά του ρυθμού ανάπτυξης του κατά κεφαλήν εισοδήματος ανάμεσα στις χώρες.

Τα παραπάνω στοιχεία είναι τα πιο σημαντικά για την μελέτη της μεγέθυνσης λόγω του ότι αποτελούν βασικά δεδομένα για μεγάλο αριθμό χωρών. Με βάση αυτά τα δεδομένα εξετάζονται επίσης και χαρακτηριστικά της μεγέθυνσης όπως το κατά κεφαλήν εισόδημα και ο ρυθμός με τον οποίο αυτό μεταβάλλεται σε διάφορες οικονομίες. Για να γίνει αυτό υπάρχουν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- Το κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. και ο ρυθμός μεταβολής του για συγκεκριμένη και μεγάλη χρονική περίοδο σε αρκετές χώρες
- Χρησιμοποίηση ενός κοινού μέτρου σύγκρισης των στοιχείων χωρίς να επηρεάζονται από τα χαρακτηριστικά της εκάστοτε οικονομίας.

Ακολουθεί μια μικρή αναφορά της εξέλιξης της Ελληνικής οικονομίας στο εισόδημα και στην μεγέθυνση.

2.5. Μεγέθυνση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα την περίοδο από το 1950 έως το 1973 είχε τον μεγαλύτερο ρυθμό ανάπτυξης από όλες τις ανεπτυγμένες οικονομίες, και εάν η διαφορά της από τις άλλες χώρες παρέμενε μέχρι και σήμερα η Ελληνική οικονομία θα ήταν από τις πιο πλούσιες σε όλον τον κόσμο. Αντιθέτως όμως, από το 1973 η Ελλάδα από την πρώτη θέση έφτασε να έχει τον χαμηλότερο ρυθμό ανάπτυξης με αποτέλεσμα η διαφορά τις από τις άλλες χώρες συνεχώς μεγαλώνει.

Για την ανάλυση θα χρησιμοποιηθούν στοιχεία για το κατά κεφαλήν εισόδημα την περίοδο 1950 – 1991 που υπάρχουν στην βάση δεδομένων της PennWorldTables. Από τα στοιχεία μπορούμε να δούμε τα παρακάτω:

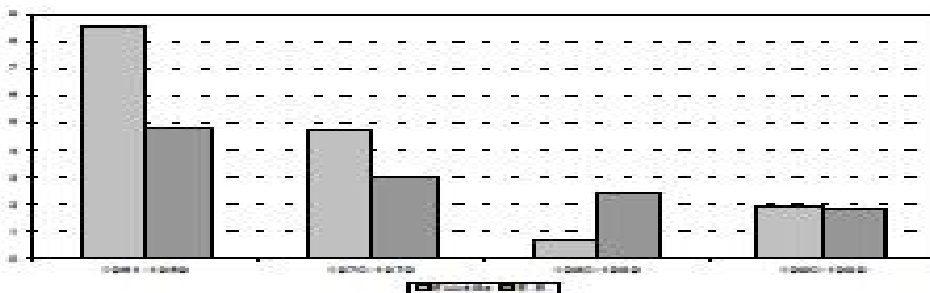
- Υπάρχει διαχρονική αύξηση του κατά κεφαλήν εισοδήματος στην Ελλάδα διαχρονικά. Την περίοδο 1950 – 1991 ο μέσος ετήσιος ρυθμός ήταν στο 4%. Στην διάρκεια αυτής της περιόδου παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις οι οποίες κυμαίνονται από -4,6% έως 10,8%.
- Το κατά κεφαλήν εισόδημα της Ελληνικής οικονομίας σχεδόν πενταπλασιάστηκε, και από 1409\$ που ήταν το 1950 έφτασε στα 6783\$ το

1991, ως αποτέλεσμα του ρυθμού μεγέθυνσης. Παρ' όλα αυτά η Ελληνική οικονομία ήταν η φτωχότερη από αυτές που εξετάζονται.

- Την περίοδο 1950 – 1973 η Ελληνική οικονομία είχε τον δεύτερο πιο ψηλό ρυθμό μεγέθυνσης από όλες τις ανεπτυγμένες χώρες με ποσοστό 5,9%, ενώ την περίοδο 1973 – 1991 είχε τον δωδέκατο μέσο ρυθμό με ποσοστό μόλις 1,5%.
- Κατά την περίοδο 1965 – 1991 το κεφάλαιο ανά εργαζόμενο αυξανόταν με μέσο ετήσιο ρυθμό 4,9%.

Είναι σημαντικό να αναφερθεί πως εάν ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης του πραγματικού κατά κεφαλήν εισοδήματος ήταν στο 3% και όχι στο 4%, το πραγματικό κατά κεφαλήν εισόδημα το 1991 θα ήταν 4734\$, δηλαδή μόλις τρεις φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του 1950, ενώ εάν ο ρυθμός αύξησης ήταν στο 5% το κατά κεφαλήν εισόδημα του 1991 θα ήταν επτά φορές μεγαλύτερο από του 1950, δηλαδή 10415\$.

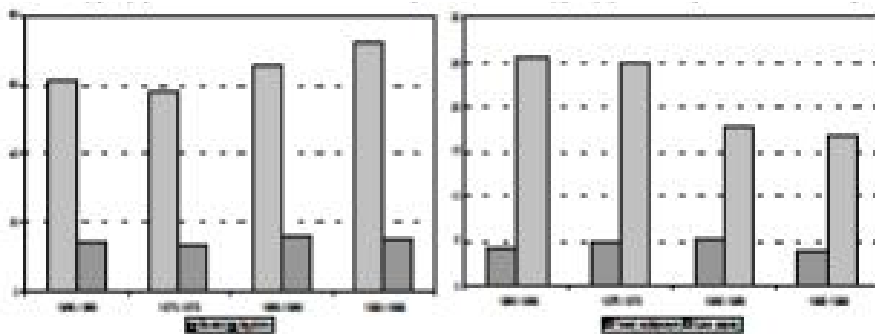
Την περίοδο αυτή το κατά κεφαλήν εισόδημα κατά μέσο όρο αυξήθηκε, ωστόσο εμφάνισε έντονες διακυμάνσεις. Την περίοδο 1960 – 1999 σύμφωνα με τα στοιχεία των εθνικών λογαριασμών κατά τις δεκαετίες του 1960 και του 1970 παρατηρήθηκε υψηλότερος ρυθμός μεγέθυνσης από τον μέσο όρο των υπόλοιπων χωρών και ως αποτέλεσμα μειώθηκε η διαφορά της από τις υπόλοιπες οικονομίες όπως μπορούμε να δούμε και από το παρακάτω διάγραμμα.

Διάγραμμα 20: Ρυθμοί μεγέθυνσης σε Ελλάδα & ΕΕ

Κατά την δεκαετία του 1980 η Ελληνική οικονομία παρουσίασε μεγάλη απόκλιση από τις υπόλοιπες χώρες. Οι κυβερνήσεις προσπάθησαν να περιορίζουν αυτή την

απόκλιση με την αύξηση της δημόσιας κατανάλωσης όπως βλέπουμε στο διάγραμμα που ακολουθεί. Τα αποτελέσματα όμως δεν ήταν τα αναμενόμενα και ως συνέπεια ο δημόσιος τομέας διογκώθηκε χωρίς να υπάρχουν θετικές επιδράσεις ούτε στο εισόδημα ούτε στην παραγωγή.

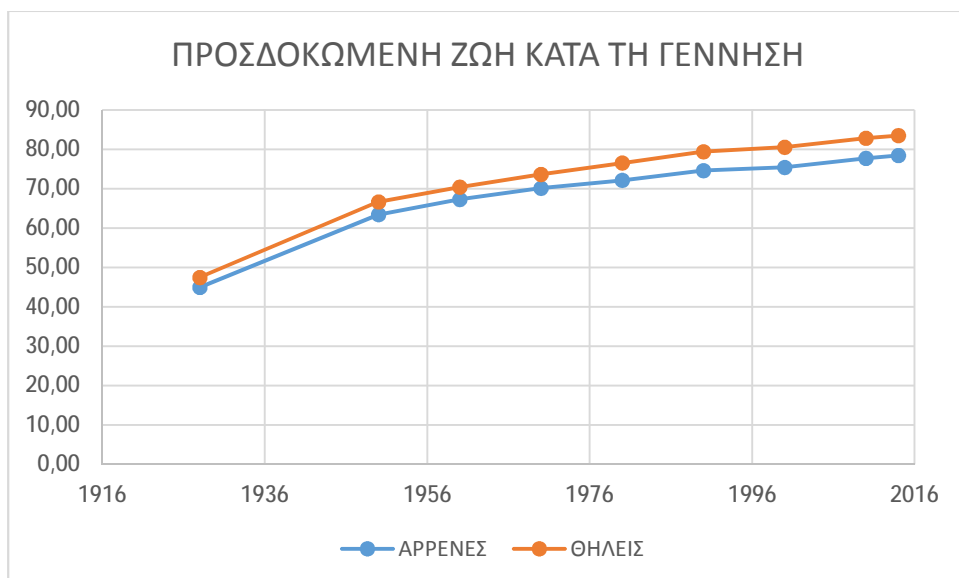

Διάγραμμα 21: Κατανάλωση-Επενδύσεις

Στα παραπάνω αποτελέσματα προστέθηκε και η μεγάλη πτώση συσσώρευσης κεφαλαίου η οποία ήταν άμεσα συνδεδεμένη με την μεγέθυνση. Στην διάρκεια των δεκαετιών του 1950 και 1960 δημιουργήθηκαν βασικές υποδομές σε τομείς όπως οι επικοινωνίες, η ενέργεια, οι μεταφορές προκειμένου να υπάρξει υποστήριξη στις ιδιωτικές επενδύσεις. Ωστόσο, μετά το 1974 το κράτος επικεντρώθηκε σε ενέργειες για την κατανάλωση και όχι σε ενέργειες για την βελτίωση των υποδομών που υπήρχαν. Λόγω των ελλείψεων σε υποδομές, παρουσιάστηκε μεγάλη πτώση στις ιδιωτικές επενδύσεις με αποτέλεσμα την πτώση των επενδύσεων συνολικά όπως μπορούμε να δούμε από το παραπάνω διάγραμμα.

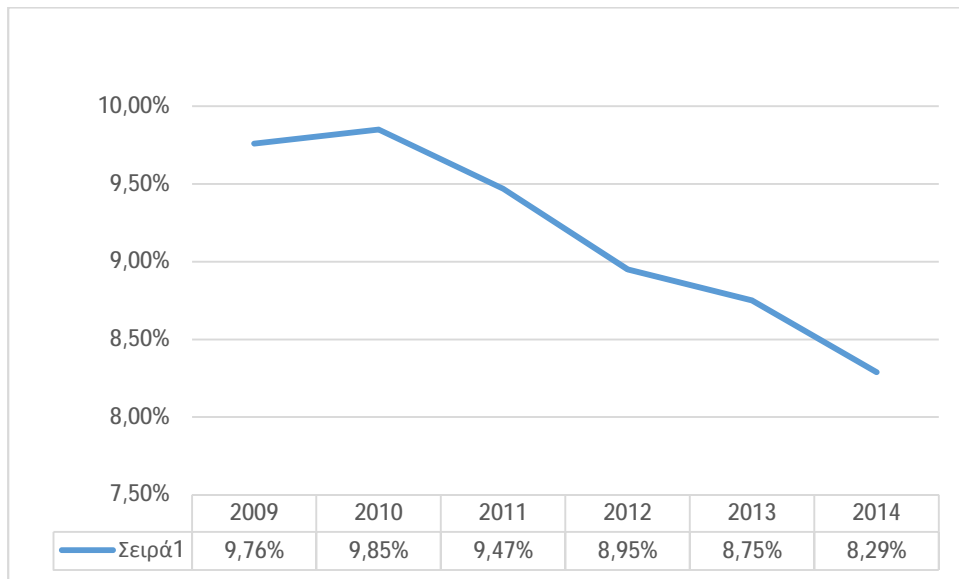
Στην μεταπολεμική περίοδο η Ελληνική οικονομία εμφάνισε δυο διαφορετικά πρόσωπα. Από το 1950 έως το 1973 εμφάνισε μεγάλους ρυθμούς μεγέθυνσης και σε συνδυασμό με τις αυξημένες επενδύσεις, η Ελληνική οικονομία μείωσε την διαφορά της από τις υπόλοιπες χώρες. Στην επόμενη περίοδο όμως, με τις ενέργειες κυρίως ως προς την κατανάλωση και στην αύξηση της δραστηριότητας του δημόσιου τομέα παρατηρήθηκε σημαντική μείωση των ρυθμών μεγέθυνσης και η διαφορά από τις υπόλοιπες οικονομίες μεγάλωσε. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και οι υπόλοιποι δείκτες που αφορούν την μεγέθυνση.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζεται το προσδοκώμενη ζωή κατά τη γέννηση δηλαδή ο μέσος όρος ετών που αναμένεται ένα νεογέννητο να ζήσει εάν υποθεθεί ότι στο υπόλοιπο της ζωής του οι συνθήκες θνησιμότητας θα παραμείνουν οι ίδιες ανά φύλο.

Διάγραμμα 22: Προσδοκώμενο ζωής

Από τα στοιχεία της ελληνικής στατιστικής Υπηρεσίας παρατηρούμε μια ανοδική τάση του προσδόκιμου ζωής και για τα δύο φύλλα. Διαχρονικά οι γυναίκες έχουν υψηλότερο προσδόκιμο. Με την πάροδο του χρόνου το προσδόκιμο ζωής παγκοσμίως αυξάνεται και η Ελλάδα ακολουθεί από την τάση.

Διάγραμμα 23: Δαπάνες για Υγεία (%ΑΕΠ)

Οι Δαπάνες για την υγεία ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι συνεχώς μειούμενο με το μέγιστο να μην ξεπερνά το 10% και το ελάχιστο να είναι το 8,29% του ΑΕΠ.

Κεφάλαιο 3ο :Φορολογία και Οικονομική Μεγέθυνση

3.1. Εισαγωγή

Λόγω της οικονομικής κρίσης που ξέσπασε το 2008, αυξήθηκε σημαντικά το δημόσιο χρέος των περισσότερων χωρών και παράλληλα υπήρξε μεγάλη επιδείνωση στα δημόσια οικονομικά. Αφού πέρασαν τα πρώτα χρόνια της κρίσης, πλέον κάθε χώρα εφαρμόζει προγράμματα για την εξυγίανση της οικονομίας της τα οποία ως βασικό σκοπό έχουν την αύξηση των εσόδων και την περικοπή δαπανών. Στην Ελλάδα το μεγαλύτερο πρόβλημα του προγράμματος είναι η μείωση του ελλείμματος προκειμένου να διασωθεί η οικονομία το οποίο συμφωνήθηκε με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και τους εταίρους μας. Για να επιτευχθεί αυτή η μείωση πρέπει να μειωθούν οι δαπάνες και να αυξηθούν τα έσοδα. Στο σημείο αυτό πρέπει να αναφέρουμε πως ένα ζήτημα που προκύπτει είναι το εάν η φορολογική πολιτική μπορεί να βοηθήσει στην ανάκαμψη της οικονομίας. Αρκετοί τονίζουν πως εάν δεν υπάρξει μείωση στο φορολογικό βάρος δεν είναι δυνατόν α επέλθει η ανάκαμψη.

Εδώ και δεκαετίες όλες οι παρατάξεις υποστηρίζουν πως το φορολογικό σύστημα έχει ανάγκη για μεταρρυθμίσεις, χωρίς ωστόσο να εκφέρουν κάποιες προτάσεις εκτός του ότι τα σύστημα πρέπει να είναι απλό, δίκαιο και να επιφέρει την ανάπτυξη, ένα σύστημα τι οποίο όμως δεν υπάρχει ούτε σε θεωρητικό αλλά ούτε και σε πρακτικό επίπεδο. Οι αλλαγές που θα γίνουν θα πρέπει αφ' ενός να βοηθήσουν στην ανάκαμψη της οικονομίας και αφ' εταίρου να μην εμποδίσουν την οικονομική εξυγίανση. Η αξιολόγηση των φόρων σχετικά με για το αν συμβάλουν θετικά ή αρνητικά στην ανάπτυξη είναι περιορισμένη. Στην πράξη οι φόροι αξιολογούνται από διάφορα κριτήρια όπως η προώθηση της απασχόλησης, η οριζόντια και κάθετη ισότητα δηλαδή εάν άτομα ίδιου εισοδήματος φορολογούνται το ίδιο και άτομα υψηλότερου εισοδήματος αν φορολογούνται προοδευτικά.

3.2. Βιβλιογραφική ανασκόπηση

Πολλοί μελετητές για να προσδιορίσουν το ύψος των αλλαγών από διαφορετικούς φόρους εξομοίωσαν φορολογικές πολιτικές σε μοντέλα ενδογενούς ανάπτυξης παρόμοια με τα μοντέλα της οικονομίας των ΗΠΑ.

Οι King και Rebelo το 1990 χρησιμοποίησαν ένα υπόδειγμα το οποίο αποτελείται από την συνάρτηση παραγωγής Cobb – Douglas στο οποίο προσέθεσαν ως εισροή στην παραγωγή ανθρώπινου κεφαλαίου το φυσικό κεφάλαιο. Με βάση το μοντέλο τους, στην περίπτωση που η παραγωγή του ανθρώπινου κεφαλαίου αποτελείται κατά το 1/3 από το φυσικό κεφάλαιο μια πιθανή αύξηση από 20% σε 30% του φόρου εργασίας και του φόρου κεφαλαίου θα προκαλέσει μείωση στο ποσοστό ανάπτυξης της τάξης του 1,5%, ενώ μια αύξηση κατά 10% μόνο στον φόρο κεφαλαίου θα οδηγήσει σε μια μείωση της ανάπτυξης κατά 0,5%. Εάν το φυσικό κεφάλαιο μειωθεί κατά το 1/20 τότε η ανάπτυξη από 0,5% μειώνεται σε 0,11%. Σε μια οικονομία με σταθερό επιτόκιο μια αύξηση κατά 10% στο φόρο κεφαλαίου θα επιφέρει μείωση της ανάπτυξης κατά 8,6%.

Το 1983 ο Marsden σε μια μελέτη του επεσήμανε πως η συνολική επιβάρυνση από την φορολογία είναι ένας σημαντικός παράγοντας των αποκλίσεων που παρατηρούνται στην οικονομική ανάπτυξη. Στην συνέχεια προσέθεσε στο υπόδειγμά του συγκεκριμένες κατηγορίες φόρων όπως το εισόδημα, οι φόροι στο διεθνές εμπόριο, η κοινωνική ασφάλεια και οι φόροι των αγαθών και υπηρεσιών, ο Marsden απέδειξε πως το ποσοστό ανάπτυξης για επένδυση επηρεάζεται σημαντικά από τους φόρους των αγαθών και υπηρεσιών, του εταιρικού φόρου και από τους φόρους ξένου εμπορίου, ενώ οι φόροι κοινωνικής ασφάλισης και εισοδήματος δεν ασκούν σημαντική επιρροή. Επίσης επεσήμανε πως μια αύξηση κατά 1% των φορολογικών εσόδων στον ρυθμό μεταβολής του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος οδηγεί σε μείωση κατά 0,36% στην ανάπτυξη.

Το 1989 οι Koester και Kormendi εξέτασαν την ανάπτυξη με βάση τον φορολογικό συντελεστή και τα οριακά φορολογικά ποσοστά, Από την ανάλυσή τους προέκυψε πως τα οριακά φορολογικά ποσοστά ασκούν αρνητική επίδραση στο κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Υποστήριξαν πως με σταθερό φορολογικό συντελεστή μια μείωση κατά 10% στα οριακά φορολογικά ποσοστά επιφέρει αύξηση περίπου κατά 7% στο κατά

κεφαλήν ΑΕΠ. Ως αποτέλεσμα μια μεταβολή της φορολογίας η οποία θα μειώνει την προοδευτικότητα του φόρου θα αυξάνει το εισόδημα και επομένως θα οδηγεί σε ανάπτυξη.

Το 1991 ο Barro υποστήριξε πως η εκπαίδευση για τον σχηματισμό ανθρώπινου κεφαλαίου είναι θετική και παράλληλα πως οι κυβερνητικές αλλαγές έχουν αρνητική συσχέτιση με την οικονομική ανάπτυξη και τις ιδιωτικές επενδύσεις. Το 1992 ο Plosser επεσήμανε πως υπάρχει αρνητική σχέση ανάμεσα στον φόρο εισοδήματος και των κερδών.

Το 1995 οι Agell et al υπέδειξαν πως στις χώρες του ΟΟΣΑ δεν είναι δυνατή η σχέση ανάμεσα στην φορολογία και την ανάπτυξη. Το 1993 οι Easterly και Rebelo υποστήριξαν πως το ύψος των φόρων δεν είναι σημαντικές στις νέες θεωρίες ανάπτυξης. Σύμφωνα με αυτούς η αιτία που οι Barro και Plosser είχαν βρει θετική επίδραση είναι η θετική σχέση ανάμεσα στο ύψος των φόρων και το αρχικό εισόδημα.

Το 1995 ο Slemrod έδειξε πως μπορεί να υπάρχει αρνητική, θετική ή και καμία απολύτως σχέση ανάμεσα στους φόρους και το επίπεδο του κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Βρίσκει πως υπάρχει θετική συσχέτιση ανάμεσα στο ύψος των φορολογικών εσόδων της κεντρικής διοίκησης προς το ΑΕΠ και το πραγματικό κατά κεφαλήν ΑΕΠ. Για τις χώρες του ΟΟΣΑ από την μελέτη του προέκυψε πως δεν υπάρχει καμία σχέση ανάμεσα στα φορολογικά ποσοστά και το ύψος του κατά κεφαλήν ΑΕΠ, προέκυψε όμως αρνητική σχέση ανάμεσα στις αλλαγές των φορολογικών ποσοστών και της ανάπτυξης.

Ο Harberber μέσα από τις μελέτες του υποστήριξε πως η φορολογική πολιτική δεν αποτελεί αποτελεσματικό εργαλείο για την ανάπτυξη μια χώρας σε μακροχρόνια περίοδο. Επεσήμανε πως παρά το γεγονός πως σε επιστημονικό επίπεδο για την μελέτη των επιδράσεων της φορολογικής πολιτικής είναι αναγκαία η χρήση νεοκλασικών υποδειγμάτων τα ποσοστά ανάπτυξης και αποταμίευσης παρέμειναν σταθερά από τις μεγάλες αλλαγές στην φορολογία. Με την χρήση ενός πλαισίου λογιστικής ανάπτυξης έδειξε πως οι αλλαγές των άμεσων και έμμεσων φόρων έχουν ανεπαίσθητες επιδράσεις στην ανάπτυξη της παραγωγής λόγω του ότι έχουν ανεπαίσθητες επιδράσεις και την ανάπτυξη της προσφοράς εργασίας. Από τους υπολογισμούς του οδηγήθηκε στο συμπέρασμα πως οι αλλαγές των φόρων δεν

μπορούν να επιφέρουν αύξηση στην παραγωγή περισσότερο από 0,1 ή 0,2 ποσοστιαίες μονάδες ακόμη και αν τα ποσοστά αποταμίευσης αυξηθούν κατά 1 ή και 2 ποσοστιαίες μονάδες.

Το 1997 οι Mendoza et al συμφώνησαν με τα αποτελέσματα του Harberger. Με την χρήση πραγματικών μέσων φορολογικών συντελεστών του εισοδήματος και της κατανάλωσης βρήκαν πως οι επιδράσεις από τις αλλαγές της φορολογίας στις ιδιωτικές επενδύσεις είναι οικονομικά και στατιστικά σημαντικές αλλά με στατιστικά σημαντικές στην ανάπτυξη.

Το 1990 ο Marsden βασισμένος σε μια ανάλυση 20 χωρών, επεσήμανε την επίδραση που ασκούν οι φόροι στην ανάπτυξη. Με σταθερό κατά κεφαλήν εισόδημα συγκρίνει τις επιλεγμένες χώρες με βάση τα χαμηλότερα και υψηλότερα επίπεδα φορολογίας και των επιρροών τους στην ανάπτυξη κατά την περίοδο 1970 έως 1979. Όλες οι χώρες οι οποίες χρησιμοποίησαν χαμηλότερο πραγματικό μέσο φορολογικό συντελεστή είχαν υψηλότερα ποσοστά αύξησης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε σχέση με αυτές που χρησιμοποίησαν υψηλό μέσο φορολογικό συντελεστή. Τα ετήσια ποσοστά ανάπτυξης του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος ήταν 7,3% για τις χώρες με χαμηλή φορολογία και 1,1% για τις χώρες με υψηλή. Η μέση αναλογία φόρου των χωρών με χαμηλή φορολογία ως προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αυξήθηκε από 13,3% το 1970 σε 15,2% το 1979 ενώ στις χώρες με υψηλή φορολογία αυξήθηκε από 21% σε 23,9%.

Το 1992 οι Trela και Whalley προκειμένου να αξιολογήσουν την στρατηγική ανάπτυξης της Κορέας την περίοδο 1962 – 1982, χρησιμοποίησαν ένα μοντέλο γενικής ισορροπίας. Η φορολογική πολιτική την οποία ακολούθησε η Κορέα ήταν οι επιστροφές των έμμεσων και άμεσων φόρων στους εξαγωγείς και οι φορολογικές πιστώσεις επένδυσης. Από τα παραπάνω συμπέραναν πως αυτά τα μέτρα συνέβαλαν θετικά στην ανάπτυξη της Κορέας την περίοδο 1962 – 1982 με ποσοστό περίπου 0,54% κάθε χρόνο.

Το 1999 οι Kerr και MacDonald από ένα δείγμα επτά ασιατικών χωρών κατέληξαν στο συμπέρασμα πως υπάρχει συσχέτιση ανάμεσα στους λογάριθμους των οικονομικών και φορολογικών μεταβλητών σε κάποιες χώρες αλλά δεν υπάρχει στις χώρες τις οποίες μελέτησαν.

Η Widmalm το 2001 από τις ακραίες τιμές του Leamer για 23 χώρες του ΟΟΣΑ υπέδειξε πως η οικονομική ανάπτυξη έχει θετική συσχέτιση με τον εταιρικό φόρο εισοδήματος και αρνητική συσχέτιση με τον προσωπικό φόρο. Τα αποτελέσματα από φόρους όπως ο φόρος αγαθών και υπηρεσιών, ο φόρος περιουσίας και ο φόρος εισοδήματος ήταν μεικτά.

Το 2003 οι Tosun και Abizadeh υποστήριξαν πως ταυτόχρονα με την οικονομική ανάπτυξη γίνεται και αλλαγή στην δομή της φορολογίας στις χώρες του ΟΟΣΑ. Η αλλαγή αυτή επέρχεται από τις μεταβολές που προκύπτουν στα έσοδα από τις διαφορετικές κατηγορίες των φόρων. Σκοπός την μελέτης τους ήταν να δείξουν το πώς επιδρά η οικονομική ανάπτυξη στην φορολογία. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν από την ανάλυση της μελέτης τους ήταν πως το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ασκεί σημαντική επιρροή στην φορολογία της κάθε χώρας. Παράλληλα υποστήριξαν πως φόροι όπως οι φόροι εμπορίου και οι φόροι εταιριών δεν ασκούν επίδραση στην ανάπτυξη, ενώ φόροι όπως οι φόροι περιουσίας και οι προσωπικοί φόροι έχουν θετική επίδραση στην ανάπτυξη.

3.3. Η περίπλοκη σχέση φορολογίας και ανάπτυξης

Η σχέση ανάμεσα στην ανάπτυξη και στην φορολογία είναι αρκετά πολύπλοκη. Αυτό οφείλεται στους εξής λόγους:

- Τα αντικίνητρα που ασκούν οι φόροι για την σύσταση νέας επιχείρησης ή της επέκταση μιας υπάρχουσας
- Οι προβλέψεις για υποδομές, εκπαίδευση και άλλα δημόσια αγαθά
- Οι περιορισμοί σε χρηματοδοτήσεις
- Οι επιπτώσεις που προκύπτουν από την αναδιανομή του πλούτου

Εκτός των παραπάνω, η επιπτώσεις της φορολογίας επηρεάζεται σε σημαντικό βαθμό και από την κάθε κυβέρνηση. Οι προσπάθειες κάθε κυβέρνησης για την πάταξη της διαφθοράς, εξηγεί το γιατί οι σκανδιναβικές χώρες έχουν μεγάλη ευημερία παρόλο που οι φορολογικοί συντελεστές των εισοδημάτων φτάνουν μέχρι και 70%.

Το 2004 οι ερευνητές Jacob Clette και Samuel Kortum πρότειναν ένα μοντέλο με το οποίο μπορεί να υπολογιστεί το πόσο επηρεάζεται η σχέση φορολογίας και ανάπτυξης από το επίπεδο διαφθοράς. Αν και το μοντέλο που πρότειναν είναι αρκετά ρεαλιστικό και χρησιμοποιείται από πολλές επιχειρήσεις για τον καθορισμό της πολιτικής που θα ακολουθήσουν η σχέση ανάμεσα στην φορολογία την ανάπτυξη και την διαφθορά θα πρέπει να εξετάζεται σε βάθος.

3.4. Αντίκτυπος της φορολογίας σε άλλες οικονομικές πολιτικές

Η εφαρμογή της φορολογικής πολιτικής έχει συνέπειες σε άλλες οικονομικές πολιτικές που εφαρμόζονται ταυτόχρονα με την φορολογική πολιτική. Μερικές από αυτές είναι οι παρακάτω:

Διάγραμμα 24: φορολογικής πολιτικής και άλλες οικονομικές πολιτικές

Βασικά στοιχεία για να οργανωθεί αποτελεσματικά η οικονομία κάθε χώρας της Ευρωπαϊκής Ένωσης αποτελούν οι κοινωνικές εισφορές καθώς και η επιβαρύνσεις από την φορολογία. Οι διαφορές που παρατηρούνται στο ύψος των συνολικών εισφορών κάθε χώρας οφείλεται στον βαθμό με τον οποίο οι κρατικές δαπάνες για την δημόσια υγεία και την παιδεία, χρηματοδοτούνται από τον ιδιωτικό ή τον δημόσιο τομέα. Κύρια πηγή χρηματοδότησης των υπηρεσιών υγείας καθώς και των

συντάξεων αποτελούν τα ταμεία και οι ασφαλίσεις έτσι ώστε να μην επιβαρύνεται ο προϋπολογισμός.

Στη συνέχεια αναλύεται κάθε μια από τις οικονομικές πολιτικές αναλυτικά.

- Ø Υγεία: Τόσο ο ειδικός φόρος κατανάλωσης όσο και ο Φ.Π.Α. ασκούν μεγάλη επίδραση στην τιμή πώλησης των αλκοολούχων ποτών και στα προϊόντα καπνού. Σκοπός της εφαρμογής υψηλής φορολογίας σε αυτά τα προϊόντα είναι για να αποθαρρύνει του πολίτες να κάνουν χρήση αυτών των προϊόντων.
- Ø Φορολογικός ανταγωνισμός: Οι διαφορές στις φορολογικές πολιτικές που εφαρμόζει η κάθε χώρα ασκούν επιρροή στις επενδύσεις, στις θέσεις εργασίας και στα εισοδήματα. Εξ' αιτίας της συνεχόμενης κινητικότητας σε συνδυασμό με τις διαφορές που υπάρχουν στις φορολογικές βάσεις των χωρών έχει αυξηθεί ο ανταγωνισμός. Ο ανταγωνισμός αυτός ασκεί μεγάλη πίεση έτσι ώστε να μειωθούν οι υποχρεωτικές εισφορές γεγονός το οποίο μπορεί επηρεάσει τόσο την αποτελεσματικότητα όσο και την δικαιοσύνη της φορολογίας.
- Ø Ανταγωνιστικότητα :Εκτός από φόρους που εκπίπτουν, όπως για παράδειγμα ο Φ.Π.Α., υπάρχουν και φόροι οι οποίοι δεν εκπίπτουν και ως αποτέλεσμα επιφέρουν πρόσθετη επιβάρυνση στο κόστος παραγωγής και ως συνέπεια και στον ανταγωνισμό. Ο ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομιών των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης επηρεάζεται σημαντικά από τις υποχρεωτικές εισφορές. Σε περιόδους λιτότητας και ο ιδιωτικός αλλά και ο δημόσιος τομέας έκαναν σταθερές επενδύσεις και εφάρμοσαν φορολογικές πολιτικές με σκοπό την ανάπτυξη.
- Ø Περιβάλλον: Από την δεκαετία του 1990 έγιναν πολλές προσπάθειες για την προστασία του περιβάλλοντος. Τέτοιες ενέργειες είναι για παράδειγμα η χαμηλή φορολόγηση σε οχήματα που έχουν χαμηλές εκπομπές αερίων και η αύξηση της φορολογίας σε παλαιότερα οχήματα με αυξημένη εκπομπή αερίων.
- Ø Απασχόληση: Όλες οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να εφαρμόζουν φορολογική πολιτική με μέτρα που να ευνοούν την απασχόληση. Το Συμβούλιο των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών Υποθέσεων τον Οκτώβριο του 1999 πρότεινε να εφαρμόζεται χαμηλός συντελεστής ΦΠΑ σε υπηρεσίες με μεγάλο εργατικό δυναμικό. Γενικά για να είναι επιτυχημένη μια

φορολογική πολιτική ως προς την απασχόληση πρέπει να γίνονται αναδιαρθρώσεις που να συμβάλλουν θετικά στην ανάπτυξη.

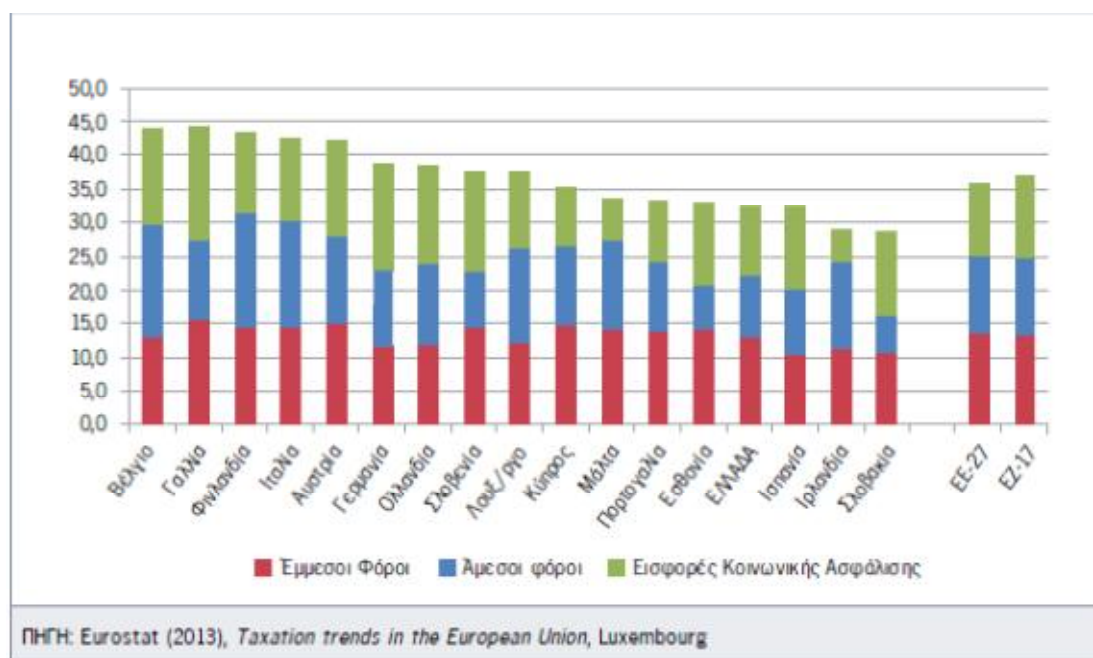
3.5. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας των φορολογικών διοικήσεων

Για να βελτιωθούν οι σχέσεις ανάμεσα στις φορολογικές διοικήσεις και στους πολίτες της χώρας τους, καθώς και για την βελτιστοποίηση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής τους λειτουργίας, οι εκάστοτε διοικήσεις χρησιμοποιούν τις νέες τεχνολογίες για να επιτύχουν τα παραπάνω. Ένα παράδειγμα της χρήσης των νέων τεχνολογιών είναι η ηλεκτρονική δήλωση εισοδήματος, η δυνατότητα πραγματοποίησης ηλεκτρονικών αιτήσεων κ.α.

Κεφάλαιο 4ο : Ελληνική και Ευρωπαϊκή πραγματικότητα

4.1. Βασικά χαρακτηριστικά του φορολογικού συστήματος της Ελλάδας

Ένα από τα πιο σημαντικά στοιχεία του φορολογικού συστήματος είναι η συνολική επιβάρυνση της χώρας. Στην Ελλάδα, το φορολογικό βάρος ως ποσοστό του ΑΕΠ βρίσκεται κάτω από τον μέσο όρο και της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζονται τα συνολικά έσοδα από τους έμμεσους και άμεσους φόρους και από τις εισφορές κοινωνικής ασφάλισης.

Διάγραμμα 25 Φορολογικά έσοδα ως % του ΑΕΠ

Από αυτά τα στοιχεία προκύπτει πως τα έσοδα από τους φόρους στην Ελλάδα προέρχονται κατά κύριο λόγο από έμμεσους φόρους καθώς και από ασφαλιστικές εισφορές και όχι τόσο από άμεσους φόρους.

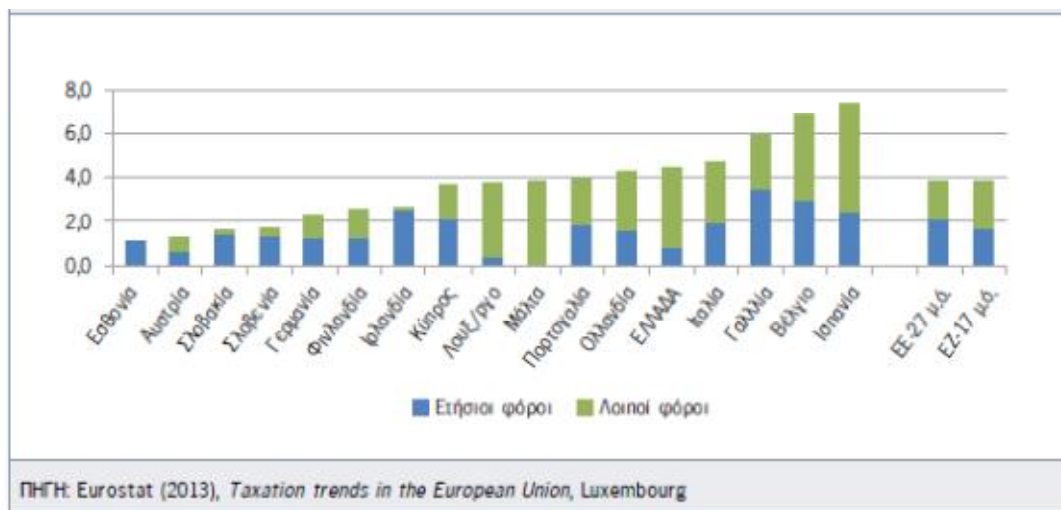
Περιουσιακοί φόροι

Οι περιουσιακοί φόροι χωρίζονται στις εξής κατηγορίες:

- Φόροι που επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο

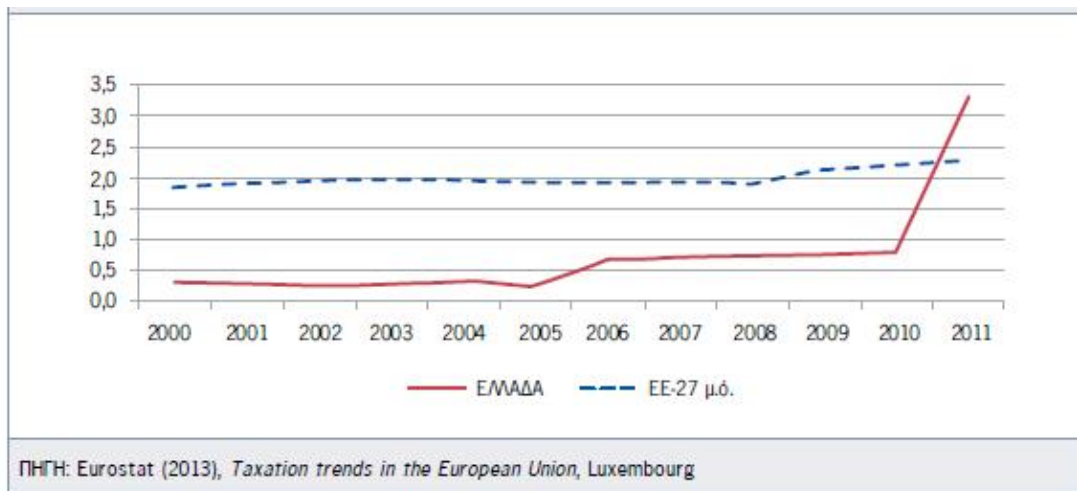
- Φόροι που επιβάλλονται στις συναλλαγές

Από το παρακάτω διάγραμμα βλέπουμε πως τα έσοδα από περιουσιακούς φόρους κατά την περίοδο 2000-2011 είναι πάνω από τον μέσο όρο της Ευρωζώνης. Επίσης βλέπουμε πως η κύρια πηγή εσόδων αποτελείται από φόρους που επιβάλλονται στις συναλλαγές και σε μικρό βαθμό από επαναλαμβανόμενους φόρους.

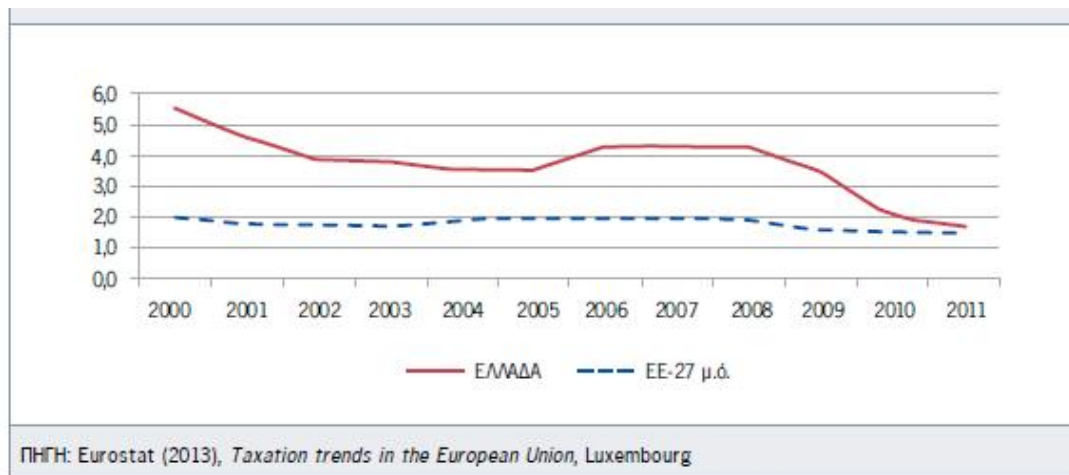

Διάγραμμα 26 Έσοδα από περιουσιακούς φόρους % των φορολογικών εσόδων

Αυτό οφείλεται στο γεγονός πως ο φόρος ακίνητης περιουσίας στην Ελλάδα είναι πολύ χαμηλός ενώ ο φόρος μεταβίβασης ήταν αρκετά υψηλός. Κατά την περίοδο 2000-2011 υπήρξε μεγάλος πλήθος συναλλαγών με ακίνητα, όμως μετά το ξέσπασμα της κρίσης οι συναλλαγές αυτές μειώθηκαν δραματικά. Από το 2008 και μετά, λόγω της οικονομικής κρίσης τα έσοδα από τους φόρους που επιβάλλονται στις συναλλαγές μειώθηκαν πάρα πολύ και αντίθετα τα έσοδα από ετήσιους φόρους παρουσίασαν σημαντική αύξηση όπως προκύπτει από τα διαγράμματα που ακολουθούν.

Διάγραμμα 27 Ετήσιοι φόροι στην ακίνητη περιουσία % των φορολογικών εσόδων

Διάγραμμα 28 Λοιποί φόροι ακίνητης περιουσίας % των φορολογικών εσόδων

Τα στοιχεία αφορούν την περίοδο έως το 2011, επομένως σημαντικές επιβαρύνσεις από φόρους περιουσίας όπως ο ΕΝΦΙΑ δεν είχαν εφαρμοστεί. Από τα στοιχεία της Eurostat για το 2013 τα έσοδα από περιουσιακούς φόρους το 2011 ανήλθαν σε 2.229 δις. €. Από τα στοιχεία αυτά προκύπτει πως η Ελλάδα μελλοντικά θα είναι η δεύτερη χώρα με το μεγαλύτερο ποσοστό εσόδων από τον ετήσιο φόρο περιουσίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση πίσω από το Ηνωμένο Βασίλειο.

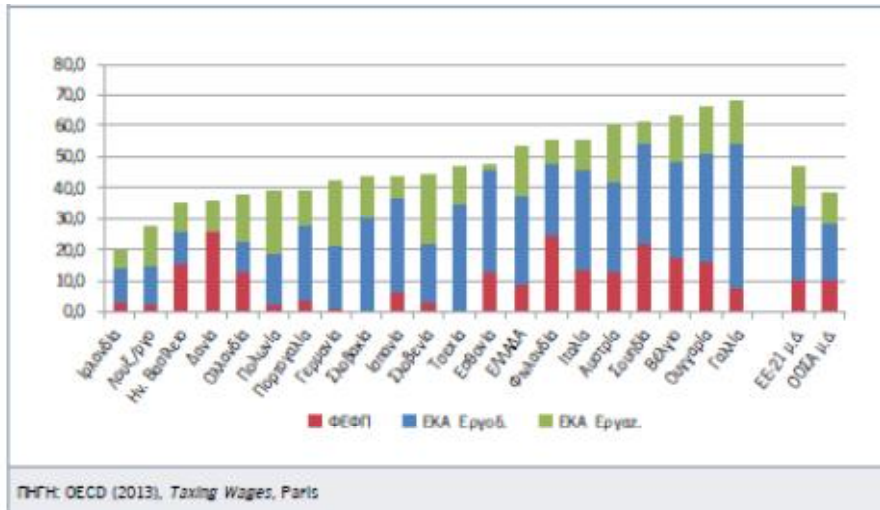
Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως τα έσοδα από τον ετήσιο περιουσιακό φόρο στην χώρα μας είναι αρκετά υψηλά. Ο φόρος αυτός θεωρείται πως συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη, όμως πολλές φορές κατά την εφαρμογή του οι αξίες των ακινήτων αποτιμώνται για να αντανakλούν τις τιμές της αγοράς κάτι το οποίο δεν είναι απλό

και επιπλέον έχει και κόστος. Παράλληλα η κατοικία και κατά κύριο λόγο η πρώτη, δεν μπορεί να αποτελεί κεφαλαιακή επένδυση γιατί η ανάγκη για στέγαση είναι βασική ανάγκη των πολιτών. Άλλωστε για αυτό το κράτος εφαρμόζει και πολιτικές όπως εκπτώσεις σε τόκους στα στεγαστικά δάνεια, επιδοτήσεις σε στεγαστικά δάνεια κ.α. Σε μερικές χώρες ο περιουσιακός φόρος επιβάλλεται και καταβάλλεται στην τοπική αυτοδιοίκηση, χαρακτηρίζεται δηλαδή ως ανταποδοτικός φόρος. Εάν η Ελλάδα ήθελε να χρηματοδοτεί την τοπική αυτοδιοίκηση με αυτόν τον τρόπο θα έπρεπε να εντάξει μέσα στον ετήσιο φόρο και τα δημοτικά τέλη.

Σημαντικό πρόβλημα του περιουσιακού φόρου είναι ότι εφαρμόζεται στην περιουσία και όχι στο εισόδημα το οποίο η περιουσία παράγει γεγονός το οποίο επιφέρει προβλήματα ρευστότητας τόσο σε νοικοκυριά όσο και σε επιχειρήσεις. Συγχρόνως η αξία του ακινήτου με βάση την οποία υπολογίζεται ο φόρος συνεχώς αλλάζει και έτσι θα πρέπει οι αντικειμενικές αξίες να αλλάζουν και αυτές ανά τακτά χρονικά διαστήματα προκειμένου να αντανακλούν τις συνθήκες της αγοράς. Σε πολλές χώρες ο φόρος ακίνητης περιουσίας έχει δημιουργήσει πολλές πολιτικές αναταράξεις.

4.1.1. Φόροι στην εργασία

Με τον όρο φόροι στην εργασία αναφερόμαστε τόσο στον φόρο ο οποίος επιβάλλεται στο εισόδημα των φυσικών προσώπων αλλά και στην συνολική επιβάρυνση της εργασίας, όπως οι ασφαλιστικές εισφορές και του εργαζομένου και του εργοδότη. Μια σημαντική διαφορά είναι ότι οι ασφαλιστικές εισφορές είναι ανάλογες του εισοδήματός του και δεν επηρεάζονται από την οικογενειακή του κατάσταση ενώ ο φόρος εισοδήματος επηρεάζεται από την οικογενειακή κατάσταση του φορολογούμενου και στις πιο πολλές χώρες ο φόρος εισοδήματος είναι προοδευτικός. Τα συνολικά έσοδα που εισπράττει το κράτος από τον φόρο στην εργασία είναι το άθροισμα του φόρου εισοδήματος και οι ασφαλιστικές εισφορές. Στο διάγραμμα που ακολουθεί εμφανίζεται ο συνολικός φόρος στην εργασία για οικογένειες με δυο παιδιά και έναν εργαζόμενο με αποδοχές τον βασικό μισθό για διάφορες χώρες με βάση στοιχεία του ΟΟΣΑ.

Διάγραμμα 29 Επιβάρυνση στην εργασία % του εργατικού κόστους

Ένα πρώτο συμπέρασμα που μπορούμε να εξάγουμε είναι ότι στην Ελλάδα το συνολικό ποσό από τον φόρο στην εργασία είναι πάνω από τον μέσο όρο. Ένα ακόμα συμπέρασμα είναι πως ο φόρος εισοδήματος την περίοδο 2000-2012 ήταν κοντά στον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 2013 ο δείκτης αυτός έχει αυξηθεί λόγω του ότι έχει καταργηθεί το αφορολόγητο καθώς επίσης και άλλες εκπτώσεις φόρου που υπήρχαν έως τότε. Οι ασφαλιστικές εισφορές είναι και αυτές πάνω από τον μέσο όρο. Στην Ελλάδα οι ασφαλιστικές εισφορές τόσο του εργαζομένου όσο και του εργοδότη είναι υψηλότερες από τις αντίστοιχες των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των χωρών του ΟΟΣΑ.

Από τα παραπάνω προκύπτει πως οι ασφαλιστικές εισφορές είναι αρκετά υψηλές και δεν βοηθούν στην ανάπτυξη. Υπάρχει ανάγκη οι εισφορές αυτές να μειωθούν αλλά ταυτόχρονα να αναπληρωθούν τα έσοδα τα οποία θα χάσει το κράτος. Ένας τρόπος με τον οποίο μπορεί να γίνει αυτό είναι με την αύξηση στον καταναλωτικό φόρο.

4.1.2. Καταναλωτικοί φόροι

Όπως είδαμε παραπάνω τα έσοδα από τους έμμεσους φόρους είναι περίπου το 13% του ΑΕΠ και είναι λίγο κατώτερου του μέσου όρου της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι σημαντικότεροι καταναλωτικοί φόροι είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ), και οι ειδικοί φόροι που επιβάλλονται σε καπνό, αλκοόλ και καύσιμα.

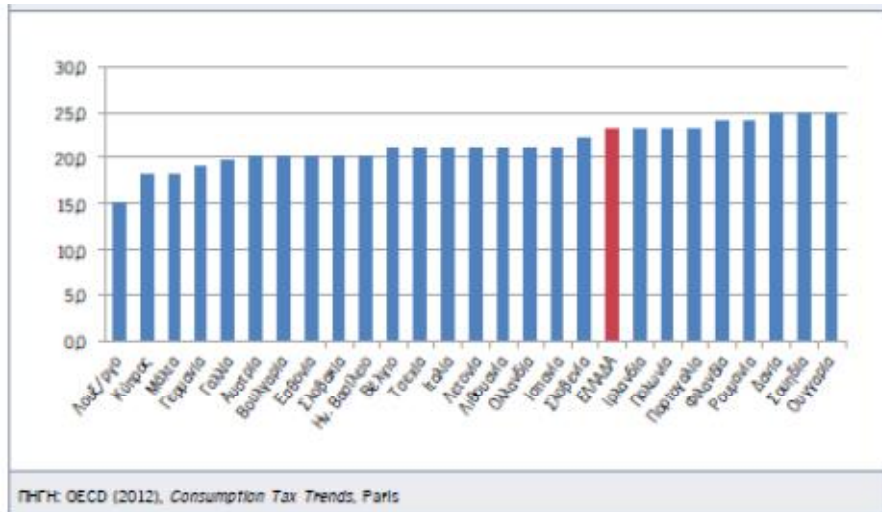
Στον πίνακα που ακολουθεί παρουσιάζονται τα έσοδα από έμμεσους φόρους την περίοδο 2000-2011 για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Από τον πίνακα βλέπουμε πως πάνω από το μισό των συνολικών έμμεσων φόρων προέρχεται από τον ΦΠΑ.

Χώρες	Σύνολο έμμεσων φόρων (1)	ΦΠΑ (2)	Ειδικό και άλλοι έμμεσοι φόροι (3)	Καπνός & αλκοόλ (4)	Ενέργεια (5)
Τσεχία	11,0	6,6	4,5	1,2	2,0
Γερμανία	11,2	6,8	4,4	0,7	1,9
Ισπανία	11,4	5,8	5,6	0,8	1,6
Σλοβακία	11,5	7,1	4,4	1,2	2,3
Λιθουανία	11,9	7,4	4,4	1,3	2,1
Λετονία	12,0	7,1	4,8	1,3	1,9
Ρουμανία	12,1	7,4	4,8	1,2	2,5
Ολλανδία	12,7	7,2	5,5	0,5	2,1
Ιρλανδία	12,7	7,0	5,7	1,4	1,8
ΕΛΛΑΔΑ	12,8	7,2	5,6	1,4	1,5
Λουξεμβούργο	12,9	6,0	6,9	1,6	1,4
Ην. Βασίλειο	13,1	6,6	6,5	1,3	2,0
Εσθονία	13,1	8,5	4,7	1,7	1,4
Βέλγιο	13,3	7,0	6,3	0,7	2,6
Πολωνία	13,6	7,6	6,0	1,9	1,9
Μάλτα	13,7	7,1	6,6	1,3	1,7
Φινλανδία	13,8	8,5	5,3	1,1	2,2
Πορτογαλία	14,1	7,9	6,1	1,0	1,9
Ιταλία	14,5	6,1	8,4	0,7	2,6
Αυστρία	14,8	7,9	6,9	0,7	1,4
Σλοβενία	15,2	8,5	6,7	1,1	1,9
Βουλγαρία	15,4	9,3	6,1	2,1	2,2
Γαλλία	15,4	7,2	8,3	0,7	1,6
Κύπρος	15,5	8,4	7,1	1,2	2,4
Ουγγαρία	16,1	8,3	7,8	1,3	1,9
Σουηδία	17,2	9,1	8,1	0,7	1,9
Δανία	17,4	9,9	7,5	0,7	1,3
ΕΕ-27	13,6	7,5	6,1	1,1	1,9
ΕΖ-17	13,4	7,3	6,1	1,1	1,8

ΠΗΓΗ: Επεξεργασία στοιχείων από Eurostat (2013)

Πίνακας 3 Έσοδα από έμμεσους φόρους ως % του ΑΕΠ

Στο διάγραμμα που ακολουθεί παρουσιάζεται το ύψος των βασικών συντελεστών ΦΠΑ για το έτος 2012.

Διάγραμμα 30 Βασικοί συντελεστές ΦΠΑ

Από τα παραπάνω στοιχεία παρατηρούμε πως αν και η Ελλάδα έχει από τους υψηλότερους συντελεστές ΦΠΑ στην Ευρωπαϊκή Ένωση τα έσοδα που προκύπτουν ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλότερα από τα αντίστοιχα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι λόγοι για τους οποίους γίνεται αυτό είναι οι εξής:

- Σε μεγάλες κατηγορίες αγαθών, όπως π.χ. τα τρόφιμα, ισχύουν μικρότεροι συντελεστές
- Χαμηλότεροι συντελεστές σε ακριτικές περιοχές
- Αδυναμία εισπραξης των φόρων και φοροδιαφυγή.

Ο ΟΟΣΑ για να μετρήσει την διαφορά από των πραγματικών εσόδων από τον ΦΠΑ σε σχέση με τα δυνητικά έσοδα χρησιμοποιεί τον δείκτη αποδοτικότητας ΦΠΑ. Ο δείκτης υπολογίζεται ως ποσοστό των εσόδων που θα μπορούσαν να εισπραχθούν εάν σε όλα τα αγαθά και υπηρεσίες εφαρμοζόταν χωρίς εξαιρέσεις και απαλλαγές ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ. Ο δείκτης αποδοτικότητας ΦΠΑ χωρίζεται στους εξής υποδείκτες:

- Ο πρώτος είναι ο δείκτης που μετρά την αποτελεσματικότητα της πολιτικής και υπολογίζει τα έσοδα που θα προέκυπταν εάν ο φόρος επιβαλλόταν χωρίς εξαιρέσεις και απαλλαγές.
- Ο δεύτερος είναι ο δείκτης που μετρά την αποτελεσματικότητα της συμμόρφωσης και υπολογίζει εάν τα έσοδα που εισπράττονται είναι διαφορετικά από εκείνα που θα εισπράττονταν εάν υπήρχε πλήρης συμμόρφωση με την φορολογία.

Στην πραγματικότητα ωστόσο υπάρχουν διαφορετικοί συντελεστές ΦΠΑ για τα αγαθά και τις υπηρεσίες από πολιτικές αποφάσεις και επίσης δεν υπάρχει και άριστη συμμόρφωση. Οι παραπάνω υποδείκτες ονομάζονται επίσης και κενό πολιτικής και κενό συμμόρφωσης αντίστοιχα.

Κενό πολιτικής=

το ποσό που θα μπορούσε να εισπραχθεί χωρίς απαλλαγές στην βάση της ιδιωτικής κατανάλωσης / το ποσό που θα εισπραττόταν από ένα ιδεατό σύστημα χωρίς εξαιρέσεις

Ο αριθμητής αναφέρεται στην θεωρητική φορολογική οφειλή του ΦΠΑ, ενώ στον παρανομαστή ισχύει μόνο ο βασικός συντελεστής.

Κενό ΦΠΑ = Δυνητικά έσοδα ΦΠΑ – πραγματικά έσοδα ΦΠΑ,

διαφορά που προκύπτει από την μη συμμόρφωση με την ισχύουσα νομοθεσία. Αυτό το κενό δεν προκύπτει μόνο από την φοροδιαφυγή, αλλά και από την αδυναμία των επιχειρήσεων να καταβάλουν τον φόρο είτε από έλλειψη ρευστότητας είτε από χρεωκοπία, καθώς και στην αδυναμία ελέγχου της φορολογικής διοίκησης.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι εκτιμήσεις του κενού ΦΠΑ του 2011 και ο μέσος όρος της περιόδου 2000-2011.

Χώρα	Εισπράξεις ΦΠΑ	ΘΦΟ ΦΠΑ	Κενό ΦΠΑ	Κενό ΦΠΑ % ΘΦΟ ΦΠΑ		Κενό ΦΠΑ % ΑΕΠ	
	(εκστ. ευρώ)			2011	2000-2011	2011	2000-2011
Αυστρία	23.447	26.915	3.468	13	11	1,2	1,0
Βέλγιο	26.021	30.991	4.970	16	13	1,3	1,1
Βουλγαρία	3.352	3.956	604	15	16	1,6	1,8
Γαλλία	140.506	172.739	32.233	19	16	1,6	1,3
Γερμανία	189.920	216.830	26.910	12	13	1,0	1,0
Δανία	23.869	26.436	2.566	10	10	1,1	1,1
ΕΛΛΑΔΑ	15.027	24.790	9.763	39	30	4,7	3,0
Εσθονία	1.363	1.664	301	18	15	1,9	1,6
Ην. Βασίλειο	130.577	150.064	19.487	13	12	1,1	1,0
Ιρλανδία	9.782	10.890	1.108	10	8	0,7	0,6
Ισπανία	56.547	71.744	15.197	21	12	1,4	0,8
Ιταλία	98.557	134.691	36.134	27	26	2,3	2,1
Λετονία	1.368	2.322	954	41	24	4,7	2,3
Λιθουανία	2.444	3.795	1.352	36	35	4,4	3,9
Λουξ/ργιο	2.690	3.242	551	17	12	1,3	0,8
Μάλτα	520	541	21	4	13	0,3	1,0
Ολλανδία	41.610	45.622	4.012	9	5	0,7	0,4
Ουγγαρία	8.516	12.216	3.700	30	26	3,7	3,0
Πολωνία	29.843	35.253	5.410	15	13	1,5	1,1
Πορτογαλία	14.235	16.999	2.764	16	9	1,6	0,8
Ρουμανία	11.412	21.760	10.348	48	42	7,9	5,4
Σλοβακία	4.711	7.484	2.773	37	29	4,0	2,9
Σλοβενία	3.049	3.375	326	10	7	0,9	0,6
Σουηδία	36.610	37.542	932	2	4	0,2	0,4
Τσεχία	10.994	15.235	4.241	28	23	2,7	2,1
Φινλανδία	16.915	19.746	2.831	14	13	1,5	1,3
ΕΕ-26, Σύνολο	903.884	1.096.841	192.957	18	15	1,5	1,2
ΕΥ-26, μ.δ.	–	–	–	20	17	2,1	1,6

ΠΗΓΗ: European Commission (2013b)

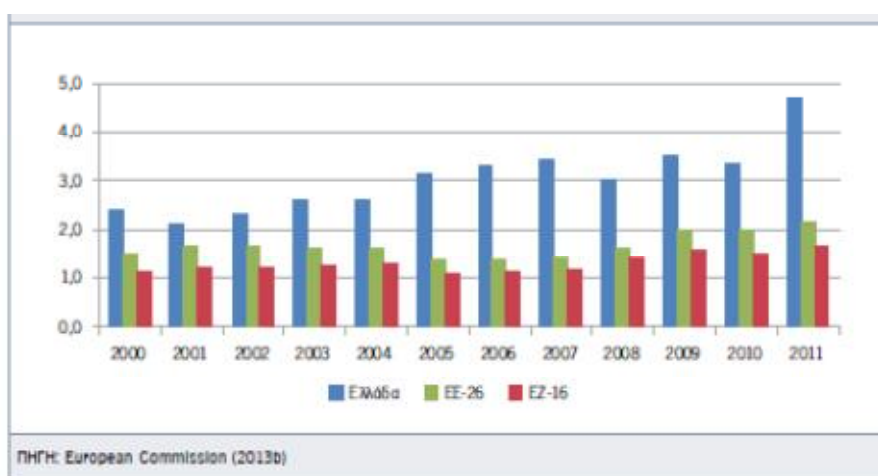
Πίνακας 4 Εκτιμήσεις του κενού ΦΠΑ του έτους 2011 και μέσου όρου 2000-2011

Από τον πίνακα μπορούμε να εξάγουμε τα παρακάτω συμπεράσματα:

- Την περίοδο 2000-2011 η Ελλάδα είχε από τα μεγαλύτερα κενά ΦΠΑ και ως ποσοστό του ΑΕΠ και ως ποσοστό της θεωρητικής φορολογικής οφειλής και την περίοδο της κρίσης τα ποσοστά αυτά αυξήθηκαν σημαντικά. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως σε χειρότερη κατάσταση από την Ελλάδα είναι μόνο η Λιθουανία και η Ρουμανία.

- Μια βελτίωση του μέσου όρου θα σήμαινε αύξηση των εσόδων κατά 2,5% του ΑΕΠ. Αυτό θα βοηθούσε στο να καλυφθεί ένα μεγάλο μέρος των δαπανών μας χωρίς να χρειαστεί να δανειζόμαστε από την τρόικα και χωρίς να χρειαζόταν περικοπές και αυξήσεις σε φόρους.

Από μια μελέτη της Ευρωπαϊκής επιτροπής υπολογίστηκε το κενό ΦΠΑ για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ποσοστό του ΑΕΠ. Στο ακόλουθο διάγραμμα παρουσιάζεται το κενό ΦΠΑ της Ελλάδας, της Ευρωζώνης και της Ευρωπαϊκής ένωσης την περίοδο 2000-2011.

Διάγραμμα 31 Κενό ΦΠΑ ως % του ΑΕΠ

Από το διάγραμμα παρατηρούμε πως και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην Ευρωζώνη και στην Ελλάδα το κενό ΦΠΑ συνεχώς αυξάνεται, όμως στην Ελλάδα η αύξηση είναι πολύ πιο μεγάλη από τον μέσο όρο. Αυτή η ραγδαία αύξηση μπορεί να οφείλεται είτε στην φοροδιαφυγή είτε στην αδυναμία των επιχειρήσεων να καταβάλουν φόρους λόγω χρεοκοπιών ή από έλλειψη ρευστότητας.

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως δεν είναι δυνατή η αύξηση των ήδη υψηλών συντελεστών ΦΠΑ, όμως με βελτίωση του μηχανισμού είσπραξης και καταπολέμηση της φοροδιαφυγής τα έσοδα μπορούν να αυξηθούν. Παράλληλα αυτή η αύξηση των εσόδων θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση των ασφαλιστικών εισφορών.

Από τον πίνακα βλέπουμε πως τα έσοδα του Ελληνικού δημοσίου από τους ειδικούς φόρους σε καύσιμα, αλκοόλ και καπνό είναι κοντά στον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής

Ένωσης και δεν υπάρχει η δυνατότητα περαιτέρω αύξησης μιας και οι συντελεστές τους είναι αρκετά υψηλοί.

4.1.3. Φορολογία του εισοδήματος των επιχειρήσεων

Οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές σε συνδυασμό με την κινητικότητα κεφαλαίων ανάμεσα στις χώρες και του ανταγωνισμού στην φορολογία, είναι παράγοντες που επιδρούν αρνητικά στην μεγέθυνση και στις νέες επενδύσεις. Παράλληλα η ύπαρξη μη ενιαίας φορολόγησης προκαλεί ανισότητες στην κατανομή κεφαλαίου και οδηγεί και σε μείωση της αποδοτικότητάς τους.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται η φορολόγηση των κερδών και η φορολόγηση των μερισμάτων για χώρες τις Ευρωπαϊκής Ένωσης που είναι ταυτόχρονα και μέλη του ΟΟΣΑ.

	Φορολογία κερδών στην εταιρεία					Φορολογία μερισμάτων				
	2000	2005	2010	2012	2013	2000	2005	2010	2012	2013
Αυστρία	34,0	25,0	25,0	25,0	25,0	30,5	43,8	43,8	43,8	43,8
Βέλγιο	40,2	34,0	34,0	34,0	34,0	49,1	43,9	43,9	50,5	50,5
Γαλλία	37,8	34,9	34,4	34,4	36,4	63,2	55,9	54,2	59,7	64,4
Γερμανία	43,3	38,9	30,2	30,2	30,2	60,9	52,4	48,6	48,6	48,6
Δανία	32,0	28,0	25,0	25,0	25,0	59,2	59,0	56,5	56,5	56,5
ΕΛΛΑΔΑ	35,0	32,0	24,0	20,0	26,0	35,0	32,0	31,6	40,0	33,4
Εσθονία	26,0	24,0	21,0	21,0	21,0	26,0	24,0	21,0	21,0	21,0
Ην. Βασίλειο	30,0	30,0	28,0	24,0	23,0	47,5	47,5	54,0	51,4	46,5
Ιρλανδία	24,0	12,5	12,5	12,5	12,5	57,4	49,3	53,6	54,5	54,5
Ισπανία	35,0	35,0	30,0	30,0	30,0	52,7	50,0	43,3	48,9	48,9
Ιταλία	37,0	33,0	27,5	27,5	27,5	44,9	41,4	36,6	42,0	42,0
Λουξεμβούργο	37,5	30,4	28,6	28,8	29,2	52,2	44,0	42,5	42,7	43,4
Ολλανδία	35,0	31,5	25,5	25,0	25,0	74,0	48,6	44,1	43,8	43,8
Ουγγαρία	18,0	16,0	19,0	19,0	19,0	46,7	45,4	39,3	32,0	32,0
Πολωνία	30,0	19,0	19,0	19,0	19,0	44,0	34,4	34,4	34,4	34,4
Πορτογαλία	35,2	27,5	26,5	31,5	31,5	51,4	42,0	41,2	48,6	50,7
Σλοβακία	29,0	19,0	19,0	19,0	23,0	39,7	19,0	19,0	19,0	23,0
Σλοβενία	25,0	25,0	20,0	18,0	17,0	47,5	49,4	36,0	34,4	37,8
Σουηδία	28,0	28,0	26,3	26,3	22,0	49,6	49,6	48,4	48,4	45,4
Τσεχία	31,0	26,0	19,0	19,0	19,0	41,4	37,1	31,2	31,2	31,2
Φινλανδία	29,0	26,0	26,0	24,5	24,5	29,0	37,8	40,5	41,4	41,4
ΕΕ-21 (μ.δ.)	32,0	27,4	24,8	24,5	24,8	48,7	43,2	41,1	42,5	42,5

ΠΗΓΗ: Εκτίμηση στοιχείων από τη βάση δεδομένων του ΟΟΣΑ (OECD Tax Database)

Πίνακας 5 Φορολογία κερδών και μερισμάτων

Από το 2000 και μετά στις περισσότερες χώρες οι συντελεστές μειώνονται όπως επίσης και ο μέσος όρος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τους χαμηλότερους συντελεστές έχει η Ιρλανδία και στην συνέχεια οι χώρες Σλοβακία, Εσθονία, Πολωνία, Ουγγαρία και Τσεχία. Στην χώρα μας οι συντελεστές μειώθηκαν και από 35% που ήταν το 2000 έπεσε στο 20% το 2012 για να αυξηθεί πάλι σε 26% το 2013. Την ίδια πορεία ακολουθεί και η φορολογία στα μερίσματα η οποία όμως παραμένει σε υψηλά επίπεδα. Αξίζει να σημειωθεί πως η Ιρλανδία αν και έχει συντελεστή 12,5% επί των κερδών, ο συντελεστής των μερισμάτων είναι στο 54%.

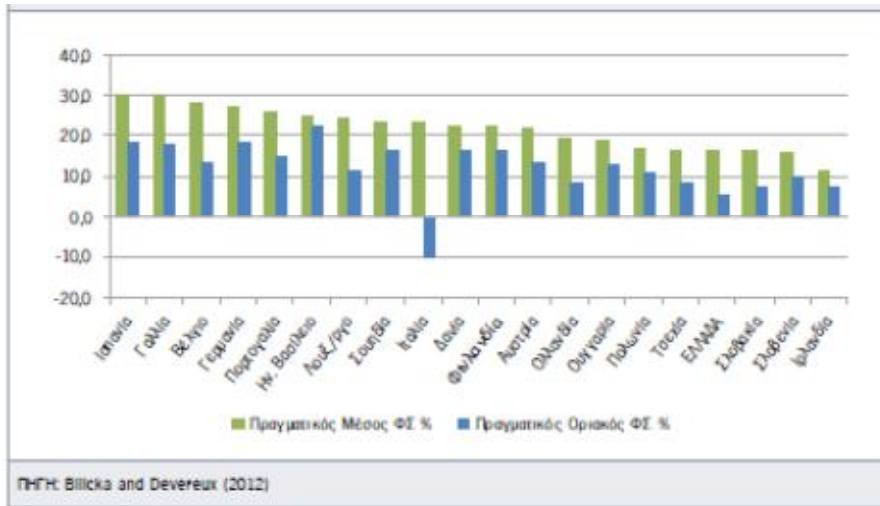
Και ο συντελεστής των κερδών και ο συντελεστής μερισμάτων είναι καθορισμένος από την νομοθεσία. Οι οικονομολόγοι ωστόσο υποστηρίζουν πως η καταλληλότερη μέθοδος είναι ο δείκτης πραγματικού φορολογικού συντελεστή. Ο δείκτης αυτός περιλαμβάνει, εκτός από τον ονομαστικό συντελεστή, και παράγοντες όπως εκπτώσεις, απαλλαγές, αποσβέσεις, αποτίμηση αποθεμάτων κ.α. οι οποίοι επηρεάζουν την επιβάρυνση κάθε επιχείρησης. Οι οικονομολόγοι διαχωρίζουν τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή σε δυο υποδείκτες. Αυτοί είναι οι εξής:

- Πραγματικός μέσος φορολογικός συντελεστής
- Πραγματικός οριακός φορολογικός συντελεστής.

Πραγματικός φορολογικός συντελεστής= παρούσα αξία φόρων/παρούσα αξία των κερδών μιας επένδυσης χωρίς φόρους.

Ο πραγματικός οριακός φορολογικός συντελεστής είναι η μεταβολή του κόστους κεφαλαίου από τον φόρο και εκφράζεται σε ποσοστό του κόστους κεφαλαίου χωρίς φόρους.

Λόγω του ότι οι δείκτες επηρεάζονται τόσο από την νομοθεσία της κάθε χώρας αλλά και από την αντίστοιχη των άλλων χωρών σε περιπτώσεις που οι επενδύσεις γίνονται σε χώρα του εξωτερικού, ο υπολογισμός τους είναι ιδιαίτερα πολύπλοκος. Στο διάγραμμα που ακολουθεί απεικονίζονται οι πραγματικοί μέσοι και οι πραγματικοί οριακοί φορολογικοί συντελεστές για το 2012.

Διάγραμμα 32 Πραγματικοί μέσοι και οριακοί φορολογικοί συντελεστές

Όπως βλέπουμε από το παραπάνω διάγραμμα η μέση πραγματική φορολόγηση στην Ελλάδα είναι από τις πιο χαμηλές ενώ η πραγματική οριακή φορολόγηση, η οποία είναι πολύ σημαντική για τις νέες επενδύσεις είναι ακόμα πιο χαμηλή.

4.2. Οι φορολογικοί συντελεστές σε Ευρώπη και Ελλάδα

Τον τελευταίο καιρό γίνεται μεγάλη αναφορά για τους άδικους φορολογικούς συντελεστές στην Ελλάδα οι οποίοι δεν ευνοούν καθόλου την ανάπτυξη της οικονομίας. Η χρήση μακροοικονομικών μοντέλων μας δείχνει πως η φορολογία με την ανάπτυξη συνδέονται σε πολύ μεγάλο βαθμό. Οι μειώσεις στους φορολογικούς συντελεστές σε συνδυασμό με την δυνατότητα του κράτους να καταναλώνει οδηγεί στην αύξηση της κατανάλωσης. Ως αποτέλεσμα της αύξησης της κατανάλωσης είναι η ανάπτυξη της οικονομίας και οι αύξηση των δεικτών ανάπτυξης. Στην χώρας μας ωστόσο εξαιτίας του γεγονότος πως υπάρχει μεγάλη μείωση στις κρατικές δαπάνες τα μακροοικονομικά μοντέλα δεν έχουν άμεση εφαρμογή.

Λίγα χρόνια πριν η Αγγλία προκειμένου να ενισχύσει την οικονομία της και να δυναμώσει την κατανάλωση, έκανε μια προσωρινή μείωση του Φ.Π.Α. σε 15% από 17,5% που ήταν. Το 2009 το ποσοστό επανήλθε και πάλι στο 17,5% και από τις αρχές του 2011 αυξήθηκε στο 20% με σκοπό να αυξηθούν τα κρατικά έσοδα.

Παρακάτω ακολουθεί ένας πίνακας που περιέχει το 3 πιο σημαντικά είδη φόρων όλων των Ευρωπαϊκών χωρών.

Πίνακας 6: Φορολογία στις χώρες της ΕΕ

Χώρα	Εταιρική φορολογία	Ανώτερη κλίμακα φορολογίας	Φ.Π.Α
Αυστρία	25%	50%	20%
Μολδαβία	24%	30%	18%
Βέλγιο	33,99%	50%	21%
Βοσνία	10%	20%	17%
Βουλγαρία	10%	15%	20%
Κροατία	20%	45%	23%
Κύπρος	10%	30%	15%
Τσεχία	21%	15%	20%
Δανία	25%	51,5%	25%
Εσθονία	0%	21%	20%
Φιλανδία	26%	53%	23%
Γαλλία	33,33%	41%	19,6%
Γερμανία	30%	45%	19%
Γεωργία	20%	12%	18%
Ελλάδα	20%	45%	23%
Ουγγαρία	10%	16%	25%
Γροιλανδία	18%	46,28%	25,5%
Ισλανδία	12,5%	41%	21%
Ιταλία	31,4%	45%	20%
Λετονία	15%	23%	22%
Λιθουανία	20%	21%	21%
Λουξεμβούργο	28,59%	38,9%	15%
Σκόπια	10%	10%	18%
Μάλτα	35%	35%	18%
Μαυροβούνιο	9%	9%	17%
Ολλανδία	25%	52%	19%
Νορβηγία	28%	54,3%	25%

Πολωνία	19%	32%	23%
Πορτογαλία	15%	42%	23%
Ρουμανία	16%	16%	24%
Ρωσία	20%	13%	18%
Σερβία	10%	14%	18%
Σλοβακία	19%	19%	20%
Σλοβενία	20%	41%	20%
Ισπανία	30%	45%	18%
Σουηδία	26,3%	45,5%	8%
Ελβετία	25%	45,5%	8%
Τουρκία	20%	40%	18%
Ουκρανία	23%	15%	20%
Αγγλία	27%	50%	20%
Μέσος όρος	18,68%	31,48%	20,12%

Παρατηρούμε πως η Ελλάδα συγκριτικά με τον μέσο όρο και στις τρεις κατηγορίες είναι πιο ψηλά. Επίσης από τον πίνακα βλέπουμε πως όλες οι χώρες σε κάποια κατηγορία υστερούν. Μια επίσης σημαντική παρατήρηση που μπορούμε να κάνουμε από τον πίνακα είναι πως οι χώρες με υψηλό βιοτικό επίπεδο συγχρόνως έχουν και μεγαλύτερο φορολογικό συντελεστή.

Ένα πολύ σημαντικό ζήτημα για την φορολογία είναι η ανταποδοτικότητα των φόρων. Για παράδειγμα οι επιχειρηματίες μιας χώρας με εταιρικό συντελεστή παρόμοιο με μιας άλλης η οποία όμως έχει καλύτερες υποδομές κάνει τους επιχειρηματίες της πρώτης να έχουν ένα αίσθημα αδικίας ως προς την ανταπόδοση των φόρων. Ακριβώς το ίδιο ισχύει και για τα φυσικά πρόσωπα ως προς τις κοινωνικές παροχές που προσφέρει το κράτος.

Από τον πίνακα προκύπτει πως οι σκανδιναβικές χώρες οι οποίες έχουν πολύ καλές κρατικές υποδομές έχουν υψηλότερους φορολογικούς συντελεστές από τις υπόλοιπες χώρες, ενώ οι χώρες με χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές παρουσιάζουν και χαμηλότερο βιοτικό επίπεδο. Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε πως η σχέση

ανάμεσα σε ανταποδοτικότητα και φορολογία είναι άμεση και επίσης πως οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές δεν συνεπάγονται και οικονομική ευημερία.

Η προσέλκυση υποψήφιων επενδυτών μέσω της εφαρμογής χαμηλών φορολογικών συντελεστών είναι μεν ένα ισχυρό κίνητρο αλλά δεν είναι και τόσο αξιόπιστο. Η χαμηλή φορολογία μπορεί να ευνοήσει επενδυτές να «κρύψουν» κάποια εισοδήματα αλλά δεν οδηγεί τελικά στην βελτίωση του βιοτικού επιπέδου.

4.3. Λειτουργία της Ευρωζώνης

Βασικό συστατικό της κυριαρχίας μιας χώρας αποτελεί η φορολογία της λόγω του ότι χωρίς την ύπαρξη των αναγκαίων χρηματικών πόρων η εκάστοτε κυβέρνηση θα αδυνατούσε να εφαρμόσει την πολιτική της. Παράλληλα η φορολογία επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τόσο την αποταμίευση όσο και την κατανάλωση. Επομένως ο τρόπος με το οποίο εφαρμόζεται δεν επηρεάζει μόνο την χώρα στην οποία εφαρμόζεται αλλά και τις γειτονικές της χώρες. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση όλα τα κράτη μέλη προσπαθούν να εφαρμόζουν φορολογικές πολιτικές με παρόμοιες κατευθύνσεις λόγω του ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από μια ενιαία αγορά.

Για να οργανωθεί με αποτελεσματικό τρόπο η εσωτερική αγορά εφαρμόστηκε φορολογία στην κατανάλωση. Εάν από τις εξαγωγές ανάμεσα σε δυο κράτη εμφανίζονταν μεγαλύτερες επιστροφές από τα ποσά που καταβάλλονταν, τα ποσά αυτά αντισταθμίζονταν με επιδοτήσεις. Έτσι εφαρμόστηκε ο γνωστός φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) παρόλο που στην αρχή το κάθε κράτος καθόριζε τους συντελεστές όπως ήθελε. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι καταναλωτές να αγοράζουν τα προϊόντα που ήθελαν από όποια χώρα ήθελαν χωρίς να υπάρχει κανένας απολύτως έλεγχος στα σύνορα. Οι αγορές αυτές σε συνδυασμό με τους διαφορετικούς συντελεστές φορολογίας οδήγησε σε παραποίηση του ανταγωνισμού και δημιούργησε και αρνητικές επιπτώσεις στην κοινωνία.

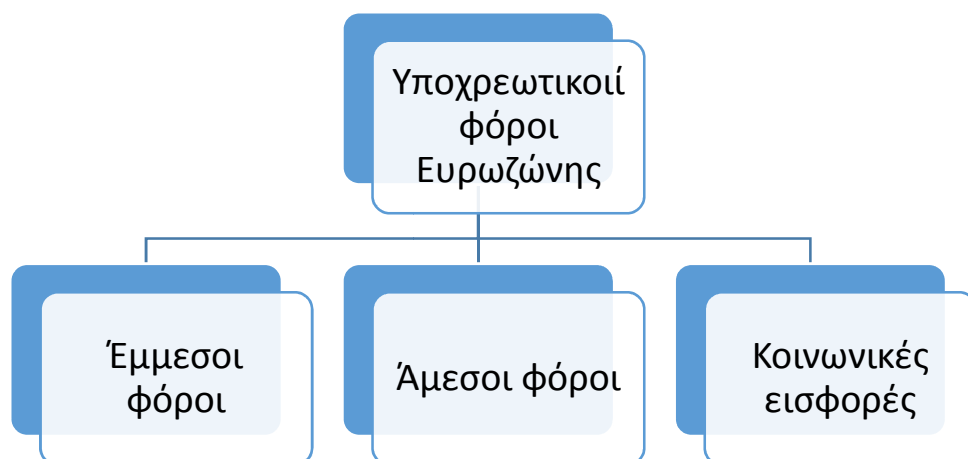
Για μια καλύτερη Ευρωπαϊκή πορεία, στην οποία συνέβαλε θετικά η θέσπιση του ενιαίου νομίσματος Ευρώ, όλες οι χώρες πρέπει να λαμβάνουν κοινές αποφάσεις και να διαμορφώνουν τα φορολογικά τους συστήματα με τέτοιο τρόπο που να οδηγεί την κοινωνία σε συνεχή εξέλιξη. Βασική προτεραιότητα στην φορολογική πολιτική της

Ευρωπαϊκής Ένωσης πρέπει να είναι αφενός οι φορολογικές πολιτικές της κάθε χώρας να μην έχουν αρνητικές συνέπειες εις βάρος των υπόλοιπων χωρών και αφ' εταίρου να εξασφαλίζονται τα δικαιώματα των πολιτών.

Σύμφωνα με την συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας ο προϋπολογισμός της αποτελείται από την συνεισφορά όλων των μελών του. Τα έσοδα προέρχονται από γεωργικές εισφορές, από τους δασμούς, από ένα μέρος του Φ.Π.Α. καθώς και από το ακαθάριστο εθνικό προϊόν. Στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς όμως θα πρέπει η φορολογία της κάθε χώρας να μην εμποδίζουν την ελεύθερη αγορά γιατί έτσι δημιουργείται αθέμιτος ανταγωνισμός.

Προκειμένου να είναι βιώσιμη η Ευρωζώνη θα πρέπει όλα τα μέλη της να έχουν κοινό συντονισμό στην οικονομική πολιτική τους καθώς και στην φορολογική πολιτική τους. Το Συμβούλιο θεσπίζει το μέγεθος και την δομή των υποχρεωτικών εισφορών και τονίζει την ανάγκη για συντονισμό ανάμεσα σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι υποχρεωτικές εισφορές πρέπει να καταρτίζονται με τρόπο ο οποίος να εξασφαλίζει επαρκή έσοδα έτσι ώστε να είναι δυνατή η χρηματοδότηση των κοινωνικών δαπανών

Οι υποχρεωτικοί φόροι διακρίνονται στις παρακάτω κατηγορίες:

Έμμεσοι φόροι

Σύμφωνα με το άρθρο 90 της συνθήκης της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, απαγορεύεται σε κάθε χώρα να εφαρμόζει φορολογική πολιτική η οποία παρέχει στα εγχώρια προϊόντα πλεονεκτήματα σε σχέση με τα εισαγόμενα προϊόντα άλλων χωρών. Η

έμμεσοι φόροι εφαρμόζονται στην παραγωγή και στην κατανάλωση και ενσωματώνονται στην τελική τιμή του προϊόντος, φόροι οι οποίοι επιβαρύνουν τους τελικούς καταναλωτές. Ο Φ.Π.Α ήταν ο πρώτος φόρος που το 1992 προσαρμόστηκε στις απαιτήσεις της ενιαίας Ευρωπαϊκής αγοράς ταυτόχρονα με τον ειδικό φόρο κατανάλωσης.

Βασικό χαρακτηριστικό των έμμεσων φόρων είναι η σταθερότητά τους αν και υπάρχουν μικρές αποκλίσεις της κάθε χώρας σε σχέση με τον μέσο όρο την Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αρχικός στόχος ήταν η εναρμόνιση των έμμεσων φόρων οι οποίοι εισπράττονται από την συγκέντρωση των κεφαλαίων των επιχειρήσεων. Οι φόροι αυτοί επιβάλλονται σε πράξεις που επιφέρουν αύξηση των εταιρικών κεφαλαίων όπως η έκδοση ομολόγων, η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου και η μετατροπή των κεφαλαίων των επιχειρήσεων.

Σε πράξεις όπως οι παραπάνω, κάθε χώρα από το 1986 και μετά έχει την δυνατότητα να επιβάλει ή όχι φόρο εισφοράς, ο συντελεστής του οποίου όμως δεν πρέπει να είναι μεγαλύτερος από 1%. Μετά την εφαρμογή του φόρου εισφοράς έγινε εστίαση στους δυο πιο σημαντικούς φόρους οι οποίοι είναι ο ειδικός φόρος κατανάλωσης και ο φόρος προστιθέμενης αξίας.

Ο Φ.Π.Α. είναι ο γενικός φόρος κατανάλωσης ο οποίος εισπράττεται σε όλη την διάρκεια του οικονομικού κύκλου ενός προϊόντος χωρίς να ασκεί επάνω σε αυτόν καμία επίδραση. Αποτελεί φόρο κατανάλωσης γιατί επιβαρύνει τον τελικό καταναλωτή και όχι τις επιχειρήσεις.

Ο Φ.Π.Α. εφαρμόζεται από το 1970 και ουσιαστικά αντικατέστησε τους φόρους παραγωγής και κατανάλωσης γιατί αυτοί οι φόροι ήταν ένα μεγάλο εμπόδιο κυρίως ανάμεσα στις εισαγωγές και εξαγωγές ανάμεσα στις χώρες. Ο Φ.Π.Α. έχει το πλεονέκτημα πως μπορεί να υπολογίσει με ακρίβεια το μέγεθος του φόρου των τιμών των προϊόντων τόσο κατά την παραγωγή τους όσο και κατά την διανομή τους. Η επιλογή του Φ.Π.Α. έγινε για τον λόγο ότι και σε εσωτερικές συναλλαγές αλλά και σε συναλλαγές ανάμεσα στις χώρες επιτρέπει φορολογική ουδετερότητα. Με την απόφαση του 1970 ένα τμήμα του Φ.Π.Α. αποτελεί πηγή χρηματοδότησης του προϋπολογισμού.

Από το 1987 και μετά ο Φ.Π.Α. εφαρμόζεται στην χώρα παραγωγής του προϊόντος έτσι ώστε να αποφεύγονται μετακινήσεις εσόδων από χώρα σε χώρα. Λόγω όμως του

ότι δεν πληρούνταν οι προϋποθέσεις για να συμβεί αυτό, καταργήθηκαν οι φορολογικοί έλεγχοι στα σύνορα και οι συναλλαγές ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν αποτελούν εξαγωγές και εισαγωγές. Από το 1993 και μετά οποιοσδήποτε μετακινείται εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει την δυνατότητα να κάνει αγορές και ιδιοκατανάλωση σύμφωνα με τους φορολογικούς νόμους που ισχύουν στην εκάστοτε χώρα.

Άμεσοι φόροι

Οι άμεσοι φόροι επιβαρύνουν τους πολίτες κάθε χώρας οι οποίοι καλούνται να τους πληρώσουν. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος περιουσίας, ο φόρος εισοδήματος ο φόρος των εταιρειών. Οι φόροι αυτοί είχαν ανοδική πορεία παρά το γεγονός πως αφορούν περισσότερο τον φόρο των φυσικών προσώπων και όχι τόσο των φόρο των εταιρειών. Σε κάθε χώρα εφαρμόζεται διαφορετική φορολογία εισοδήματος ανάμεσα στους μόνιμους και στους μη μόνιμους κατοίκους.

Υπήρχαν πολλά εμπόδια κυρίως στην διασυνοριακή εργασία γιατί όλες οι επιχειρήσεις ήθελαν να έχουν όφελος από τα πλεονεκτήματα την ενιαίας αγοράς. Το 1990 έγιναν προσπάθειες να εξαλειφθούν αυτά τα εμπόδια με τις παρακάτω αποφάσεις:

- Οδηγία για την συγχώνευση εταιρειών με σκοπό την μείωση των φορολογικών μέτρων
- Η σύσταση μητρικών και θυγατρικών εταιρειών με σκοπό την κατάργηση της διπλής φορολόγησης των επιχειρήσεων.

Οι διαφορές στα φορολογικά συστήματα ανάμεσα στις χώρες επηρεάζουν σε πολύ μεγάλο βαθμό την απόφαση των επιχειρηματιών για μια επένδυση και ως αποτέλεσμα επηρεάζεται και ο ανταγωνισμός. Από αναλύσεις που έγιναν παρατηρήθηκε πως οι διαφορές αυτές οδηγούσαν σε αθέμιτο ανταγωνισμό. Για τον λόγο αυτό καταργήθηκε η διπλή φορολόγηση για να εξασφαλιστεί ο υγιής ανταγωνισμός και η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Κοινωνικές εισφορές

Παρά το γεγονός πως οι κοινωνικές εισφορές αποτελούν υποχρεωτικές εισφορές στις εκάστοτε χώρες, δεν αποτελούν στοιχεία της φορολογικής πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αποτελούν εισφορές οι οποίες καταβάλλονται τόσο από τους εργαζομένους όσο και από τους εργοδότες στους οργανισμούς κοινωνικής ασφάλισης με σκοπό την κάλυψη του εργαζομένου για περιπτώσεις όπως η ασθένεια, το εργατικό ατύχημα κ.α. Σε αυτόν τον τομέα θα πρέπει το φορολογικό σχέδιο να αποφεύγει την διπλή καταβολή των κοινωνικών εισφορών σε εργαζομένους οι οποίοι μετακινούνται ανάμεσα στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Για την διεύρυνση της Ευρωπαϊκής Ένωσης κάθε χώρα θα πρέπει να ενσωματώνει πλήρως την νομοθεσία της Ένωσης στην εκάστοτε φορολογία της και κάθε χώρα η οποία επιθυμεί να ενταχθεί στην Ένωση θα πρέπει να εφαρμόζουν διατάξεις οι οποίες να μην έρχονται σε αντίθεση με το Ευρωπαϊκό δίκαιο. Θα πρέπει οι φορολογικές μεταρρυθμίσεις καθώς και τα μέτρα που θεσπίζουν να συμμορφώνονται με την Ευρωπαϊκή νομοθεσία σε ότι αφορά την φορολογία των επιχειρήσεων. Προκειμένου να αναλυθούν τα φορολογικά συστήματα των υπό ένταξη χωρών η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταστρώσει στρατηγικές προκειμένου να είναι σε θέση να αξιολογήσει τα συστήματα των χωρών αυτών.

Αρκετές δεκαετίες, η ανάπτυξη και η φορολογική πολιτική απασχολεί τις κυβερνήσεις, την πολιτική ηγεσία τους επιχειρηματίες καθώς και τους εργαζομένους. Τις τελευταίες δεκαετίες οι απόψεις συνεχώς μεταβάλλονται. Παρακάτω ακολουθεί μια συνοπτική παρουσίαση των ευρημάτων των τελευταίων ετών για τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Βασικό συμπέρασμα αποτελεί η αντίστροφη σχέση ανάμεσα στην ισότητα και την αποτελεσματικότητα. Δηλαδή, ένα φορολογικό σύστημα το οποίο θα βασίζεται στην μεγέθυνση έχει πολλές αρνητικές επιπτώσεις τόσο στην διανομή του εισοδήματος όσο και στην κοινωνική δικαιοσύνη. Στην συνέχεια παρατίθενται τα αποτελέσματα από την επίδραση των φόρων στην ανάπτυξη.

- Ο ρυθμός μεγέθυνσης, σε εμπειρικό επίπεδο, δεν επηρεάζεται από την φορολογία
- Οι ετήσιοι φόροι στην ακίνητη περιουσία ευνοεί την ανάπτυξη. Στις πιο πολλές χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν γίνει ρυθμίσεις με σκοπό την ιδιοκατοίκηση οι οποίες όμως είναι αναποτελεσματικές. Ο λόγος είναι ότι στρέφουν τους πολίτες στην αγορά ακινήτων παρά σε επενδύσεις.
- Οι καταναλωτικοί φόροι ευνοούν την μεγέθυνση γιατί δεν εμποδίζουν ούτε τις επενδύσεις ούτε και την αποταμίευση. Συγχρόνως όπως και ο Φ.Π.Α. δεν εμποδίζουν τις εξαγωγές άρα και τον ανταγωνισμό. Οι ειδικοί καταναλωτικοί φόροι ωστόσο, όπως για παράδειγμα στα καύσιμα, λόγω του ότι δεν εκπίπτουν ασκούν αρνητική επιρροή στον ανταγωνισμό.
- Η φορολόγηση στα κέρδη των επιχειρήσεων ασκεί μεγάλη και αρνητική επιρροή στην μεγέθυνση γιατί εμποδίζει τους επιχειρηματίες να προβούν σε νέες επενδύσεις και να βελτιώσουν την παραγωγικότητά τους.
- Οι φόροι οι οποίοι επιβάλλονται στο εισόδημα των φυσικών προσώπων ασκούν αρνητική επίδραση στην μεγέθυνση λόγω του ότι αποθαρρύνεται η επιχειρηματικότητα εξαιτίας της προοδευτικότητάς τους.
- Οι φόροι που επιβάλλονται στις συναλλαγές των περιουσιακών στοιχείων εμποδίζουν την οικονομική μεγέθυνση. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι οι φόροι αυτοί εμποδίζουν την ανακατανομή των κατοικιών καθώς και την μετακίνηση των εργαζομένων. Επίσης, περιουσιακοί φόροι όπως ο φόρος κληρονομιάς και αυτοί με την σειρά τους ασκούν αρνητική επίδραση στην μεγέθυνση γιατί περιορίζουν τα κίνητρα για αποταμίευση και την κατανομή του πλούτου.

Η επίδραση των δημοσίων δαπανών και των εσόδων από την φορολογία περιέχονται στις οικονομικές επιδόσεις της κάθε χώρας. Οι διαφορές που παρατηρούνται στις εκτιμήσεις οφείλονται τόσο στις χώρες που ο κάθε ερευνητής επιλέγει για να μελετήσει όσο και σε διαφορετικούς ορισμούς. Τα τελευταία χρόνια οι ερευνητές έχουν εστιάσει σε πιο εξειδικευμένα ζητήματα όπως στο πόσο ασκούν επίδραση στην οικονομία της κάθε χώρας η φορολογία και οι δημόσιες δαπάνες. Το συμπέρασμα που προκύπτει, με την χρήση διαστρωματικών δεδομένων και χρονοσειρών, είναι πως μια αύξηση του κράτους κατά 10% επιφέρει αύξηση στο Α.Ε.Π. της τάξης 0,5% - 1%. Εδώ όμως προκύπτει το εξής ερώτημα: πως γίνεται οι πιο πολλές ανεπτυγμένες

χώρες να έχουν και μεγάλο δημόσιο τομέα; Η απάντηση είναι πως οι χώρες οι οποίες έχουν μεγάλα επίπεδα κοινωνικής εμπιστοσύνης έχουν την δυνατότητα να αυξάνουν την φορολογία τους χωρίς να επιφέρουν αρνητική επίδραση στην οικονομική τους δραστηριότητα. Παράλληλα οι επιχειρήσεις και οι κάτοικοι των χωρών αυτών ανταμείβονται από την παροχή καλών υποδομών, κοινωνικών υπηρεσιών και εκπαίδευσης καθώς και από πολιτικές που ευνοούν τις αγορές και τις επιχειρήσεις ως αντάλλαγμα για τους φόρους τους οποίους καταβάλλουν.

4.4. Κατανομή και ύψος των υποχρεωτικών εισφορών

Το ύψος των υποχρεωτικών εισφορών βρίσκεται στο 42,6% του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος και κατανέμεται σχεδόν ισόποσα ανάμεσα στους άμεσους φόρους, τους έμμεσους φόρους και τις κοινωνικές εισφορές. Το μεγαλύτερο μέρος των εισφορών επιβαρύνει τους μισθωτούς και είναι μεγαλύτερο έναντι των αντίστοιχων εισφορών σε Ιαπωνία και Η.Π.Α.

Υποχρεωτικές εισφορές εφαρμόζονται και στους συντελεστές παραγωγής. Αποτελούνται κυρίως από φόρους στα κεφάλαια όπως η κινητή και ακίνητη περιουσία και οι φόροι των συναλλαγών. Το σύνολο των εισφορών αυτών είναι μικρότερο σε σχέση με τα αντίστοιχα στην Ιαπωνία και τις Η.Π.Α.

Εξ' αιτίας του γεγονότος ότι το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν συνεχώς μεταβάλλεται οι φορολογικοί συντελεστές που προκύπτουν από τον λόγο της φορολογίας προς το ακαθάριστο εθνικό προϊόν δεν είναι δυνατόν να καθοριστούν. Οι τεκμαρτοί φορολογικοί συντελεστές που υπολογίζονται από τον λόγο της φορολογίας προς την συνεισφορά στο ακαθάριστο εγχώριο προϊόν αποτελούν συγκρίσιμους δείκτες για την πραγματική φορολόγηση.

Η εξέλιξη των συστημάτων φορολογίας τα τελευταία χρόνια έδειξε πως δεν συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας στις περισσότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Εξαιτίας της εξέλιξης των φορολογικών συστημάτων η Επιτροπή πρότεινε ένα σχέδιο με τίτλο φορολογία της Ευρωπαϊκής Ένωσης με σκοπό την ανάπτυξη, την σταθεροποίηση των φορολογικών συστημάτων και την ολοκλήρωση της ενιαίας

αγοράς. Οι διαφορές και οι αποκλίσεις ανάμεσα στα φορολογικά συστήματα κάθε χώρας δημιουργούν εμπόδια για την ενιαία αγορά που έχει ως αποτέλεσμα την αποδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας της Ευρώπης.

Πολλά προβλήματα στην σταθεροποίηση των εσόδων από την φορολογία για κάθε χώρα προκύπτουν από παράγοντες όπως η γήρανση του πληθυσμού και από την αυξανόμενη φορολογική επιβάρυνση στην εργασία η οποία επιδρά αρνητικά στην απασχόληση.

4.5. Εξέλιξη της τεχνολογίας και παγκοσμιοποίηση της οικονομίας

Η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας της Ευρώπης επηρεάζεται σημαντικά από τις δυνατότητες που παρέχει η τεχνολογική εξέλιξη καθώς και από την ελεύθερη διακίνηση κεφαλαίων. Ως αποτέλεσμα, η εφαρμογή εθνικών φορολογικών πολιτικών γίνεται αρκετά δύσκολη και πολύπλοκη. Για να υπάρχει συνοχή ανάμεσα στα φορολογικά συστήματα δεν αρκούν πια μόνο οι διμερείς συμφωνίες ανάμεσα στις χώρες και χρειάζεται μια κοινή και συντονισμένη διεθνής προσέγγιση για να επιτευχθεί αποτέλεσμα. Βασικός στόχος είναι από την μία μεριά να εξασφαλιστεί η ελεύθερη διακίνηση των κεφαλαίων και από την άλλη μεριά να μειωθεί για την φοροδιαφυγή.

Ηλεκτρονικό εμπόριο

Σημαντικές προκλήσεις των υπαρχουσών φορολογικών συστημάτων αποτελεί η ραγδαία εξέλιξη του ηλεκτρονικού εμπορίου οι οποίες είναι οι παρακάτω:

- Οι παραγγελίες μέσω του διαδικτύου θα πρέπει να υπακούν στους ίδιους φορολογικούς κανόνες με τις παραγγελίες του εμπορίου,
- Πρέπει να εφαρμόζονται φορολογικές ρυθμίσεις οι οποίες δεν θα αποτελούν εμπόδιο για την ανάπτυξη του ηλεκτρονικού εμπορίου.

Με τις προκλήσεις αυτές ασχολούνται αρκετοί διεθνείς φορείς όπως ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Εμπορίου (ΠΟΕ). Οι παραπάνω φορείς μαζί με την συνεργασία των κυβερνήσεων

όλων των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης συνεχώς αναζητούν τις καλύτερες λύσεις στις προκλήσεις που αναφέρθηκαν μέσω νομοθετικών τροποποιήσεων.

Συμπεράσματα – περαιτέρω συζήτηση

Στην παρούσα εργασία γίνεται προσπάθεια να παρουσιαστεί η σύνδεση της φορολογίας και της οικονομικής μεγέθυνσης και πως επηρεάζει την οικονομία μιας χώρας. Ξεκινώντας με το ελληνικό φορολογικό σύστημα εξετάστηκε αν είναι σύμμαχος στην ανάπτυξη και την οικονομική μεγέθυνση. Από την ανάλυση προκύπτουν κάποια ενδιαφέροντα αποτελέσματα:

- Û Στη φορολογία εισοδήματος φυσικών προσώπων η επιβάρυνση είναι μεγάλη και με τις αλλαγές που έγιναν πρόσφατα στη νομοθεσία για τα φυσικά πρόσωπα, η επιβάρυνση θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο. Μια ενδεδειγμένη πολιτική για την ανάπτυξη θα ήταν η μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης, αλλά με δεδομένα τα σημαντικά προβλήματα των ασφαλιστικών ταμείων, η όποια απώλεια εσόδων πρέπει να αναπληρωθεί από αύξηση σε άλλους φόρους. τέτοιοι φόροι είναι οι έμμεσοι και οι φόροι περιουσίας.
- Û Στους φόρους περιουσίας στη χώρα μας, ο ετήσιος φόρος περιουσίας απέδιδε λίγα έσοδα επειδή επιβαλλόταν σε περιορισμένη βάση και με μικρούς συντελεστές. Ταυτόχρονα, ο φόρος στις συναλλαγές ακινήτων ήταν υψηλός. Μετά την κρίση όμως, ο ετήσιος φόρος αυξήθηκε σημαντικά και επιβάλλεται όχι μόνο στα κτίρια αλλά και στα οικόπεδα και τα αγροτεμάχια. Περιθώρια, επομένως για περαιτέρω άντληση εσόδων από αυτή την πηγή δεν υπάρχουν. Άρα, η όποια μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί από αύξηση στην έμμεση φορολογία.
- Û Στους έμμεσους φόρους, ο πιο σημαντικός είναι ο φόρος προστιθέμενης αξίας (ΦΠΑ) οι συντελεστές του οποίου είναι ήδη υψηλοί και δεν μπορούν να αυξηθούν άλλο. Ταυτόχρονα όμως η φοροδιαφυγή είναι υψηλή και άρα υπάρχει δυνατότητα αύξησης των εσόδων. Στους υπόλοιπους έμμεσους φόρους, οι συντελεστές είναι μάλλον υψηλοί και δεν συνιστάται η περαιτέρω αύξησή τους. Ειδικότερα για τους φόρους στην ενέργεια, η φορολογία έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια και με δεδομένο ότι οι φόροι αυτοί δεν εκπίπτονται, όπως ο ΦΠΑ στις εξαγωγές, έχουν επηρεάσει αρνητικά την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών προϊόντων.
- Û Στην φορολογία των επιχειρήσεων ενώ η πραγματική επιβάρυνση δεν είναι υψηλή συγκριτικά με άλλες χώρες της ΕΕ, αυτή αυξήθηκε πρόσφατα, κάτι που μάλλον δεν βοηθά στην αύξηση των επενδύσεων.

Τα κυριότερα προβλήματα του ελληνικού φορολογικού συστήματος φαίνεται να είναι δομικά και συνδέονται με τις συχνές αλλαγές στους φόρους, την πολυπλοκότητα της νομοθεσίας, την αναποτελεσματικότητα των μηχανισμών επίλυσης φορολογικών διαφορών και τις αδυναμίες της φορολογικής διοίκησης. Το άλλο μεγάλο πρόβλημα συνδέεται με την εκτεταμένη φοροδιαφυγή σε όλες σχεδόν τις μορφές φορολογίας, φαινόμενο το οποίο όχι μόνο στερεί έσοδα από το Δημόσιο, αλλά και προκαλεί αναποτελεσματικότητες στην κατανομή των πόρων και δημιουργεί μεγάλα αντικίνητρα για μεγέθυνση και εκσυγχρονισμό των επιχειρήσεων.

Λόγω του ότι οι φορολογικοί συντελεστές τα τελευταία χρόνια έχουν αυξηθεί σημαντικά δεν υπάρχει η δυνατότητα για περαιτέρω αύξησή τους έτσι ο μόνος τρόπος για να αυξηθούν τα έσοδα του κράτους είναι η καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

Σε κάθε περίπτωση, οι όποιες μεταβολές του φορολογικού συστήματος γίνονται με γνώμονα την ενίσχυση της αναπτυξιακής του διάστασης δεν έχουν νόημα, αν το σύστημα αυτό δεν επιβάλλεται αποτελεσματικά και δεν ισχύει για όλους. Αυτό μάλλον που πρέπει να γίνει περισσότερο κατανοητό είναι ότι η αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής δεν μπορεί να γίνεται μόνο με κατασταλτικά μέτρα, αλλά και με το να πειστούν οι πολίτες ότι πρέπει εθελοντικά να συμμορφώνονται στις υποχρεώσεις τους. Χώρες του ανεπτυγμένου κόσμου που συνδυάζουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, επαρκή φορολογικά έσοδα και χαμηλή φοροδιαφυγή είναι συνήθως χώρες με υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης μεταξύ κράτους και πολίτη. Για μια πολιτική σε αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να εξετάσουμε παράγοντες, όπως οι προσωπικές και κοινωνικές αξίες μιας κοινωνίας και πώς αυτές διαμορφώνονται, αλλά και το πώς ο πολίτης μπορεί να εμπιστευτεί την κυβέρνησή του και τους θεσμούς της χώρας.

Η οικονομική μεγέθυνση επηρεάζεται από πολλούς διαφορετικούς παράγοντες τόσο οικονομικούς όσο και μη. Μπορεί το εισόδημα να είναι ο πιο συνηθισμένος δείκτης για την μέτρηση της μεγέθυνσης αλλά υπάρχουν και άλλοι εξίσου σημαντικοί δείκτες που έχουν να κάνουν με την κοινωνική ευημερία όπως οι δαπάνες σε υγεία και εκπαίδευση.

Συμπερασματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Ελλάδα έχει ανάγκη από ένα νέο φορολογικό σύστημα, που θα αντιμετωπίζει συνολικά τις σημερινές αδυναμίες και θα διαμορφώνει ένα νέο πλαίσιο λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών και θα θέτει σαφείς και απλούς κανόνες για τους φορολογουμένους. Οι μέχρι τώρα αλλαγές έγιναν

υπό την πίεση των αναγκών για αύξηση των εσόδων και παρά τις αξιόλογες προσπάθειες για εξορθολογισμό της λειτουργίας των φορολογικών υπηρεσιών, δεν έχει διαμορφωθεί ένα συνεκτικό, διαφανές και φιλικό στην ανάπτυξη πλαίσιο. Επιπλέον, για να κτιστεί η εμπιστοσύνη των πολιτών στο κράτος, θα πρέπει το νέο πλαίσιο να διασφαλίζει ότι τα βάρη της φορολογίας, αλλά και τα οφέλη από τις κρατικές δαπάνες, θα κατανέμονται δίκαια. αυτό δεν μπορεί να γίνει χωρίς ένα πρόγραμμα συνολικής φορολογικής μεταρρύθμισης, κατά το πρότυπο άλλων χωρών. αυτό όμως δεν φαίνεται να απασχολεί προς το παρόν τις αρχές της χώρας.

Στην Ευρωπαϊκή Ένωση η εξέλιξη των συστημάτων φορολογίας δεν συμβάλει θετικά στην ανάπτυξη νέων θέσεων εργασίας στις περισσότερες χώρες και επίσης υπάρχει σταθεροποίηση των εσόδων λόγω της γήρανση του πληθυσμού και από την αυξανόμενη φορολογική επιβάρυνση στην εργασία η οποία επιδρά αρνητικά στην απασχόληση.

Με την ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας αλλά και την παγκοσμιοποίηση νέες προκλήσεις βρίσκονται προ των πυλών για τους υπευθύνους της φορολογικής πολιτικής. Αρχικά για το σωστό τρόπο εφαρμογής της φορολογίας αλλά και την εξασφάλιση της ελεύθερης διακίνησης των κεφαλαίων μεταξύ των χωρών. Είναι δυνατός ο έλεγχος για τυχόν φοροδιαφυγή; Μπορούν να χρησιμοποιηθούν συστήματα ελέγχου; Αυτά είναι κάποια από τα ερωτήματα που θα πρέπει να μελετηθούν περαιτέρω σχετικά με το τι ισχύει σήμερα και πως μπορεί να βελτιωθεί.

Βιβλιογραφία

Barro, R.J. (1991) *Economic growth in a cross-section of countries*. *Quarterly Journal of Economics*, Vol. 106, No.2, pp, 407-443.

Chaturvedi, S (2009). *Financial Management: Entailing Planning for the Future*. Page 77: Global India Publications. Ανακτήθηκε στις December 5, 2013.

Crouzet F., (2001) *A history of the European economy, 1000–2000*, σελ.231.

Gerhart, E. C., (1998). *Quote it Completely!*. Books.google.com.au. ISBN 978-1-57588-400-4.

Harberger, A.C. (1946b) *Taxation, Resource Allocation and Welfare in the Role of Direct and Indirect Taxes in the Federal Revenue System*, NBER and the Brookings Institutions eds., Princeton University Press, NJ.

Kaldorto N. (1963): *Capital Accumulation and Economic Growth*. In: Lutz, F. A. and D. C. Hague (eds.), *Proceedings of a Conference Held by the International Economics Association*. London: Macmillan

Kerr, I. A. and G.A. MacDonald (1999) *Economic growth and the taxation mix in selected Asian economies*. The Twelfth World Congress of the International Economic Association, August 23-27, Buenos Aires, Argentina.

King, R.G. and S.T. Rebelo (1990) *Public policy and economic growth: Developing neoclassical implications*. *Journal of Political Economy*, Vol. 98, pp. S126 – S150

Koester, R., and Kormendi (1989) *Taxation, aggregate activity and economic growth: cross-country evidence on some supply-side hypotheses*. *Economic Inquiry*, Vol. 27, pp. 367 – 386.

Li, Jinyan (1991). *Taxation in the People's Republic of China*. New York: Praeger. ISBN 0-275-93688-0.

Logue, D., 2009. *Moving policy forward: 'brain drain' as a wicked problem*. *Globalisation, Societies & Education* 7, no. 1: 41–50.

Marsden, K (1983) *Links between taxes and economic growth*. World Bank Staff Working Paper No 605, The World Bank, Washington, D.C.

Marsden, K (1990) *Taxes and growth*, in Richard M Bird, and Oliver Oldman (eds), *Taxation in Developing Countries*, The John Hopkins Press, USA.

Mendoza, E.G., Milesi-Ferretti G.M. and P. Asea (1997) *On the ineffectiveness of tax policy in altering long-run growth: Harberger's superneutrality conjecture*. *Journal of Public Economics*, Vol.66, pp. 99-126.

Population and Social Integration Section (PSIS), United Nations Social and Economic Commission for Asia and the Pacific

Ramsey F P. (1928). «A mathematical theory of saving», *The Economic Journal* Vol. 38,, pp. 543-559

Ricardo, D (1817), *Principles of Political Economy & Taxation*, London: Pelican

Romer, C.D. (1990) “The Great Crash and the Onset of the Great Depression.” *Quarterly Journal of Economics*, 105, August, pp.597-624.

Ruiz del Portal, X. (2009). *A general principal–agent setting with non-differentiable mechanisms: Some examples*. *Mathematical Social Sciences* 57, no. 2: 262–278. Academic Search Premier, EBSCOhost.

Schumpeter J. A., (1934) *The Theory of Economic Development*, Harvard Economic Studies 46, Harvard University Press ISBN 9780674879904

Slemrod, J. (1995) What do cross-country studies teach about government involvement, prosperity, and economic growth? *Brooking Papers on Economic Activity*, Vol.2 pp. 17-30

Smith, A. (1776), *Wealth of Nations*, Penn State Electronic Classics edition, αναδημοσίευση 2005, σελ.704

Solow, R.M. (1956) *A Contribution to the Theory of Economic Growth*. *Quarterly Journal of Economics*, 70, February, pp.65-94.

Spencer Heath MacCallum (2007-09-12). *The Rule of Law Without the State*. Ludwig Von Mises Institute. Ανακτήθηκε στις 2008-08-16.

Swan, T.W. (1956) *Economic Growth and Capital Accumulation* *Economic Record*, 32, November, pp.334-361

Tosun, M.S. and Abizadeh (2003) *Economic Growth and Tax components: An analysis of tax changes in OECD*. West Virginia Public Finance Program, Bureau of Business and Economic Research, Working Paper No.6 June

Trela, I., and J. Whalley (1992) *The role of tax policy in Korea's economic growth*, in Ito, Takatoshi and Krueger, Anne O. (eds), *The political Economy of Tax Reform*, The University of Chicago Press.

Van Der Graaf, Rieke, and Johannes J. M. Van Delden.(2009). *Clarifying appeals to dignity in medical ethics from an historical perspective*. Bioethics 23, no. 3: 151–160. Academic Search Premier, EBSCOhost.

Widmalm, F. (2001) *Tax structure and growth: Are some taxes better than others?* *Public Choice*, Vol. 107, pp. 199-219.

Williams, Walter E. (2008). *Government theft, American-style*. WorldNetDaily.

Young A. A (1928) *Increasing Returns and Economic Progress* The Economic Journal, Vol. 38, pp. 527-542.

Γεωργακόπουλος, Θ., Πάσχος, Π., *Εισαγωγή στη Φορολογία*, Εκδόσεις Μπένου, Αθήνα 2003. ISBN 960-8249-42-2

Καλαϊτζιδάκης. Π., Καλυβίτης. Σ., (2008). *Οικονομική μεγέθυνση* , Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική ISBN 978-960-218-596-4\

Ηλεκτρονικές πηγές

<http://www.oecd.org/>

<http://ec.europa.eu/eurostat/>

<http://www.statistics.com/>